



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ»

Κατεύθυνση: Πολιτική Ανάλυση και Δημόσιες και Ευρωπαϊκές Πολιτικές

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

---

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ  
ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

---

**Επίβλεψη**

*Έβη-Αγγελική Μαυρομούστακου*

**Φοιτήτρια**

*Μαρία Δαμιανάκη, Α.Μ. 347*

ΡΕΘΥΜΝΟ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2016

## ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

### Α' ΜΕΡΟΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

### Β' ΜΕΡΟΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

### Γ' ΜΕΡΟΣ: ΤΡΟΠΟΙ ΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

- I. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΓΕΝΝΗΣΗ
- II. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΙΘΑΓΕΝΗ ΑΤΟΜΑ
- III. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΑ ΠΑΤΕΡΑ
- IV. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ
- V. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΣΤΙΣ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
- VI. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ «ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ»
- VII. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ
  1. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ
    - α'. Η ομογενειακή ιδιότητα
    - β'. Διοικητικές διαδικασίες πολιτογράφησης ομογενών αλλοδαπών
    - γ'. Διοικητικές διαδικασίες πολιτογράφησης ομογενών αλλοδαπών, μόνιμων κατοίκων εξωτερικού
  2. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΛΛΟΓΕΝΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ
    - α' Οι προϋποθέσεις κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας
    - β' Διοικητικές διαδικασίες πολιτογράφησης αλλογενών αλλοδαπών
      - i. Α' Φάση: Η κατάθεση αίτησης και ο έλεγχος των τυπικών προϋποθέσεων
      - ii. Η Επιτροπή Πολιτογράφησης
      - iii. Β' Φάση: Η διαδικασία διερεύνησης των ουσιαστικών προϋποθέσεων
      - iv. Γ' Φάση: Απόφαση Πολιτογράφησης – Ορκωμοσία

## **VIII ΚΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

1. Ιστορική αναδρομή
2. Διοικητικές διαδικασίες κτήσης ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησης και φοίτησης σε ελληνικό σχολείο

## **Δ' ΜΕΡΟΣ: ΕΓΓΡΑΦΗ ΟΣΩΝ ΑΠΟΚΤΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΑ ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΑ**

## **Ε' ΜΕΡΟΣ: ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΟΥ**

## **ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΤΗΣΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ**

I. ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

II. ΑΠΟΔΟΧΗ ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

III. Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

## **Ζ' ΜΕΡΟΣ: Η ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ**

## **Η' ΜΕΡΟΣ: ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

## Α' ΜΕΡΟΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην κοινά αποδεκτή νομική και πολιτική θεωρία, ο όρος ιθαγένεια χρησιμοποιείται για να ορίσει τον δημοσίου δικαίου δεσμό του ατόμου με την πολιτεία στην οποία ανήκει<sup>1</sup>. Αποτελεί το κριτήριο βάσει του οποίου το άτομο εντάσσεται στο λαό ενός κράτους, ο οποίος ως συγκροτημένη πολιτική ενότητα επιφυλάσσει στα μέλη του την ιδιότητα του πολίτη<sup>2</sup>. Υπό αυτήν την έννοια, η ιθαγένεια νοείται ως η ιδιότητα από την οποία πηγάζουν ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες, δίνει δε τη δυνατότητα στον κάτοχό της να αναγνωρίζεται ως ολοκληρωμένο μέλος μιας πολιτικής κοινότητας<sup>3</sup>.

Η ιθαγένεια προσδίδεται στο άτομο από το Κράτος, αποτελεί δε δικαίωμα εθνικής κυριαρχίας το οποίο, παρόλο που οι Ευρωπαϊκές ενωσιακές διαδικασίες προσανατολίζονται στην εννοιολογική ομοιογένεια της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης<sup>4</sup>, καμία από τις χώρες οι οποίες την απαρτίζουν δεν δείχνουν διατεθειμένες να απεμπολήσουν. Έτσι, η ευρωπαϊκή ιθαγένεια (European citizenship) παραμένει ως θεσμός ένα ακόμα σκαλοπάτι στην κλίμακα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο οποίο τα κράτη-μέλη θα πρέπει να βρουν τον τρόπο να συγκλίνουν.

Από την άλλη, ο όρος «εθνικότητα» χρησιμοποιείται για να εκφράσει το μη νομικό δεσμό ενός ατόμου προς μια συγκεκριμένη εθνική καταγωγή. Ο δεσμός αυτός αφορά τους ομογενείς (όσοι ανήκουν στο ίδιο έθνος) σε αντιδιαστολή με τους αλλογενείς (ή αλλοεθνείς). Είναι δυνατόν ένας αλλογενής να είναι Έλληνας πολίτης, εφόσον έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, ενώ μπορεί να συμβαίνει και το αντίστροφο, δηλαδή ένας Έλληνας ομογενής να είναι αλλοδαπός διότι δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια.

Για την ελληνική διοίκηση ο όρος «ιθαγένεια» συμπίπτει εννοιολογικά με την υπηκοότητα. Υπήκοος είναι αυτός που υπόκειται στην εξουσία ενός κράτους και ανήκει

---

<sup>1</sup> Ενδεικτικά: Μανιτάκης Α. *Ελληνικό Συνταγματικό Δίκαιο, Θεμελιώδεις έννοιες Γενικό Μέρος I* (2004), Βενιζέλος Ε. *Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου I* (1991), Ράικος Α.Γ. *Γενική Πολιτειολογία* (2008), Παπασιώπη-Πασιά Ζ. *Δίκαιο Ιθαγένειας* (2005)

<sup>2</sup> Μανιτάκης Α. οπ.π.

<sup>3</sup> Χριστόπουλος Δ. *Οι περιπέτειες της ελληνικής ιθαγένειας: ποιος (δεν) έχει τα προσόντα να είναι Έλληνας*, περιοδικό Θέσεις 2004, τ.87.

<sup>4</sup> Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ε.Ε., άρθρο 20: «Κάθε άτομο που έχει την υπηκοότητα χώρας της Ε.Ε. θεωρείται αυτομάτως και πολίτης της Ε.Ε. Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια είναι συμπληρωματική και δεν αντικαθιστά την εθνική.», <http://eur-lex.europa.eu> .

σε αυτό, ο πολίτης. Είναι δε πολίτης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 § 3 εδ.1 του Συντάγματος, όποιος έχει τα προσόντα που ορίζει ο νόμος. Και τέτοιος νόμος είναι ο Κώδικας της Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως αυτός ισχύει σήμερα. Όπως αναφέρεται σε σχετικό έγγραφο του καθ' ύλην αρμόδιου για θέματα ιθαγένειας Υπουργείου Εσωτερικών<sup>5</sup>, στην ελληνική νομική γλώσσα δεν γίνεται διάκριση μεταξύ των όρων «ιθαγένεια» και «υπηκοότητα», ενώ προτείνεται η καθιέρωση της ενιαίας χρήσης του όρου ιθαγένεια σε κάθε διοικητική διαδικασία, για την αποφυγή σύγχυσης ή παρερμηνειών.

Στα συστήματα απονομής ιθαγένειας απαντώνται δύο κυρίαρχες τάσεις: στη μία τάση επικρατεί η αρχή του αίματος (*ius sanguinis*) και στην άλλη η αρχή του εδάφους (*ius soli*). Η αρχή του αίματος δέχεται ως αυταπόδεικτο το γεγονός ότι η ιθαγένεια αποκτάται από το άτομο λόγω γέννησής του από γονείς συγκεκριμένης εθνικότητας. Σε ιδανικές συνθήκες και στο βαθμό που η αρχή αυτή ταυτίζεται με την αρχή της εθνικότητας, επιτυγχάνεται η εθνική ομοιογένεια ενός κράτους. Η επικράτηση της αρχής του δικαίου του αίματος πρακτικά οδήγησε σε συστήματα τα οποία αντιμετωπίζουν με ιδιαίτερα ευνοϊκό τρόπο τους ομοεθνείς αλλοδαπούς, διευκολύνοντάς τους στην απόκτηση της ιθαγένειας με πολιτογράφηση ή παραχωρώντας τους το δικαίωμα άσκησης ορισμένων δικαιωμάτων με βάση την εθνικότητα, μεριμνώντας για την ιδιαίτερη μεταχείριση αυτής της ομάδας ατόμων<sup>6</sup>.

Από την άλλη, σύμφωνα με την αρχή του εδάφους, η ιθαγένεια προσδίδεται με κριτήρια τη γέννηση ενός ατόμου στο έδαφος ενός κράτους ή/και της μόνιμης εγκατάστασής του, σε συνδυασμό με άλλες προϋποθέσεις. Η επικράτηση της αρχής του δικαίου του εδάφους ανιχνεύεται στα συστήματα απονομής ιθαγένειας τα οποία ορίζουν ως προϋπόθεση για την απόκτησή της τη γέννηση του ατόμου εντός της επικράτειας ενός κράτους, σε συνδυασμό με άλλες προϋποθέσεις όπως η νόμιμη διαμονή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, η νόμιμη διαμονή των γονέων, η ενηλικίωση ή η φοίτηση για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Στη βάση της αποδοχής της αρχής του εδάφους βρίσκεται η πρόθεση ενός κράτους να εντάξει στο δυναμικό του τους μόνιμα και νόμιμα εγκατεστημένους μετανάστες στην επικράτειά του για λόγους κοινωνικής συνοχής.

---

<sup>5</sup> Υπουργείο Εσωτερικών, Δ/νση Ιθαγένειας, έγγραφο με αρ. πρωτ. Φ.82215/18303/9-7-2013, [www.ypes.gr](http://www.ypes.gr)

<sup>6</sup> Παπασιώπη-Πασιά Ζ. *Δίκαιο Ιθαγένειας* (2005)

## Β' ΜΕΡΟΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Με την απαρχή των καταστατικών κανόνων οι οποίοι ίσχυσαν στο νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος έπειτα από την επανάσταση του 1821, απαντάται η Νομική Διάταξη της Ανατολικής Χέρσου, σύμφωνα με την οποία Έλληνες είναι «όσοι κάτοικοι της Ελλάδος πιστεύουν εις Χριστόν». Με αυτόν τον τρόπο προκρίνεται το κριτήριο της θρησκευτικής πίστης, εν είδει επικράτησης του δικαίου του εδάφους περισσότερο από αυτό της γενετικής καταγωγής, προκειμένου να καθοριστεί η ιδιότητα του Έλληνα πολίτη. Παρόμοια διατύπωση απαντάται στα κείμενα όλων των επαναστατικών Συνταγμάτων, με το Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδαύρου να κάνει επίσης αναφορά στους «έξωθεν ελθόντας» και τους «ξένους», δηλαδή τους φιλέλληνες οι οποίοι επιθυμούν να πολιτογραφηθούν<sup>7</sup>. Στο Σύνταγμα του Άστρους το 1823 καθορίζονται ως πρόσθετες προϋποθέσεις για τους «έξωθεν ελθόντας» η γνώση της ελληνικής γλώσσας, η παραμονή στην επικράτεια επί πενταετία, η κτήση ακινήτων κτημάτων και η μη τέλεση ποινικών αδικημάτων, κριτήρια τα οποία θα πρέπει να συγκεντρώνει ο πολιτογραφούμενος σωρευτικά. Με το Σύνταγμα της Τροιζήνας του 1827 και ειδικότερα στο Δ' Κεφάλαιο «Περί Πολιτογραφίσεως», τα κριτήρια κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας από τους αλλογενείς παγιώνονται σε αυτά τα οποία κατά προσέγγιση συναντώνται έως και πρόσφατα, δηλαδή η συγκεκριμένη περίοδος νόμιμης παραμονής, το λευκό ποινικό μητρώο και η κτήση ακινήτων εντός της ελληνικής επικράτειας.

Με το Βασιλικό Διάταγμα της 27<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 1833 καθιερώθηκε η διοικητική διαίρεση της ελληνικής επικράτειας σε Δήμους και Κοινότητες και παράλληλα θεσπίστηκε ο κανόνας της υποχρεωτικής εγγραφής όλων των Ελλήνων πολιτών σε ελληνικό Δήμο ή Κοινότητα ως προϋπόθεση άσκησης των πολιτικών τους δικαιωμάτων<sup>8</sup>. Παρατηρείται λοιπόν ότι, για το νεοσύστατο ελληνικό κράτος, η ιδιότητα του πολίτη εξομοιώνεται με την ιδιότητα του δημότη, εφόσον ως νομική βάση της ελληνικής ιθαγένειας είναι η εγγραφή στα Δημοτολόγια ορισμένου Δήμου ή Κοινότητας. Με αυτόν τον τρόπο εξυπηρετείται η πρακτική ανάγκη καταγραφής του πληθυσμού του νεοσύστατου κράτους, κα-

<sup>7</sup> Σβώλος Α. *Τα Ελληνικά Συντάγματα 1822-1975/1986. Η Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδας*, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα 1998.

<sup>8</sup> Νόμος 27<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 1833, 8<sup>ης</sup> Ιανουαρίου 1834, ΦΕΚ αρ. 3/22-1-1834.

θώς και η ανάγκη δημιουργίας ενός τόπου αναφοράς για τους ομογενείς που βρίσκονται εκτός επικρατείας μέσω της εγγραφής τους σε ελληνικό Δήμο.

Τα κριτήρια εδάφους και θρησκείας τα οποία επικράτησαν στα πρώτα Συντάγματα εγκαταλείφθηκαν οριστικά μετά την Εθνοσυνέλευση του 1844, όπου η διαμάχη μεταξύ αυτοχθόνων και ετεροχθόνων σε σχέση με τη θέση των τελευταίων στον κρατικό μηχανισμό οδήγησε στην αμφισβήτηση της ελληνικότητας των τελευταίων και την αξίωση εξαίρεσής τους από την ελληνική ιθαγένεια<sup>9</sup>. Έτσι, η αρχή η οποία υιοθετήθηκε αποτυπώνεται στο άρθρο 3 παράγραφος β' του Συντάγματος, *«Πολίται είναι όσοι απέκτησαν ή αποκτήσωσι τα χαρακτηριστικά του πολίτου κατά τους Νόμους του Κράτους»* και έκτοτε όλα τα μετέπειτα Συντάγματα εξουσιοδοτούν τον κοινό νομοθέτη προκειμένου αυτός να αποφασίσει για τα κριτήρια καθορισμού του ποιος είναι Έλληνας πολίτης<sup>10</sup>.

Η υιοθέτηση της αρχής του εδάφους συνεχίστηκε και στον πρώτο νόμο περί ελληνικής ιθαγένειας το 1835, ο οποίος προέβλεπε στο άρθρο 2 *«Έκαστος εντός της Ελλάδος υπό ξένων γονέων γεννηθείς δύναται, ενήλικος γενόμενος, να απαιτήσει το δικαίωμα της ιθαγενείας»*<sup>11</sup>. Με το άρθρο 3 του ίδιου νόμου υπεισέρχεται πλέον η αρχή του αίματος στην κτήση ιθαγένειας, καθώς ορίζεται ότι: *«Έκαστος εκτός της Ελλάδος από πατέρα Έλληνα γεννηθείς, έχει το δικαίωμα της ελληνικής ιθαγενείας»*. Με την ψήφιση του Αστικού Ελληνικού Νόμου το 1856<sup>12</sup>, ο οποίος αποτέλεσε το πρώτο ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο ρύθμισης των θεμάτων ιθαγένειας, παρατηρείται πλέον η απόλυτη υπεροχή του δικαίου του αίματος, δεδομένου ότι στο άρθρο 14<sup>α</sup> προβλέπεται ότι *«Έλλην είναι ο εξ Έλληνας πατρός γεννηθείς»*. Εξαιρέσεις από το δίκαιο του αίματος παρατηρούνται με την υπογραφή Συμβάσεων οι οποίες υιοθετούνταν καθώς ολοκληρωνόταν η προσάρτηση νέων εδαφών στην ελληνική επικράτεια. Με αυτές τις Συμβάσεις αποδόθηκε μαζικά η ελληνική ιθαγένεια σε όσους επέλεξαν να παραμείνουν στα προσαρτούμενα στην Ελλάδα

---

<sup>9</sup> Ανδριώτης Ν. *«Εμείς» και οι «Άλλοι»: Πρόσφυγες και γηγενείς στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου*, Ν. Ανδριώτης, Α. Τριανταφυλλίδου, Μ. Μαρούφωφ, Α. Παπαδόπουλος, Ξ. Γιαταγάνας, Γρ. Τσιούκας, Χρ. Παπαστυλιανός *Μετανάστευση, ετερότητα και θεσμοί υποδοχής στην Ελλάδα. Το στοίχημα της κοινωνικής ένταξης*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, σελ. 15.

<sup>10</sup> Κόκκινος Γ. *Τα Ελληνικά Συντάγματα και η ιδιότητα του πολίτη (1844-1927)*, εκδ. Μνήμων, τόμ.19, 1997, σελ. 89

<sup>11</sup> Νόμος της 15<sup>ης</sup>/27<sup>ης</sup> Μαΐου 1835, «Περί Ελληνικής Ιθαγένειας», ΦΕΚ αρ. 20/16-5-1835.

<sup>12</sup> Αστικός Νόμος της 29<sup>ης</sup> Οκτωβρίου 1856, ΦΕΚ αρ. 75/15-11-1856.

εδάφη<sup>13</sup>, τακτική η οποία δικαιολογείται καθώς το νέο ελληνικό κράτος προσπαθούσε να δημιουργήσει το λαό από τον οποίο θα αποτελούνταν<sup>14</sup>.

Με τη θέση σε ισχύ του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Κ.Ε.Ι.) το 1955 παγιώνονται πλέον οι προϋποθέσεις κτήσης και απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας<sup>15</sup>, η επικράτηση δε του δικαίου του αίματος στις ρυθμίσεις αυτές παραμένει σε ισχύ έως και το 2010 οπότε, στη βάση της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μόνιμα εγκατεστημένων οικονομικών μεταναστών στην ελληνική επικράτεια, επανήλθε ουσιαστικά η αρχή του δικαίου του εδάφους στις νομοθετικές διατάξεις.

Η πρώτη κύρια τροποποίηση του Κ.Ε.Ι. επήλθε με το νόμο 1438/1984, σύμφωνα με τον οποίο καταργήθηκε η υποχρεωτική κτήση της ελληνικής ιθαγένειας από τις αλλοδαπές συζύγους Ελλήνων πολιτών, στη βάση της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας των δύο φύλων στο χαρακτήρα των ρυθμίσεων για την ιθαγένεια. Το 2004 κυρώνεται από τη Βουλή ο νέος Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας με το νόμο 3284/2004, οι διατάξεις του οποίου εξακολουθούν να διέπονται από την «εμμονή» του Ελληνικού Κράτους για την απονομή ιθαγένειας σε αλλογενείς με ιδιαίτερα δυσχερείς όρους. Η παραπάνω αντίληψη ερείδεται στο γεγονός ότι, για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας, η απαιτούμενη διάρκεια νόμιμης διαμονής στην ελληνική επικράτεια διαμορφώνεται στα δέκα έτη (από τις μεγαλύτερες σε ευρωπαϊκό επίπεδο). Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ως άνω νόμου, «*Η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται*», ενώ στο άρθρο 31 αναφέρεται ότι: «*Οι προθεσμίες του άρθρου 4 του Ν. 2690/1999<sup>16</sup> δεν ισχύουν για υποθέσεις που αφορούν κτήση, αναγνώριση, απώλεια και ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας*

---

<sup>13</sup> Σύμβαση 1881 μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, Σύμβαση 1919 μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας, Συνθήκη της Λωζάνης 1923 μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας για την υποχρεωτική ανταλλαγή των Τούρκων υπηκόων ελληνικού ορθόδοξου θρησκευάτος και των Ελλήνων υπηκόων μουσουλμανικού θρησκευάτος.

<sup>14</sup> Χριστόπουλος Δ. *Ποιος είναι Έλληνας Πολίτης; Το καθεστώς ιθαγένειας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τις αρχές του 21<sup>ου</sup> αιώνα*, εκδ. Βιβλιόραμα, Αθήνα 2012, σελ 59.

<sup>15</sup> Νομοθετικό Διάταγμα 3370/1955, ΦΕΚ 258/Α'/23-9-1955.

<sup>16</sup> Νόμος 2690/1999, «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 45/Α'/1999, άρθρο 4 παρ. 1: «*Οι διοικητικές αρχές, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, οφείλουν να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαίνονται για τα αιτήματά τους μέσα στην προθεσμία που τυχόν καθορίζεται από τις σχετικές ειδικές διατάξεις, αλλιώς μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών. Η προθεσμία αρχίζει από την υποβολή της αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία. Αν η αίτηση υποβληθεί σε αναρμόδια υπηρεσία, η υπηρεσία αυτή οφείλει, μέσα σε πέντε (5) ημέρες, να τη διαβιβάσει στην αρμόδια υπηρεσία και να γνωστοποιήσει τούτο στον ενδιαφερόμενο. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία αρχίζει από τότε που περιήλθε η αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία*».



νειας». Οι παραπάνω διατάξεις παρατίθενται προς επίρρωση του επιχειρήματος ότι το εν λόγω θεσμικό πλαίσιο ελάχιστα ανταποκρινόταν στις επιταγές του κράτους δικαίου.

Με το νόμο 3838/2010<sup>17</sup> «Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων αλλοδαπών και άλλες διατάξεις», η ελληνική Πολιτεία επιτελεί δραστικές αλλαγές τόσο σε επίπεδο ουσίας όσο και σε επίπεδο διαδικασίας απονομής της ελληνικής ιθαγένειας. Όπως εμφαντικά αναφέρεται στην αριθ. 8/130181/29365/28-5-2010 διευκρινιστική εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, *«Με τον ανωτέρω νόμο και πιο συγκεκριμένα με το Κεφάλαιο Α' (άρθρα 1-13) αυτού επέρχονται σειρά από αποφασιστικές τομές στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ΚΕΙ - ν. 3284/2004), στη βάση μιας αντίληψης για τον Έλληνα πολίτη και το Ελληνικό έθνος που στηρίζεται στον δημοκρατικό και φιλελεύθερο χαρακτήρα του πολιτεύματός μας. Στόχος των εν λόγω καινοτομιών και βελτιώσεων είναι η πλήρης αποκατάσταση της αρχής του κράτους δικαίου στο πεδίο της πολιτογράφησης και ο εκσυγχρονισμός του ελληνικού δικαίου της ιθαγένειας, σύμφωνα με τις ανάγκες της εποχής μας και τις διεθνείς εξελίξεις, αλλά και τα ελληνικά προηγούμενα «ανοικτής» αντίληψης για την ιδιότητα του πολίτη, που βρίσκεται σε ολόκληρη την συνταγματική μας παράδοση.»*

Ειδικότερα, οι σημαντικότερες τροποποιήσεις αφορούν: α) στην καθιέρωση νέων τρόπων κτήσης της Ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησης ή φοίτησης σε σχολείο στην Ελλάδα, με την υποβολή σχετικής δήλωσης και αίτησης (άρθρο 1 παρ. 2), β) στην τροποποίηση των προϋποθέσεων πολιτογράφησης (άρθρα 2 και 3), ιδίως με τη μείωση του απαιτούμενου χρόνου διαμονής από τα 10 χρόνια κατά την τελευταία 12ετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης στα 7 χρόνια, με ειδικές ρυθμίσεις για τους πολίτες κρατών μελών της Ε.Ε., τους συζύγους Ελλήνων με τέκνο, τους έχοντες τη γονική μέριμνα τέκνου ελληνικής ιθαγένειας, τους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, τους ανιθαγενείς, τους ομογενείς κλπ. γ) στα δικαιολογητικά της πολιτογράφησης (άρθρο 4), δ) στη διαδικασία της πολιτογράφησης (άρθρο 5), ε) στην καθιέρωση υποχρέωσης αιτιολογίας της απόφασης επί αίτησης πολιτογράφησης (άρθρο 6), στ) στην ορκωμοσία του πολιτογραφηθέντος αλλοδαπού μετά την ενηλικίωσή του (άρθρο 7), ζ) στη σύσταση Επιτροπής Πολιτογράφησης σε κάθε Περιφέρεια της Χώρας (άρθρο 8), η) στη συγκρό-

---

<sup>17</sup> ΦΕΚ 49/Α' /24-3-2010.

τηση και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Ιθαγένειας (άρθρο 11) και θ) στην καθιέρωση προθεσμιών για όλα τα στάδια έως την έκδοση της απόφασης επί της αίτησης πολιτογράφησης (άρθρο 12).

Μια άλλη σημαντική και καινοτόμα αλλαγή στον ισχύοντα Κ.Ε.Ι. (Ν. 3284/2004) επήλθε με την ψήφιση του νόμου 4251/2014<sup>18</sup> «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», στο άρθρο 142 του οποίου προβλέπεται η εξαίρεση των ομογενών αλλοδαπών από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης πολιτογράφησης (παρ. 2), καταργείται για αυτούς η δόση όρκου (παρ. 9 περίπτωση β') και τους δίνεται το δικαίωμα, με απλή Υπεύθυνη Δήλωσή τους, να προβούν σε εξελληνισμό των ονοματεπωνυμικών τους στοιχείων (παρ. 9, περ. α'). Δείχνει με αυτόν τον τρόπο ο νομοθέτης τη βούλησή του για ταχύτερη και ευκολότερη πρόσβαση των ομοεθνών αλλοδαπών στην ελληνική ιθαγένεια, καθώς και για την ομαλότερη κοινωνική τους ένταξη στην ελληνική πραγματικότητα.

Στο μεταξύ, το Συμβούλιο της Επικρατείας, αρχικά με την αριθ. 350/2011 του Δ' τμήματος και στη συνέχεια με την αριθ. 460/2013 απόφαση της Ολομέλειας, έκρινε ότι η απονομή ιθαγένειας σε τέκνα νομίμως διαμενόντων αλλοδαπών λόγω της γέννησής τους ή της φοίτησής τους επί εξαιτίας σε σχολείο στην Ελλάδα, όπως προέβλεπε ο Ν.3838/2010, έρχεται σε αντίθεση με το Σύνταγμα, αποδεχόμενο ότι «...ο νομοθέτης, κατά τον καθορισμό των προϋποθέσεων αποκτήσεως της ελληνικής ιθαγενείας από αλλοδαπούς, δύναται μεν, κατ' απόκλιση από την βασική αρχή του δικαίου της καταγωγής (*ius sanguinis*) ως αυτόματου τρόπου κτήσεως της ελληνικής ιθαγενείας, να προβλέψει τρόπους κτήσεως της ιθαγενείας βάσει της αρχής του δικαίου του εδάφους (*ius soli*) και περαιτέρω, να θεσπίζει για τις περιπτώσεις αυτές και τυπικά κριτήρια, όπως είναι η νόμιμη παραμονή στην χώρα και η διάρκεια αυτής, αλλά θα πρέπει να τα συνδυάζει και με ουσιαστικά κριτήρια, ούτως ώστε να τεκμηριώνεται ο γνήσιος δεσμός του αλλοδαπού προς την ελληνική κοινωνία, δηλαδή η ενσωμάτωσή του σε αυτήν»<sup>19</sup>. Συνέπεια της εν λόγω απόφασης ήταν η αναστολή εκ μέρους της διοίκησης των διαδικασιών απονομής ελληνικής ιθαγένειας με βάση τις επίμαχες διατάξεις, έπειτα από την αποστολή σχετικών οδηγιών από το Υπουρ-

---

<sup>18</sup> ΦΕΚ 80/Α'/1-4-2014

<sup>19</sup> Σκεπτικό 6 της αριθ. 460/2013 απόφασης Ολομέλειας Σ.τ.Ε.

γείο Εσωτερικών προς τις αρμόδιες υπηρεσίες<sup>20</sup>. Αξίζει να σημειωθεί ότι, για τη συγκεκριμένη ενέργεια του Αναπληρωτή Υπουργού, παρενέβη ο Συνήγορος του Πολίτη ο οποίος, σε σχετική ανακοίνωσή του, επεσήμανε ότι οι Δήμοι και οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις οφείλουν να εφαρμόζουν τον ισχύοντα νόμο περί ιθαγένειας (ν. 3838/2010) μέχρι αυτός να τροποποιηθεί ή να αντικατασταθεί από άλλη ρύθμιση, ενώ τόνισε χαρακτηριστικά ότι «κάθε απόκλιση θα ήταν παράνομη ή και αξιόποινη ενώ τυχόν εγκύκλιος δεν απαλλάσσει από την ευθύνη»<sup>21</sup>.

Η παραπάνω εκκρεμότητα της δυνατότητας κτήσης ιθαγένειας από τέκνα αλλοδαπών που γεννιούνται στη Ελλάδα, καθώς και από αλλοδαπούς που έχουν αποφοιτήσει από ελληνικά σχολεία στην Ελλάδα ρυθμίστηκε με την ψήφιση του νόμου 4332/2015<sup>22</sup> και πιο συγκεκριμένα με το Μέρος Πρώτο «Τροποποίηση Διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας» (άρθρα 1-3). Όπως αναφέρεται στην διευκρινιστική εγκύκλιο<sup>23</sup>, «με τον ανωτέρω νόμο επέρχονται σειρά από αποφασιστικές τομές στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Κ.Ε.Ι. - Ν.3284/2004), κυρίως στη βάση μιας αντίληψης που σκοπό έχει να διασφαλίσει την ομαλή ανάπτυξη και ένταξη στην Ελληνική κοινωνία των αλλοδαπών παιδιών που γεννήθηκαν ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα». Συνοπτικά, οι αλλαγές που επέφερε ο νέος νόμος αφορούν: α) στη ρύθμιση της εκκρεμότητας της δυνατότητας κτήσης ιθαγένειας από τέκνα αλλοδαπών που γεννιούνται και φοιτούν στην Ελλάδα καθώς και από αλλοδαπούς που έχουν αποφοιτήσει από Ελληνικά σχολεία στην Ελλάδα ή από σχολές ΑΕΙ ή ΤΕΙ της χώρας, μετά την έκδοση της 460/2013 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας και β) στη ρύθμιση της δυνατότητας αποβολής της Ελληνικής ιθαγένειας από όσους αλλοδαπούς απέκτησαν αυτήν όντας ανήλικοι, εντός προθεσμίας από την ενηλικίωσή τους.

---

<sup>20</sup> Στο έγγραφο Γραφείου Υπουργού Αναπληρωτή με αρ. πρωτ. 965/15-11-2012 αναφέρεται: «Ενόψει προσεχούς δημοσίευσής της απόφασης του Σ.τ.Ε. που αφορά στον έλεγχο της συνταγματικότητας των άρθρων 1<sup>α</sup> και 24 του ν.3838/2010, παρακαλείσθε όπως αναστείλετε τη διαδικασία απονομής ιθαγένειας (υποβολή νέων αιτημάτων, εξέταση φακέλου, δημοσίευση απόφασης, ορκωμοσία, εγγραφή στα δημοτολόγια) όλων των σχετικών αιτήσεων που βασίζονται στα προαναφερθέντα άρθρα».

<sup>21</sup> Έγγραφο με Αριθμ. Πρωτ.: 162184/30261/25-7-2013 του Συνηγόρου του Πολίτη, διαθέσιμο στο: <http://www.synigoros.gr/resources/ithageneia.pdf>

<sup>22</sup> ΦΕΚ 76/Α' /9-7-2015.

<sup>23</sup> Εγκύκλιος αριθ. 29/130181/18258/25-8-2015 (ΑΔΑ: ΩΞΙΑ465ΦΘΕ-ΓΠΠ).

## Γ' ΜΕΡΟΣ: ΤΡΟΠΟΙ ΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

### I. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΓΕΝΝΗΣΗ

Η κτήση ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησης προβλέπεται από το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3284/2004, όπως ισχύει<sup>24</sup>. Πραγματοποιείται με την εγγραφή του νεογέννητου στα Δημοτολόγια του Δήμου όπου είναι εγγεγραμμένος ο πατέρας ή η μητέρα του, με μόνο δικαιολογητικό την ληξιαρχική πράξη γέννησης του τέκνου<sup>25</sup>. Η παραπάνω εγγραφή ενεργείται είτε αυτεπάγγελτα είτε έπειτα από αίτηση του ενδιαφερόμενου. Έως πρότινος, η ευθύνη διαβίβασης στους Δήμους των Ληξιαρχικών πράξεων γέννησης βάρυνε τους κατά τόπους Ληξιάρχους ή και τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο, πρακτική από την οποία πολλές φορές δημιουργούνταν παραλείψεις εγγραφών τέκνων λόγω αμέλειας, ιδιαίτερα σε περίπτωση γέννησης των τέκνων στο εξωτερικό<sup>26</sup>. Με το άρθρο 17 του Ν. 4368/2016 και την αριθ. πρωτ. 12466/18.04.2016 (ΑΔΑ: 7ΕΚΑ465ΦΘΕ-Ω5Δ) Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης τέθηκε σε παραγωγική λειτουργία το Πληροφοριακό Σύστημα Διασύνδεσης Δημοτολογίων – Ληξιαρχείων (ΠΣ ΔΙ-ΔΗΛ) με το οποίο, πλέον, η ενημέρωση των Δημοτολογίων όσον αφορά στην έκδοση των απαραίτητων ληξιαρχικών πράξεων γίνεται αυτοματοποιημένα.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η εγγραφή των τέκνων Ελλήνων υπηκόων τα οποία γεννιούνται στο εξωτερικό σε πολλές περιπτώσεις δεν πραγματοποιείται για διάφορους λόγους. Παρόλο που αποτελεί υποχρέωση των Ελλήνων κατοίκων εξωτερικού να ενημερώνουν τις κατά τόπους ελληνικές Πρεσβείες για τις μεταβολές που επέρχονται στην αστική τους κατάσταση (μεταξύ των οποίων είναι και η απόκτηση τέκνων), η αυτοδίκαιη κτήση της ελληνικής ιθαγένειας σε περίπτωση δήλωσης του τέκνου δημιουργεί προβλήματα, για παράδειγμα όταν τα κράτη στα οποία κατοικούν απαγορεύουν την δι-

---

<sup>24</sup> «Το τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας αποκτά από τη γέννησή του την Ελληνική Ιθαγένεια».

<sup>25</sup> Σε περίπτωση που οι γονείς είναι δημότες διαφορετικών Δήμων, ο νόμος παρέχει τη δυνατότητα επιλογής δημοτικότητας του τέκνου εντός 10 ημερών από τη γέννησή του. Η επιλογή αυτή πραγματοποιείται με αμετάκλητη δήλωση ενώπιον του Ληξιάρχου του τόπου γέννησης του τέκνου, ενώ προσδιορίζει τη δημοτικότητα και των τέκνων που θα γεννηθούν μεταγενέστερα. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν γίνει η παραπάνω δήλωση, το τέκνο αποκτά τη δημοτικότητα του πατέρα (άρθρο 15 παρ. 1 του Ν. 3463/2006).

<sup>26</sup> Τα παιδιά τα οποία γεννιούνται στο εξωτερικό από Έλληνες γονείς δηλώνονται στα κατά τόπους ελληνικά Προξενεία, τα οποία διαβιβάζουν τις σχετικές ληξιαρχικές πράξεις στη Διεύθυνση Ειδικού Ληξιαρχείου του Υπουργείου Εσωτερικών, όπου αυτές μεταγράφονται στα βιβλία που τηρούνται στο εν λόγω Ληξιαρχείο. Σημειώνεται ότι το Ειδικό Ληξιαρχείο δεν έχει ενταχθεί στο Πληροφοριακό Σύστημα Διασύνδεσης Δημοτολογίων – Ληξιαρχείων.

πλή υπηκοότητα ή όταν αυτή δημιουργεί σε αυτούς πολλαπλές υποχρεώσεις (π.χ. στρατιωτική θητεία). Έτσι, παρατηρείται το φαινόμενο η δήλωση των τέκνων να πραγματοποιείται σε μεγάλη ηλικία από τα ίδια με σκοπό αυτή καθαυτή την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας. Σε αυτή την περίπτωση ακολουθείται η διαδικασία της αρχικής εγγραφής ενηλίκου στα Δημοτολόγια, με αίτηση του ενδιαφερόμενου η οποία κατατίθεται μαζί με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά (Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών αριθ. Φ.42301/12168/28-6-1995, Φ.Ε.Κ. 608/Β')<sup>27</sup>, είτε στα κατά τόπους ελληνικά Προξενεία (από τα οποία διαβιβάζονται αρμοδίως στις ελληνικές υπηρεσίες) είτε απευθείας στο Δήμο όπου προβλέπεται<sup>28</sup>, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, να εγγραφούν.

Μια άλλη περίπτωση αυτοδίκαιης κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με τη γέννηση εισήχθη στην ελληνική έννομη τάξη με τη διάταξη του υπό στοιχ. α' της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν.3838/2010 (Φ.Ε.Κ. 49/Α'), σύμφωνα με την οποία «*Την Ελληνική Ιθαγένεια αποκτά από τη γέννησή του όποιος γεννιέται σε ελληνικό έδαφος, εφόσον ... α. ένας από τους γονείς του έχει γεννηθεί στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα στη Χώρα από τη γέννησή του*». Με την ως άνω διάταξη αναγνωρίζεται από τη γέννηση η ελληνική ιθαγένεια αλλοδαπών που γεννιούνται στην Ελλάδα από γονέα ο οποίος επίσης έχει γεννηθεί στη χώρα («τρίτη γενιά»), καθώς στις περιπτώσεις αυτές κρίνεται ότι οι δεσμοί των ενδιαφερόμενων με τη χώρα είναι τόσο ισχυροί, ώστε η ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία να προδικάζεται με ασφάλεια από την ένταξη του επίσης γεννημένου στη χώρα γονέα<sup>29</sup>.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι, σε περίπτωση εγγραφής άρρενος στο Δημοτολόγιο και συνεπώς **για κάθε περίπτωση κτήσης ελληνικής ιθαγένειας από άνδρες** θα πρέπει να έχει προηγηθεί η εγγραφή τους στο Μητρώο Αρρένων. Η ως άνω εγγραφή αποτελεί πλέον, σύμφωνα με το νόμο 3852/2010 «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτο-*

---

<sup>27</sup> Απαιτούνται: 1) Αίτηση ενδιαφερόμενου. 2) Πιστοποιητικό εγγραφής πατέρα σε μητρώο αρρένων ή πιστοποιητικό εγγραφής μητέρας σε δημοτολόγιο Δήμου της χώρας (από το οποίο να προκύπτει ο τρόπος και ο χρόνος κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας). 3) Ληξιαρχική πράξη γάμου των γονέων του αιτούντος νομίμως επικυρωμένη και επίσημα μεταφρασμένη. 4) Πιστοποιητικό γέννησης του αιτούντος νομίμως επικυρωμένο και επίσημα μεταφρασμένο. 5) Ακριβές αντίγραφο του ισχύοντος διαβατηρίου του αιτούντος επίσημα μεταφρασμένου ή ακριβές αντίγραφο της ισχύουσας άδειας διαμονής του. Πηγή: <http://www.ypes.gr>

<sup>28</sup> Δήμος εγγραφής της μητέρας ή Δήμος στα Μητρώα Αρρένων του οποίου είναι εγγεγραμμένος ο πατέρας.

<sup>29</sup> Αιτιολογική έκθεση Ν. 3838/2010.

διοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/Α’/2010)<sup>30</sup>, αρμοδιότητα των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

## II. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΙΘΑΓΕΝΗ ΑΤΟΜΑ

Η κτήση ελληνικής ιθαγένειας από άτομα τα οποία γεννιούνται σε ελληνικό έδαφος και δεν αποκτούν με τη γέννησή τους αλλοδαπή ιθαγένεια ή είναι άγνωστης ιθαγένειας προβλέπεται από το άρθρο το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 3284/2004, όπως αντικαταστάθηκε με τις περιπτώσεις β’ και γ’ της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν.3838/2010<sup>31</sup>. Και οι δύο ως άνω περιπτώσεις αποτελούν πάγιες διατάξεις του ελληνικού δικαίου ιθαγένειας και αποδεικνύουν την διαχρονική πρόθεση της ελληνικής πολιτείας να καταστήσει Έλληνες πολίτες τους ανιθαγενείς που κατοικούν στην ελληνική επικράτεια εφαρμόζοντας στη πράξη την επιβαλλόμενη από το διεθνές δίκαιο αρχή «Κάθε άνθρωπος πρέπει να έχει από την γέννησή του μία – τουλάχιστον – ιθαγένεια».

Τα ανιθαγενή άτομα τα οποία υπάγονται στις παραπάνω περιπτώσεις μπορούν να αιτηθούν τον καθορισμό της (από τη γέννησή τους) ελληνικής ιθαγένειας από τον Υπουργό Εσωτερικών<sup>32</sup>. Τα δικαιολογητικά τα οποία απαιτούνται είναι: 1) Ακριβές αντίγραφο ληξιαρχικής πράξης γέννησης. 2) Αντίγραφα των ισχυόντων διαβατηρίων των γονέων αιτούντος ή ακριβή αντίγραφα των ισχυουσών αδειών διαμονής τους. 3) Ληξιαρχική πράξη γάμου των γονέων του αιτούντος (για γάμους τελεσθέντες στην αλλοδαπή). 4) Επίσημη βεβαίωση νομίμως επικυρωμένη και επίσημα μεταφρασμένη αρμόδιας αλλοδαπής αρχής ότι δεν αποκτά με τη γέννησή του καμία ιθαγένεια των γονέων<sup>33</sup>. Η πράξη απόδοσης ελληνικής ιθαγένειας η οποία εκδίδεται από τη Διοίκηση έχει αμιγώς διαπιστωτικό και όχι διαπλαστικό χαρακτήρα.

<sup>30</sup> Άρθρο 280 παρ. 7.

<sup>31</sup> «Την Ελληνική Ιθαγένεια αποκτά από τη γέννησή του όποιος γεννιέται σε ελληνικό έδαφος, εφόσον: ... β. δεν αποκτά αλλοδαπή ιθαγένεια με τη γέννησή του ούτε μπορεί να αποκτήσει τέτοια με σχετική δήλωση των γονέων του στις οικείες αλλοδαπές αρχές, αν το δίκαιο της ιθαγένειας των γονέων του απαιτεί την υποβολή παρόμοιας δήλωσης, ή γ. είναι άγνωστης ιθαγένειας, εφόσον η αδυναμία διαπίστωσης της τυχόν αποκτώμενης με τη γέννηση αλλοδαπής ιθαγένειας δεν οφείλεται σε άρνηση συνεργασίας γονέα.»

<sup>32</sup> Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας της Διεύθυνσης Ιθαγένειας.

<sup>33</sup> <http://www.ypes.gr>

Ένα πρόσωπο χαρακτηρίζεται ως ανιθαγενές από τη χώρα της οποίας αρχικά κατείχε την ιθαγένεια και στη συνέχεια, για κάποιο λόγο, την απώλεσε ή από τη χώρα στην οποία διέμεναν οι, επίσης, ανιθαγενείς γονείς του<sup>34</sup>. Πιθανολογείται εύλογα ότι η όλη διαδικασία διακρίβωσης της ανιθαγένειας συναντά ιδιαίτερες δυσχέρειες, εναπόκειται όμως σε αυτόν ο οποίος την επικαλείται να αποδείξει ότι πράγματι στερείται οποιασδήποτε αλλοδαπής ιθαγένειας.

### III ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΑ ΠΑΤΕΡΑ

Η κτήση ελληνικής ιθαγένειας λόγω αναγνώρισης από Έλληνα πατέρα προβλέπεται από το άρθρο 2 του Ν. 3284/2004, όπως ισχύει<sup>35</sup>. Η αναγνώριση τελείται είτε εκούσια με συμβολαιογραφική πράξη με τη συναίνεση της μητέρας, είτε με αμετάκλητη απόφαση δικαστηρίου και καταχωρίζεται στο περιθώριο της ληξιαρχικής πράξης γέννησης του τέκνου. Η παραπάνω συμβολαιογραφική πράξη μπορεί να υπογραφεί και πριν τη γέννηση του τέκνου (αναγνώριση κυοφορούμενου), παράγει όμως ένομα αποτελέσματα μόνο αφότου αυτό γεννηθεί. Το εφαρμοστέο δίκαιο σε περίπτωση αναγνώρισης αλλοδαπού τέκνου προκύπτει από τις διατάξεις του ελληνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και συγκεκριμένα από τις διατάξεις του άρθρου 20 Α.Κ., σύμφωνα με τις οποίες οι σχέσεις πατέρα και τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του ρυθμίζονται κατά σειρά: α) από το δίκαιο της κοινής τους ιθαγένειας, β) από το δίκαιο της κοινής συνήθους διαμονής τους, ή γ) από το δίκαιο της ιθαγένειας του πατέρα.

Το τέκνο αποκτά την ελληνική ιθαγένεια από την ημεροχρονολογία αναγνώρισης από τον Έλληνα πατέρα<sup>36</sup> ή από αυτήν κατά την οποία καθίσταται αμετάκλητη η σχετική δικαστική απόφαση. Σε περίπτωση που έχει προηγηθεί αναγνώριση κυοφορούμενου τέκνου, η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας ανατρέχει στην ημεροχρονολογία γέννησης. Αρμόδια για την έκδοση διαπιστωτικής απόφασης περί της ιθαγένειας του τέκνου, είναι η

<sup>34</sup> Παπασιώπη-Πασιά Ζ. *Το νομικό καθεστώς των ανιθαγενών*, <http://www.constitutionalism.gr>

<sup>35</sup> «Αλλοδαπός που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του και αναγνωρίσθηκε νόμιμα ως τέκνο Έλληνα, έτσι ώστε να εξομοιώνεται πλήρως με γνήσιο τέκνο του πατέρα του, γίνεται Έλληνας από την αναγνώριση, αν κατά το χρόνο αυτόν είναι ανήλικος».

<sup>36</sup> Σημειώνεται ότι η εγκυρότητα της πράξης αναγνώρισης ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 1473, 1475 (εκούσια αναγνώριση), 1479 (δικαστική αναγνώριση) του ισχύοντος Αστικού Κώδικα.

Αποκεντρωμένη Διοίκηση στην οποία υπάγεται ο Δήμος εγγραφής του Έλληνα πατέρα και ειδικότερα η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών υποθέσεων, Τμήμα Ιθαγένειας.

Καίριο σημείο για τη διαπίστωση ελληνικής ιθαγένειας του τέκνου είναι η απόδειξη εκ μέρους της αλλοδαπής μητέρας ότι, κατά την ημερομηνία γέννησής του, ήταν άγαμη ή διαζευγμένη ούτως ώστε να μην ίσχυε το, κατά το άρθρο 1465 Α.Κ., τεκμήριο καταγωγής του από γάμο<sup>37</sup>. Έτσι, είναι απαραίτητη η κατάθεση πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης της αλλοδαπής μητέρας ή βεβαίωση περί αγαμίας της. Στα υπόλοιπα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση της διοικητικής διαδικασίας είναι: 1) Ληξιαρχική πράξη γέννησης του ανήλικου τέκνου από το Ληξιαρχείο του Δήμου, με καταχωρημένη στο περιθώριο αυτής της πράξης αναγνώρισης (για τέκνα που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα) ή πιστοποιητικό γέννησης αλλοδαπής αρχής (για τέκνα που έχουν γεννηθεί στην αλλοδαπή), νόμιμα επικυρωμένο και επίσημα μεταφρασμένο<sup>38</sup> 2) Πράξη αναγνώρισης ενώπιον Έλληνα συμβολαιογράφου σε περίπτωση εκούσιας αναγνώρισης ή αμετάκλητη απόφαση ελληνικού δικαστηρίου για αναγνώριση πατρότητας ή ακριβές αντίγραφο πράξης αναγνώρισης αλλοδαπής αρχής, νομίμως επικυρωμένης και επίσημα μεταφρασμένης. 3) Πιστοποιητικό εγγραφής του αναγνωρίσαντος πατέρα σε μητρώο αρρένων και δημοτολόγιο δήμου της Χώρας, στο οποίο να αναγράφεται η ημερομηνία και ο τρόπος κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας (θα πρέπει να κατέχει την Ελληνική Ιθαγένεια κατά την ημεροχρονολογία αναγνώρισης του τέκνου). 4) Ακριβές αντίγραφο ισχύοντος διαβατηρίου της αλλοδαπής μητέρας, επίσημα μεταφρασμένο ή ακριβές αντίγραφο άδειας διαμονής της αλλοδαπής μητέρας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά το παρελθόν, παρατηρήθηκε το φαινόμενο εξαπάτησης των αρμοδίων υπηρεσιών με τη χρήση παράνομων αλλοδαπών εγγράφων για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας από ανήλικα τέκνα με τη διαδικασία της αναγνώρισης, με εικονικές αναγνωρίσεις με χρήση πλαστών ή αμφιβόλου γνησιότητας δικαιολογητικών. Το φαινόμενο αυτό αποτελούσε μία προέκταση της παράνομης μετανάστευσης, α-

---

<sup>37</sup> «Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του γάμου της μητέρας του ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωσή του τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον σύζυγο της μητέρας (τέκνο γεννημένο σε γάμο)».

<sup>38</sup> Περί νόμιμης επικύρωσης αλλοδαπών εγγράφων και επίσημης μετάφρασης θα ακολουθήσουν ξεχωριστά κεφάλαια στη συνέχεια της παρουσίασης.



φού η αναγνώριση τέκνων με αυτόν τον τρόπο εξασφάλιζε και στις αλλοδαπές μητέρες δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα, μέσω της χορήγησης άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, ως ανιόντες πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την αποτροπή του παραπάνω φαινομένου, οι εμπλεκόμενες στην διαπίστωση ελληνικής ιθαγένειας υπηρεσίες (Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Υπηρεσίες Δημοτολογίων και Ληξιαρχείων των Δήμων) ελέγχουν με ιδιαίτερη προσοχή και διεξάγουν σχετική έρευνα (μέσω Προξενείων, Ινστιτούτου Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου κ.λ.π.) όσον αφορά στο νομικό καθεστώς βάσει του οποίου έλαβε χώρα η συμπλήρωση της ένδειξης πατρωνύμου με τα στοιχεία του πατέρα στο προσκομιζόμενο πιστοποιητικό γεννήσεως αλλοδαπής αρχής. Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση που η αναγνώριση έχει επέλθει με δικαστική απόφαση στο εξωτερικό, απαιτείται επιπλέον η αναγνώριση του δεδουλευμένου της αλλοδαπής απόφασης από τα ελληνικά Δικαστήρια<sup>39</sup>.

#### IV. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Η κτήση ελληνικής ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας προβλέπεται από το άρθρο 2 του Ν. 3284/2004, όπως ισχύει<sup>40</sup>. Σύμφωνα με το άρθρο 1560 ΑΚ, «τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης για την υιοθεσία αρχίζουν αφότου αυτή γίνει τελεσίδικη». Συνεπώς, για να αποκτήσει το υιοθετούμενο τέκνο την ελληνική ιθαγένεια θα πρέπει να συντρέχουν δύο προϋποθέσεις: α) να είναι ανήλικο κατά το χρόνο τελεσιδικίας της απόφασης υιοθεσίας και β) κατά το χρόνο τελεσιδικίας, τουλάχιστον ένας από τους υιοθετούντες γονείς να έχει την ελληνική ιθαγένεια.

Το εφαρμοστέο δίκαιο σε περίπτωση υιοθεσίας αλλοδαπού τέκνου προκύπτει από τις διατάξεις του ελληνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και συγκεκριμένα από τις διατάξεις του άρθρου 23 Α.Κ., σύμφωνα με τις οποίες οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη σύσταση και τη λύση της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του κάθε μέ-

<sup>39</sup> Από την εν λόγω υποχρέωση απαλλάσσονται οι αποφάσεις οι οποίες έχουν εκδοθεί σε κράτη με τα οποία η Ελλάδα έχει υπογράψει και κυρώσει με Νόμο διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις δικαστικής συνδρομής (όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. -πλην της Δανίας- σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου της 29<sup>ης</sup> Μαΐου 2000, η Αρμενία σύμφωνα με το άρθρο 22 Ν.3007/2002, η Γεωργία σύμφωνα με το άρθρο 26 Ν.2813/2000, η Ουκρανία σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ.3 Ν.3281/2004, η Ρουμανία σύμφωνα με το άρθρο 25 Ν.Δ.429/1974 και η Συρία σύμφωνα με το άρθρο 26 Ν.1450/1984).

<sup>40</sup> «Αλλοδαπός, που υιοθετήθηκε πριν την ενηλικίωση του ως τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας, γίνεται Έλληνας από το χρόνο της υιοθεσίας».

ρους. Οι σχέσεις μεταξύ του ή των θετών γονέων και του θετού τέκνου ρυθμίζονται κατά σειρά: α) από το δίκαιο της τελευταίας κοινής τους ιθαγένειας κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας β) από το δίκαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας γ) από το δίκαιο της ιθαγένειας την οποία είχε ο θετός γονέας κατά την τέλεση της υιοθεσίας και, σε περίπτωση υιοθεσίας από συζύγους, από το δίκαιο που διέπει τις προσωπικές τους σχέσεις

Η ελληνική ιθαγένεια σε περίπτωση υιοθεσίας αποκτάται αυτοδίκαια και, επομένως, η διοικητική διαδικασία συνίσταται μόνον στην εγγραφή του ανήλικου τέκνου στην οικογενειακή μερίδα των γονέων του στο Δημοτολόγιο, χωρίς την έκδοση διαπιστωτικής απόφασης από το Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Τα δικαιολογητικά που θα πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση εγγραφής είναι: 1) Ληξιαρχική πράξη γέννησης του υιοθετημένου τέκνου με τα νέα στοιχεία. 2) Αντίγραφο δικαστικής απόφασης του Δικαστηρίου με την οποία έγινε η πράξη υιοθεσίας. 3) Πιστοποιητικό τελεσιδικίας της απόφασης. 4) Αντίγραφο της έκθεσης επίδοσης της απόφασης στον Εισαγγελέα. 5) Πιστοποιητικό εγγραφής των γονέων στα Δημοτολόγια. Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση που η δικαστική απόφαση περί υιοθεσίας έχει εκδοθεί από αλλοδαπό δικαστήριο, το δεδικασμένο της απόφασης θα πρέπει να αναγνωριστεί με απόφαση ελληνικού Δικαστηρίου (βλέπε παραπάνω, παραπομπή 34). Επίσης, σε περίπτωση που η υιοθεσία αφορά σε ανήλικο ή ενήλικο τέκνο που γεννήθηκε στο εξωτερικό και συντελείται με απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου από Έλληνες γονείς, αυτή καταχωρίζεται στα ληξιαρχικά βιβλία του Ειδικού Ληξιαρχείου του Υπουργείου Εσωτερικών, ενώ εάν αφορά σε τέκνο που υιοθετείται με βάση απόφαση ελληνικού Δικαστηρίου, τότε καταχωρίζεται από το Ληξιαρχείο του τόπου έκδοσης της απόφασης.

Σχετικά με την προϋπόθεση της ανηλικότητας του τέκνου κατά την ημεροχρονολογία τελεσιδικίας της δικαστικής απόφασης υιοθεσίας, θα πρέπει να γίνει μνεία για το ότι έχει σημειωθεί παρέκκλιση της εν λόγω αρχής από την ελληνική Διοίκηση, ύστερα από σχετική παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη<sup>41</sup>. Συγκεκριμένα, μετά από σχετική εισήγηση της παραπάνω Αρχής, ο αρμόδιος Δήμος προχώρησε σε δημοτολογική εγγραφή αλλοδαπού υιοθετημένου τέκνου Έλληνα πολίτη, παρά το γεγονός ότι η δικαστική

---

<sup>41</sup> Αναφορά Συνηγόρου του Πολίτη αριθ. 16764/2008, διαθέσιμη στο <http://www.synigoros.gr>.

απόφαση υιοθεσίας εκδόθηκε μετά την ενηλικίωση. Καίριας σημασίας ήταν το γεγονός ότι η σχετική διαδικασία είχε κινηθεί πολύ πριν την εν λόγω ενηλικίωση, ενώ το Δικαστήριο είχε λάβει υπόψη του την ενηλικότητα της υιοθετούμενης, αποδεχόμενο ότι η ανηλικότητα του προς υιοθεσία τέκνου αρκεί να υφίσταται κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης.

Μια άλλη επισήμανση που θα πρέπει να γίνει είναι ότι, παρόλο που ως προϋπόθεση εκ του νόμου για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας είναι το τέκνο να μην υπερβαίνει το 18<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του, η υιοθεσία ενηλίκου<sup>42</sup> από Έλληνα πολίτη αποτελεί στοιχείο το οποίο προσμετράται θετικά προκειμένου αυτός να λάβει την ιθαγένεια μέσω της διαδικασίας πολιτογράφησης. Χαρακτηριστικά, η εγκύκλιος αριθ. 13/Φ.130181/39910/02-08-2010 Υπουργείου Εσωτερικών η οποία παρείχε διευκρινήσεις σχετικά με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις στη διαδικασία πολιτογράφησης σύμφωνα με το Ν.3838/2010, αναφέρει ότι «...στοιχείο που συνδιαμορφώνει την κρίση της Επιτροπής Πολιτογράφησης για την ενσωμάτωση του αιτούντος στον ελληνικό κοινωνικό ιστό αποτελεί και η ύπαρξη συγγενικού δεσμού με Έλληνες πολίτες» και αποδέχεται ότι «...η υιοθεσία, ως μορφή τεχνητής συγγένειας, που έχει τις ίδιες νομικές συνέπειες με εκείνες της βιολογικής συγγένειας, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, δεδομένης της δημιουργίας οικογενειακού δεσμού που διαθέτει παρόμοια κοινωνική και συναισθηματική διάσταση για το άτομο».

## V. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΣΤΙΣ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας λόγω κατάταξης στις ένοπλες δυνάμεις προβλέπεται από το άρθρο 4 του Ν. 3284/2004, όπως ισχύει, και αφορά μόνον σε **ομογενείς** αλλοδαπούς. Η παράγραφος 1 του ως άνω άρθρου προβλέπει την αυτοδίκαιη πρόσδοση της ελληνικής ιθαγένειας σε ομογενείς από την ημερομηνία εισαγωγής τους στις στρατιωτικές σχολές αξιωματικών ή υπαξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων ή της κατάταξής τους ως εθελοντές στις ένοπλες δυνάμεις. Έτσι, οι προκηρύξεις διαγωνισμού επι-

---

<sup>42</sup> Η υιοθεσία ενηλίκου επιτρέπεται κατ' εξαίρεση όταν ο υιοθετούμενος είναι συγγενής ως και στον 4<sup>ο</sup> βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας αυτού που υιοθετεί (συνηθέστερη περίπτωση είναι η υιοθεσία ενηλίκου τέκνου του ή της συζύγου), υπάγεται δε στις διατάξεις των άρθρων 1579-1587 Α.Κ.

λογής σπουδαστών-στριών στις στρατιωτικές σχολές αναφέρουν χαρακτηριστικά, στο κεφάλαιο για τα προσόντα υποψηφίων: «Γίνονται δεκτοί και υποψήφιοι -ες ομογενείς που δεν έχουν την Ελληνική Ιθαγένεια, την οποία όμως αποκτούν χωρίς άλλη διατύπωση, με την εισαγωγή τους (την ημέρα κατάταξης) στα ΑΣΕΙ – ΑΣΣΥ, όπως ορίζει ο Κώδικας της Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν. 3284/2004 – ΦΕΚ 217/Α')»<sup>43</sup>.

Η παράγραφος 2 του παραπάνω άρθρου του Κ.Ε.Ι. προβλέπει την πρόσδοση της ελληνικής ιθαγένειας σε όσους ομογενείς αλλοδαπούς κατατάσσονται ως εθελοντές σε καιρό επιστράτευσης ή πολέμου, έπειτα από σχετική αίτηση (όχι αυτοδίκαια) και χωρίς καμία άλλη διατύπωση, ενώ στην παράγραφο 3 προβλέπεται η αυτοδίκαιη κτήση της ελληνικής ιθαγένειας σε όσους από τους παραπάνω αναφερόμενους αποκτούν βαθμό αξιωματικού, μονίμου ή εφέδρου. Η παραπάνω αίτηση υποβάλλεται, έπειτα από την εφαρμογή του Ν. 3852/2010 «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*» (ΦΕΚ 87/Α'/2010), ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

## VI ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ «ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ»

Η τιμητική πολιτογράφηση επαναλαμβάνεται σε όλα τα νομοθετήματα περί της κτήσης ελληνικής ιθαγένειας, από συστάσεως του Ελληνικού Κράτους. Συνδέεται με τη θέληση της Ελληνικής Πολιτείας να συμπεριλάβει στο λαό της όλους όσους προσφέρουν εξαιρετικό έργο προς την Ελλάδα ή μπορούν να συμβάλουν στην εξυπηρέτηση ειδικών συμφερόντων της. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την πολιτογράφηση «τιμής ένεκεν» προβλέπει: «*Με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να πολιτογραφηθεί Έλληνας, χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 και των άρθρων 6, 7 και 8<sup>44</sup>, αλλοδαπός που προσέφερε στην Ελλάδα εξαιρετικές υπηρεσίες ή του οποίου η πολιτογράφηση μπορεί να εξυπηρετήσει εξαιρετικό συμφέρον της χώρας*»<sup>45</sup>. Η

<sup>43</sup> Βλέπε ενδεικτικά: Εγκύκλιος αρ. 16/9-5-2016 Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΑΔΑ: 94ΑΣ6-05Λ), διαθέσιμη στο <http://www.geetha.mil.gr>

<sup>44</sup> Τα εν λόγω άρθρα αφορούν στην κτήση ελληνικής ιθαγένειας λόγω αναγνώρισης από Έλληνα και μέσω της διαδικασίας πολιτογράφησης λόγω μόνιμης κατοικίας.

<sup>45</sup> Άρθρο 13 του Ν.3284/2004 (Φ.Ε.Κ.217/Α').

τιμητική πολιτογράφηση γίνεται κατά παρέκκλιση όλων των υπόλοιπων διοικητικών διαδικασιών, ύστερα από αίτημα του ενδιαφερόμενου και χωρίς τη συνδρομή κάποιων τυπικών προϋποθέσεων στο πρόσωπό του, ακριβώς επειδή πρόκειται για τιμή την οποία η Ελληνική Πολιτεία προσφέρει στον πολιτογραφούμενο<sup>46</sup>. Η ημεροχρονολογία κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας ανάγεται στην ημερομηνία δημοσίευσης στο Φ.Ε.Κ. του Προεδρικού Διατάγματος με το οποίο αποφασίζεται η πολιτογράφηση του αιτούντα.

## VII ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

### 1. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ

#### **α' Η ομογενειακή ιδιότητα**

Η ιδιότητα του ομογενούς αλλοδαπού συνίσταται στην σύνδεσή του λόγω καταγωγής με ένα συγκεκριμένο έθνος. Για την ελληνική διοίκηση, η ελληνική καταγωγή και η ελληνική εθνική συνείδηση είναι στοιχεία τα οποία αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες και συνιστούν την έννοια της ομογενειακής ιδιότητας. Είναι προφανές ότι, η εξάρτηση της ομογενειακής ιδιότητας όχι μόνο από το κριτήριο της καταγωγής ενός προσώπου, αλλά και από το κριτήριο της «εθνικής συνείδησης» διευρύνει απεριόριστα το περιθώριο της αυθαίρετης εκτίμησης εκ μέρους των αρμόδιων αρχών. Αρχικά η έννοια του ομογενούς είχε διοικητικά διευκρινιστεί με τη αριθ. 104/6-4-1965 εγκύκλιο, συνοδευτική του Βασιλικού Διατάγματος 339/1965, ως εξής: «...Ο συνδεόμενος με το Έθνος δια της κοινής γλώσσης, (ουχί απαραίτητως) θρησκείας, κοινών παραδόσεων, αλλά κυρίως δια της συνειδήσεως των κοινών ιστορικών πεπρωμένων, ήτοι διά της ελληνικής συνειδήσεως». Βάσει της νομολογίας του Σ.τ.Ε. η έννοια του ομογενούς προσδιορίστηκε ως εξής: «... δια του όρου ομογενής νοείται ο ανήκων εις το ελληνικό γένος ή έθνος, ήτοι ο κεκτημένος την ελληνικήν εθνικήν συνείδησιν, συναγομένην κυρίως εκ των συνδεόντων αυτών προς το

---

<sup>46</sup> Ενδεικτικά, την ελληνική ιθαγένεια απέκτησαν «τιμής ένεκεν» το 2009, οι Sano και Thea Kalo, οι οποίες συνέβαλλαν στην καταγραφή των γεγονότων τα οποία διαδραματίστηκαν κατά την Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου (πηγή: Γραφείο Τύπου της Βουλής των Ελλήνων, 19-05-2009, <http://www.hellenicparliament.gr>). Επίσης, η ελληνική ιθαγένεια απονεμήθηκε τιμητικά στον Ιβάν Σαββίδη το 2013 «...καθώς προώθησε τη διατήρηση της ελληνικής συνείδησης και του ελληνικού ιδεώδους στον χώρο των ομογενών μας στη Ρωσία και τις χώρες της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης, συνέβαλε στην ενδυνάμωση της απανταχού ορθοδοξίας και επέδειξε πλούσιο φιλανθρωπικό και πολιτιστικό έργο και ενεργό συμμετοχή και συνδρομή στη ζωή της σύγχρονης Ελλάδας...». (πηγή: <http://www.enikos.gr>, 26-02-2013)

ελληνικό έθνος στοιχείων και χαρακτηριστικών της προσωπικότητάς του, των αναφερομένων ιδία εις την καταγωγήν του (εκ πατρός ή μητρός ή απωτέρων προγόνων), την γλώσσαν, την θρησκείαν, τας εθνικάς παραδόσεις και εν γένει την κοινήν συνείδησιν των ιστορικών πεπρωμένων του έθνους» (ΣτΕ 350/2011 με παραπ. σε ΣτΕ 275/1999, 2756/1988 – βλ. και Γν. Ν.Σ.Κ. 14/1990 με παραπ. σε Αμ. Μπετερμάχερ – Γερούσηση: Η έννομος θέσις του αλλοδαπού εν Ελλάδι και στη Γνωμ/ση 2/1979 Αντεις. Εφετών Γ. Πλαγιαννάκου ΝοΒ 27, 1020-1021, όπου περαιτέρω παραπομπές)<sup>47</sup>.

Σε αυτό το πλαίσιο, η πρώτη απόπειρα της ελληνικής έννομης τάξης να αντιμετωπίσει τη μαζική είσοδο μεταναστών από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης οδήγησε στην ψήφιση του Ν. 2790/2000 (Φ.Ε.Κ. 24/Α'), ο οποίος αφορούσε στην αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη, που προέβλεπε την υποβολή ορισμένων δικαιολογητικών. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο νόμο, «...είναι δυνατή η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας ή Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς εφόσον διαπιστωθεί η Ελληνική καταγωγή του ενδιαφερόμενου κατόπιν συνεντεύξεως από ειδική επιτροπή και βάσει των δικαιολογητικών που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 3<sup>48</sup>».

Η διαδικασία κτήσης ελληνικής ιθαγένειας από ομογενείς αλλοδαπούς παγιώθηκε ως διοικητική πρακτική με την τροποποίηση του Κ.Ε.Ι. το 2004, όπου και πάλι προβλεπόταν η διευκόλυνση των ομογενών εκ των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στην κτήση της ιθαγένειας (άρθρο 15) και επεκτάθηκε στους υπηκόους και άλλων χωρών με την ψήφιση του νόμου 3838/2010 (Φ.Ε.Κ. 49/Α'), στο άρθρο 23 του οποίου προβλέπεται η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας από όλους όσους είναι κάτοχοι του Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.).

Για την έκδοση Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) και Άδειας Διαμονής Ενιαίου Τύπου (Α.Δ.Ε.Τ.), οι ενδιαφερόμενοι ομογενείς απαιτείται να προμηθευτούν εθνική θεώρηση ομογενειακού τύπου από την αντίστοιχη Ελληνική Προξενική Αρχή, η οποία είναι αρμόδια ώστε να εξετάσει εάν συντρέχουν στο πρόσωπο του ενδια-

<sup>47</sup> Γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 288/2011 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Β' τακτικής ολομέλειας, διαθέσιμη στο <http://www.nsk.gr>.

<sup>48</sup> α) Διαβατήριο β) πιστοποιητικό γέννησης γ) πιστοποιητικό γάμου δ) πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ε) εσωτερικό διαβατήριο, εφόσον υπάρχει στ) κάθε άλλο δικαιολογητικό που αποδεικνύει την ελληνική καταγωγή.

φερόμενου οι τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις για την απόκτηση της ιδιότητας του ομογενούς<sup>49</sup>. Ο Πρόξενος, αφού διαπιστώσει μέσω συνέντευξης ότι ο αιτών και οι ανιόντες του είναι Έλληνες στο γένος και έχουν ελληνική εθνική συνείδηση και εφόσον δεν συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντος λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, συντάσσει σχετική έκθεση και χορηγεί εθνική θεώρηση εισόδου. Στη συνέχεια, οι ενδιαφερόμενοι απευθύνονται στα Τμήματα Αλλοδαπών των κατά τόπους Αστυνομικών Διευθύνσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, τα οποία είναι αρμόδια για την υποδοχή των προβλεπόμενων δικαιολογητικών και την έκδοση των εν λόγω εγγράφων<sup>50</sup>.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με αριθ. 4000/3/10-πβ'/2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, τα Ε.Δ.Τ.Ο. που ήταν σε ισχύ κατά την έναρξη ισχύος της νέας ΚΥΑ μετατράπηκαν σε αόριστης διάρκειας, ασχέτως του χρόνου εκδόσεώς τους και οι κάτοχοί τους δεν υποχρεούνται πλέον να τα ανανεώνουν.

## **β' Διοικητικές διαδικασίες πολιτογράφησης ομογενών αλλοδαπών**

Η πολιτογράφηση ομογενών αλλοδαπών διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του Ν. 3838/2010, όπως τροποποιήθηκαν από το άρθρο 142 του Ν. 4251/2014. Χαρακτηριστικό των ισχυουσών διατάξεων είναι η αντιμετώπιση εκ μέρους

---

<sup>49</sup> Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά είναι: 1. Αλλοδαπό πιστοποιητικό γέννησης 2. Πιστοποιητικό γάμου εφόσον πρόκειται περί έγγαμης γυναίκας που έχει αλλάξει λόγω γάμου το επώνυμό της. 3. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης των ανιόντων (γονέων, παππούδων, γιαγιάδων) του ενδιαφερόμενου, από τους οποίους έλκει την ομογενειακή καταγωγή. 4. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του ενδιαφερομένου. 5. Αντίγραφο ποινικού Μητρώου 6. Αντίγραφα Ειδικών Δελτίων Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο) μελών οικογένειας καθώς και αντίγραφα των θεωρήσεων βάσει των οποίων χορηγήθηκαν τα Ε.Δ.Τ.Ο (εφόσον υπάρχουν). 7. Οποιοδήποτε άλλο έγγραφο που αποδεικνύει την ελληνική καταγωγή 8. Πλήρως συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο έντυπο αίτησης για θεώρηση μακράς παραμονής, συνοδευόμενο από μία πρόσφατη, έγχρωμη, φωτογραφία του αιτούντος. 9. Διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο αναγνωρισμένο από την Ελλάδα. 10. Ιατρικό πιστοποιητικό από αναγνωρισμένο κρατικό ή ιδιωτικό φορέα, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν πάσχει από νόσημα ικανό να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, καθώς και από άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες επιβάλλουν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. 11. Παράβολο (αποδεικτικό πληρωμής) για τα τέλη θεώρησης ομογενούς (ανέρχονται στα 20 ευρώ). Πηγή: Ιστοσελίδα Υπουργείου Εξωτερικών, <http://www.mfa.gr>

<sup>50</sup> Η προβλεπόμενη διαδικασία και τα δικαιολογητικά περιλαμβάνονται, ενδεικτικά για τις κυριότερες κατηγορίες ομογενών, στις Κ.Υ.Α. με αριθμ.: 1. 4000/3/10-πβ/2012 (Φ.Ε.Κ. 3043/Β') «Παραμονή και εργασία ομογενών από Αλβανία», 2. 4000/3/84/2014 (Φ.Ε.Κ. 53/Β') «Παραμονή και εργασία ομογενών υπηκόων Τουρκίας», 3. 9645/10/2009 (ΦΕΚ 1555/Β') «Προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας σε Ομογενείς που διαμένουν στην Κύπρο» και 4. 4864/8/8-γ/2000 (ΦΕΚ 911/Β') «Περιεχόμενο και διαδικασία χορήγησης Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας σε ομογενείς χωρών τέως Ε.Σ.Σ.Δ.».

του νομοθέτη των ομογενών αλλοδαπών διακριτά σε σχέση με τους υπόλοιπους, με τρόπο ώστε από τη μία πλευρά να επισπεύδονται οι διαδικασίες διεκπεραίωσης των υποθέσεων πολιτογράφησης που τους αφορούν και αφετέρου να δίδονται δυνατότητες αμεσότερης και ουσιαστικότερης ένταξής τους στην ελληνική κοινωνική πραγματικότητα. Όπως αναφέρει και στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 3838/2010 ο νομοθέτης, «Σε κάθε περίπτωση, ο περατός αριθμός των ενδιαφερόμενων σε συνδυασμό με τις ιδιοτυπίες της συγκεκριμένης κατηγορίας επιτρέπουν μια ιδιότυπη έκτακτη και εν τέλει μεταβατικού χαρακτήρα διαδικασία, που θα αποφορτίσει με την ταχύτητά της τη μεγάλη πίεση στις αρμόδιες υπηρεσίες.»

Ο ομογενής αλλοδαπός ο οποίος επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας απευθύνεται στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση στην οποία υπάγεται ο Δήμος μόνιμης διαμονής του, όπου συμπληρώνει και καταθέτει αυτοπροσώπως την αίτηση πολιτογράφησης<sup>51</sup> (χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη υποβολή δήλωσης πολιτογράφησης, σε αντίθεση με τον αλλογενή αλλοδαπό). Η αίτηση απευθύνεται προς τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης και συνοδεύεται από τα απαιτούμενα από το νόμο δικαιολογητικά<sup>52</sup>, όπως αναλυτικά περιγράφονται στις με αριθ. 8/Φ.130181/29365/28-5-2010, 52/Φ.130181/34405/13-12-2012 και 11/Φ.130181/10322/16-4-2014 εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών.

---

<sup>51</sup> Η αίτηση πολιτογράφησης είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, <http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/new131115-AitPolitog.pdf>

<sup>52</sup> 1. (1) έγχρωμη φωτογραφία πρόσφατης έκδοσης, 2. Διαβατήριο ή άλλο αποδεικτικό ταυτοπροσωπίας, 3. Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) 4. Πρωτότυπο πιστοποιητικό γέννησης (Για τις περιπτώσεις αιτούντος που έχει γεννηθεί στην Ελλάδα, αρκεί η αυτεπάγγελτη αναζήτηση σχετικής ληξιαρχικής πράξης γέννησης του και στην περίπτωση αυτή ζητείται προσκόμιση πιστοποιητικού γέννησης αλλοδαπών αρχών, μόνο εάν υπάρχει διαφοροποίηση των ονοματεπωνυμικών στοιχείων του από τα αναγραφόμενα στοιχεία του στο αλλοδαπό του διαβατήριο), 5. Παράβολο ύψους 100 ευρώ (από την 3 Αυγούστου 2015 ενεργοποιήθηκε η υπηρεσία e-παράβολο από το Υπουργείο Οικονομικών, όπου πλέον η κατάθεση του αντίστοιχου παράβολου γίνεται ηλεκτρονικά από τον ενδιαφερόμενο μέσω του συνδέσμου [www.gsis.gr/gsis/info/gsis\\_site/Services/Polites/eparavolo.html](http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html)), 6. Πρωτότυπο πιστοποιητικό γάμου (μόνο για έγγαμες γυναίκες οι οποίες μετά τη τέλεση του γάμου έχουν αποκτήσει το επώνυμο του συζύγου τους, ώστε να προκύπτει το επώνυμο που φέρουν και με βάση το οποίο θα αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια). 7. Υπεύθυνη Δήλωση για ονοματεπωνυμικά στοιχεία απόφασης πολιτογράφησης. Στην εν λόγω δήλωση ο ομογενής αλλοδαπός μπορεί, εφόσον το επιθυμεί, να προχωρήσει σε εξελληνισμό του κύριου ονόματος και του επωνύμου του (δηλαδή μετατροπή της κατάληξής τους σε ελληνική εκδοχή, ορθή απόδοσή τους στην ελληνική γλώσσα ή μετατροπή της ορθογραφίας τους).



Μετά την πρωτοκόλληση της αίτησης πολιτογράφησης, το στέλεχος της Υπηρεσίας προχωρεί σε έλεγχο πληρότητας του φακέλου και σε έλεγχο συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης. Αναλυτικά:

Η διαπίστωση της μόνιμης κατοικίας του ενδιαφερόμενου δεν απαιτεί κάποια ενέργεια εκ μέρους της Υπηρεσίας, δεδομένου ότι η διεύθυνση κατοικίας του αιτούντα, όπως αυτή αναγράφεται στην αίτηση πολιτογράφησης κατά την ημεροχρονολογία υποβολής της, γίνεται αποδεκτή χωρίς άλλες διατυπώσεις ή απαίτηση προσκόμισης πρόσθετων δικαιολογητικών (π.χ. βεβαίωση μόνιμης κατοικίας, κ.λπ.). Σε περίπτωση που ο αιτών κατά τη διάρκεια εξέτασης του αιτήματος δηλώσει εγγράφως αλλαγή των στοιχείων της διεύθυνσης κατοικίας του που αφορούν σε άλλο Δήμο εκτός ορίων της χωρικής αρμοδιότητας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή ακόμα και εκτός Ελλάδας, τότε η Υπηρεσία οφείλει να παραπέμψει τον οικείο φάκελο στην αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του νέου τόπου διαμονής ή στο αρμόδιο ελληνικό προξενείο.

Για τη συνδρομή των προϋποθέσεων της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, καθώς και περί μη ύπαρξης ποινικών κωλυμάτων για την πολιτογράφηση<sup>53</sup>, οι Υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προβαίνουν αφενός σε αυτεπάγγελτη αναζήτηση, μέσω του Υπουργείου Δικαιοσύνης, πιστοποιητικού ποινικού μητρώου του ενδιαφερόμενου και,

---

<sup>53</sup> Άρθρο 5 παρ. 1 περ. β' του Ν. 3284/2004 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.3838/2010, «Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης με πολιτογράφηση πρέπει: ...β. Να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για αδίκημα που τέλεσε εκ δόλου, κατά την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή τουλάχιστον έξι μηνών και ανεξαρτήτως χρόνου έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της Χώρας, ανθρωποκτονίας από πρόθεση και επικίνδυνης σωματικής βλάβης, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και τη διακίνηση ναρκωτικών, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία (ν. 3625/2007, ΦΕΚ 290 Α') εγκλήματα συγκρότησης ή ένταξης ως μέλους σε εγκληματική οργάνωση κατά την έννοια του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα και εγκλήματα του άρθρου 187 Α του Ποινικού Κώδικα, αντίστασης κατά της αρχής, αρπαγής ανηλίκων, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, ληστείας, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση μεταναστών που στερούνται τίτλου παραμονής στο εσωτερικό της Χώρας ή τη διευκόλυνση μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη».

Σημειώνεται ότι, όπως αναφέρεται στη εγκύκλιο με αριθ. 3/Φ.76210/31222/13/10-2-2014 του Υπουργείου Εσωτερικών, περί αποδοχής της αριθμ. 401/2013 γνωμοδότησης του Ε' Τμήματος Ν.Σ.Κ., οι ποινές που προσμετρώνται σε μία συνολική ποινή διατηρούν την αυτοτέλειά τους και μετά τον καθορισμό της συνολικής ποινής και δεν απορροφώνται από αυτήν. Έτσι, ως ποινή νοείται όχι η συνολική ποινή, αλλά καθεμία από τις ποινές που προσμετρήθηκαν σε αυτήν.

αφετέρου, ηλεκτρονικά μέσω του πληροφοριακού συστήματος ιθαγένειας το οποίο έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί στο Υπουργείο Εσωτερικών, σε υποβολή ερωτήματος στην αρμόδια αστυνομική αρχή για περιστατικά δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

Συγκεκριμένα, η αναζήτηση πιστοποιητικού ποινικού μητρώου για δικαστική χρήση για αιτούντες που έχουν γεννηθεί εκτός Ελλάδας διενεργείται μέσω αποστολής του αιτήματος προς το Αυτοτελές Τμήμα Ποινικού Μητρώου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ενώ για αιτούντες που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα στις κατά τόπους Εισαγγελίες Πρωτοδικών. Σε περίπτωση που, από το ποινικό μητρώο, προκύπτει ποινή για αδίκημα που βάσει των οικείων διατάξεων αποτελεί κώλυμα για τη πολιτογράφηση του αιτούντος, πρέπει να εκδίδεται απόφαση απόρριψης του αιτήματος ακόμα και στην περίπτωση που έχει χορηγηθεί στον ενδιαφερόμενο αναστολή εκτέλεσης της ποινής και έχει παρέλθει ο χρόνος της αναστολής χωρίς αυτή να έχει αρθεί ή ανακληθεί.

Το ερώτημα σχετικά με τη συνδρομή ή μη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας στο πρόσωπο ενδιαφερομένου απευθύνεται στην αρμόδια περιφερειακή Αστυνομική Διεύθυνση του τόπου διαμονής του αιτούντα, προκειμένου να διενεργήσει τη σχετική έρευνα σε συνεργασία με την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και να απαντήσει σχετικά. Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση παρέλευσης της προβλεπόμενης από το νόμο προθεσμίας των τεσσάρων (4) μηνών και εφόσον ο φάκελος είναι πλήρης, η Υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης οφείλει να προβεί στην έκδοση της σχετικής απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία η αρμόδια Αστυνομική Αρχή αποστέλλει την απάντηση μετά την έκδοση της απόφασης πολιτογράφησης με στοιχεία σε βάρος του αιτούντος (ότι έχει δηλαδή, σχηματιστεί δικογραφία πριν την έκδοση της απόφασης πολιτογράφησης για αδίκημα που συνιστά κώλυμα βάσει του νόμου), η διαδικασία πολιτογράφησης αναστέλλεται μέχρι την έκδοση της σχετικής δικαστικής απόφασης.

Κατά τη διαδικασία ελέγχου των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων, υπάρχει η περίπτωση διαπίστωσης σαφών και ισχυρών ενδείξεων αμφισβήτησης της ιδιότητας του αιτούντος ως ομογενούς, παρόλο που η ομογενειακή ιδιότητα του αιτούντος την ελληνική ιθαγένεια με βάση το άρθρο 23 του ν.3838/2010 πιστοποιείται από την κατοχή

του Ε.Δ.Τ.Ο. και οι καθ' ύλην αρμόδιοι φορείς έχουν ήδη ελέγξει και επιβεβαιώσει την ιδιότητα αυτή. Σε αυτήν την περίπτωση, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση: (α) διερευνά εάν, συγγενείς εξ αίματος του αιτούντος έχουν ήδη αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια ως ομογενείς, γεγονός που αν επιβεβαιωθεί, λαμβάνεται υπόψη υπέρ της άρσης των όποιων αμφισβητήσεων, (β) διενεργεί αλληλογραφία (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εφόσον υφίσταται τέτοια δυνατότητα) με την αρμόδια Προξενική Αρχή της Ελλάδας στην αλλοδαπή, για διερεύνηση της ελληνικής εθνικής καταγωγής του αιτούντος και έλεγχο γνησιότητας των δικαιολογητικών που έχει προσκομίσει και (γ) εφόσον το αρμόδιο Προξενείο επιβεβαιώσει ότι δεν πρόκειται περί ομογενούς ή αδυνατεί να επιβεβαιώσει ότι πρόκειται περί ομογενούς, αποστέλλει έγγραφο με σχετική αιτιολόγηση παραπέμποντας την υπόθεση στο αρμόδιο Τμήμα έκδοσης Ε.Δ.Τ.Ο. προκειμένου να εφαρμοστεί η διαδικασία του άρθρου 5 της υπ' αριθμ. 4000/3/10-πβ'/2012 Κ.Υ.Α. «Αμφισβήτηση της ομογενειακής ιδιότητας»<sup>54</sup>.

Εξάλλου, κατά την εξέταση του φακέλου μπορεί επίσης να εγερθούν αμφιβολίες ως προς τη συνδρομή, στο πρόσωπο του αιτούντα, των ουσιαστικών προϋποθέσεων σε σχέση με την πολιτογράφηση του, όπως αναφέρεται στην παρ.2 του άρθρου 23 του Ν. 3838/2010. Οι ελάχιστες αυτές περιπτώσεις αφορούν κυρίως σε πρόσωπα για τα οποία αμφισβητείται, από τα στοιχεία του οικείου φακέλου και από την αυτοπρόσωπη παρουσία τους, το εάν πληρούν στοιχειωδώς τις προβλεπόμενες από το νόμο ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης (επαρκής γνώση ελληνικής γλώσσας, ομαλή ένταξη στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας). Στις περιπτώσεις αυτές, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης έχει την ευχέρεια να παραπέμψει τους σχετικούς φακέλους στην Επιτροπή Πολιτογράφησης<sup>55</sup>, η οποία καλεί σε συνέντευξη τον αιτούντα και εισηγείται σχετικά.

Μετά την εξέταση του σχετικού φακέλου και τον έλεγχο πλήρωσης, στο πρόσωπο του αιτούντα, των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων, διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις:

---

<sup>54</sup> Κάτοχοι Ε.Δ.Τ.Ο και Α.Δ.Ε.Τ των οποίων αμφισβητείται η ομογενειακή ιδιότητα σύμφωνα με βάσιμα στοιχεία παραπέμπονται με αιτιολογημένο έγγραφο του Τμήματος Αλλοδαπών της αντίστοιχης Αστυνομικής Διεύθυνσης σε Ειδική Επιτροπή Ομογενών, η οποία αποφαινεται σχετικά.

<sup>55</sup> Για τη σύσταση και λειτουργία της Επιτροπής Πολιτογράφησης θα γίνει αναλυτική μνεία στη συνέχεια της παρουσίασης.

Α. Σε περίπτωση μη πλήρωσης των τυπικών προϋποθέσεων, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει απόφαση απόρριψης της αίτησης πολιτογράφησης. Κατά της απορριπτικής απόφασης ο αιτών έχει δυνατότητα άσκησης Ειδικής Διοικητικής Προσφυγής ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, εντός 30 ημερών από την κοινοποίησή της σε αυτόν ή από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση της.

Β. Σε περίπτωση πλήρωσης των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων, εκδίδεται απόφαση πολιτογράφησης από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία αποστέλλεται για δημοσίευση στο Φ.Ε.Κ. Η ημεροχρονολογία δημοσίευσης της εν λόγω απόφασης στο Φ.Ε.Κ. αποτελεί και την ημεροχρονολογία κτήσης της ελληνικής υπηκοότητας.

Μετά την δημοσίευση περίληψης της απόφασης πολιτογράφησης στο Φ.Ε.Κ. ακολουθεί η έκδοση της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης για εγγραφή του πολιτογραφούμενου στα δημοτολόγια ή αν πρόκειται για άνδρα, απόφαση για εγγραφή στα Μητρώα Αρρένων η οποία προηγείται και ενσωματώνει, μετά την έκδοσή της, και την εντολή έγγραφής του στα Δημοτολόγια<sup>56</sup>. Η απόφαση εγγραφής στο Δημοτολόγιο του οικείου Δήμου κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο για την ενημέρωσή του, καθώς και στις λοιπές εμπλεκόμενες υπηρεσίες (Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Στρατολογία). Σημειώνεται ότι, η προθεσμία ολοκλήρωσης της διαδικασίας πολιτογράφησης ομογενών αλλοδαπών είναι ένα (1) έτος από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης.

### **γ'. Διοικητικές διαδικασίες πολιτογράφησης ομογενών αλλοδαπών, μόνιμων κατοίκων εξωτερικού**

Το ρυθμιστικό πλαίσιο για την πολιτογράφηση ομογενών αλλοδαπών οι οποίοι διαμένουν μόνιμα στο εξωτερικό περιλαμβάνεται στο άρθρο 10 του Κ.Ε.Ι. (Ν.

---

<sup>56</sup> Στην απόφαση δημοτολογικής εγγραφής επισυνάπτονται τα ακόλουθα δικαιολογητικά τα οποία τηρούνται εφεξής στον οικογενειακό φάκελο του πολιτογραφούμενου στο οικείο Δημοτολόγιο: 1. Πρωτότυπο πιστοποιητικό γέννησης του πολιτογραφούμενου 2. Πρωτότυπο πιστοποιητικό γάμου (μόνο για έγγαμη σύζυγο που φέρει το επώνυμο του συζύγου) και 3. Πρωτότυπα πιστοποιητικά γέννησης ανήλικων αλλοδαπών τέκνων (εφόσον είχαν ήδη προσκομισθεί από τον ενδιαφερόμενο, άλλως θα προσκομισθούν από τον ενδιαφερόμενο κατά την εγγραφή του ιδίου και των τέκνων του στο Δημοτολόγιο του οικείου Δήμου).

3284/2004)<sup>57</sup>. Για τη συγκεκριμένη διαδικασία πολιτογράφησης το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε, μόλις το 2014, την με αριθμό 34/Φ.141886/14339/04-06-2014 εγκύκλιο με θέμα «Παροχή οδηγιών σχετικά με τη διαδικασία πολιτογράφησης ομογενών αλλοδαπών οι οποίοι διαμένουν στο εξωτερικό – Άρθρο 10 του Ν.3284/2004», απευθυνόμενο προς όλες τις Προξενικές Αρχές μέσω της Ε3 Διεύθυνσης του Υπουργείου Εξωτερικών. Στην εν λόγω εγκύκλιο διευκρινίζεται ότι, καθοριστικής σημασίας για την απόδοση της Ελληνικής Ιθαγένειας στον αιτούντα είναι η εκτίμηση εκ μέρους της οικείας Προξενικής Αρχής της πλήρωσης τόσο των τυπικών προϋποθέσεων τεκμηρίωσης της εθνικής του καταγωγής όσο και των ουσιαστικών προϋποθέσεων για τη διαπίστωση της εθνικής του συνείδησης.

Έτσι, η διαδικασία πολιτογράφησης μέσω Προξενείων αποτελείται από δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο αρχίζει με την κατάθεση εκ μέρους του ομογενούς αλλοδαπού δήλωσης πολιτογράφησης με την οποία τεκμαίρεται η βούλησή του περί απόκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας. Η δήλωση υπογράφεται ενώπιον του Προξένου, με παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι η ισχύουσα νομοθεσία δεν εξαιρεί τη συγκεκριμένη κατηγορία αλλοδαπών από την υποχρέωση δήλωσης πολιτογράφησης ως ομογενείς, όπως προβλέπει η παράγραφος 2 του άρθρου 142 του νόμου 4251/2014, δεδομένου ότι το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στους αλλοδαπούς οι οποίοι πολιτογραφούνται σύμφωνα με το άρθρο 6 του νόμου 3284/2004 όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του νόμου 3838/2010 και όχι στους ομογενείς αλ-

---

<sup>57</sup> «1. Η αίτηση πολιτογράφησης ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό υποβάλλεται στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους, ο οποίος τη διαβιβάζει στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης με έκθεσή του, στην οποία περιλαμβάνονται απαραίτητως στοιχεία που τεκμηριώνουν την ιδιότητα του αιτούντος ως ομογενούς. Μαζί με την αίτηση υποβάλλονται και τα εξής: α. Δήλωση πολιτογράφησης, η οποία γίνεται ενώπιον του Προξένου, παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων. β. Αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου. γ. Πιστοποιητικό γέννησης ή, σε περίπτωση ανυπαρξίας τούτου, πιστοποιητικό βάπτισης και δ. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

2. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από εξέταση των στοιχείων του φακέλου του ομογενούς και τη γνώμη του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, εισηγείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης την αποδοχή ή μη του αιτήματος για πολιτογράφηση. Οι αρμόδιες αστυνομικές αρχές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη υποχρεούνται να διατυπώσουν την παραπάνω γνώμη για θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών. Η παράλειψη των αρμόδιων αστυνομικών αρχών να αποστείλουν εγκαίρως γνώμη δεν κωλύει την έκδοση της απόφασης του Υπουργού.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 8 και 9 εφαρμόζονται και για την πολιτογράφηση του παρόντος άρθρου»

λοδαπούς οι οποίοι κατοικούν μόνιμα στο εξωτερικό, για τους οποίους ισχύει χωρίς τροποποίηση το άρθρο 10 του νόμου 3284/2004.

Επιπλέον, στα πλαίσια του πρώτου σταδίου, το οποίο αφορά στην εξέταση των τυπικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης, κατατίθενται από τον ενδιαφερόμενο τα απαραίτητα εκ του νόμου δικαιολογητικά (σχετική υποσημείωση 55), ενώ η αρμόδια υπηρεσία της Προξενικής αρχής εξετάζει εάν πράγματι τεκμαίρεται η εθνική καταγωγή του αιτούντος, αξιολογώντας, όπως αναφέρει η παραπάνω εγκύκλιος, «...τα στοιχεία των εγγραφών ανιόντων (ακόμα και σε παλαιά και μη ισχύοντα δημοτολόγια), της ιστορικής διαδρομής της οικογένειάς του, των προξενικών εγγραφών, της κτήσης ελληνικής ιθαγένειας συγγενικών του (εξ αίματος) προσώπων και των προξενικών διαβατηρίων ή αντίστοιχα τύπου Ο.Τ.Α.<sup>58</sup> κ.λπ.»

Για το δεύτερο στάδιο της συγκεκριμένης διαδικασίας πολιτογράφησης, ο Πρόξενος θα πρέπει να συντάξει σχετική έκθεση, σύμφωνα με την πρόβλεψη της παρ. 1 του άρθρου 10 Ν. 3284/2004, περί της διαπίστωσης της ύπαρξης εθνικής συνείδησης στο πρόσωπο του ομογενούς αλλοδαπού. Έτσι, η παραπάνω εγκύκλιος δίνει κατευθυντήριες οδηγίες προς τις Προξενικές αρχές ώστε η γνωμοδότηση για τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο του αιτούντα και η τεκμηρίωση της ομογενειακής του ιδιότητας να γίνει αφού συνεκτιμηθούν οι γνώσεις του σε σημαντικές θεματικές ενότητες που αφορούν στην Ελλάδα (Γεωγραφία, Πολιτισμός και Ιστορία, Κοινωνική ζωή και Πολιτική και Διακυβέρνηση), καθώς και το επίπεδο της διαμορφωθείσας εθνικής συνείδησης, διαπιστώνοντας με αυτόν τον τρόπο το γνήσιο ενδιαφέρον του για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας. Επαφίεται λοιπόν, στη διακριτική ευχέρεια του Προξένου η διαπίστωση του εάν ο αλλοδαπός πράγματι διαθέτει εθνική συνείδηση και επομένως πληρούνται στο πρόσωπό του οι ουσιαστικές προϋποθέσεις κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας, χωρίς μάλιστα να δίνεται η δυνατότητα διατύπωσης επιφυλάξεων εκ μέρους του. Όπως τονίζει η σχετική εγκύκλιος, σε περίπτωση που θα εντοπίζονται ελλείψεις, ασάφειες ή αντιφάσεις σε εκθέσεις Προξένων, ιδίως σε όσες περιλαμβάνουν εισήγηση αποδοχής του αιτήματος πολιτογράφησης, το Υπουργείο Εσωτερικών διατηρεί τη δυνατότητα να προ-

---

<sup>58</sup> Ομογενών Τουρκίας ή Αλβανίας.

βαίνει αιτιολογημένα στην αναπομπή της προς την οικεία Προξενική Αρχή, προκειμένου να παρασχεθούν εγγράφως οι αναγκαίες διευκρινίσεις.

Η διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας συνεχίζεται με τη διαβίβαση του φακέλου πολιτογράφησης προς το Υπουργείο Εσωτερικών και ολοκληρώνεται, εφόσον δεν συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντος λόγοι δημόσιας τάξης ή ασφάλειας, με την έκδοση και δημοσίευση περίληψης της απόφασης πολιτογράφησης σε Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης. Σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης, ο ενδιαφερόμενος ενημερώνεται με σχετικό έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών το οποίο κοινοποιείται σε αυτόν με μέριμνα της οικείας Προξενικής Αρχής και το οποίο αναφέρει την αρνητική έκβαση της αίτησης πολιτογράφησης.

Ακολουθεί η κλήση του ομογενούς αλλοδαπού για τη δόση του όρκου (σημ. η υποχρέωση αυτή εξακολουθεί να υφίσταται διότι, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω σχετικά με τη δήλωση πολιτογράφησης, η εξαίρεση των ομογενών από την υποχρέωση ορκωμοσίας η οποία καθιερώθηκε με την περίπτωση β' της παρ. 9 του άρθρου 142 του Ν.4251/2014 αφορά μόνο στους ομογενείς κατόχους Ε.Δ.Τ.Ο. και όχι στους ομογενείς μόνιμους κατοίκους εξωτερικού, για τους οποίους εφαρμόζεται, χωρίς τροποποίηση, το υπό εξέταση άρθρο 10 του Ν.3284/2004). Η διαδικασία ορκωμοσίας θα πρέπει να γίνει εντός ενός (1) έτους από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης πολιτογράφησης στο Φ.Ε.Κ. Το σχετικό πρακτικό ορκωμοσίας αποστέλλεται, μαζί με σχετική δήλωση του πολιτογραφούμενου για το Δήμο στον οποίο επιθυμεί να εγγραφεί, στο Υπουργείο Εσωτερικών και στη συνέχεια ο φάκελος διαβιβάζεται στην αντίστοιχη, βάσει χωρικής αρμοδιότητας, Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Μετά την έκδοση της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης για εγγραφή του πολιτογραφούμενου στα δημοτολόγια ή/και στα Μητρώα Αρρένων, εκδίδεται απόφαση εγγραφής στο Δημοτολόγιο του Δήμου. Για την ολοκλήρωση της διαδικασίας και την έκδοση των παραπάνω αποφάσεων ενημερώνεται εγγράφως η οικεία Προξενική Αρχή, ώστε στη συνέχεια να λάβει γνώση και ο ενδιαφερόμενος με μέριμνα της τελευταίας.

## 2. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΛΛΟΓΕΝΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ

### **α'. Οι προϋποθέσεις κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας**

Με το άρθρο 2 του Ν. 3838/2010 αντικαταστάθηκαν οι ρυθμίσεις του άρθρου 5 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.3284/2004) περί των τυπικών προϋποθέσεων κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας από αλλοδαπούς, όπου ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στη μείωση του χρόνου της νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα από δέκα (10) συνολικά έτη κατά την τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, σε επτά (7), κινούμενη έτσι η ελληνική νομοθεσία προς το μέσο σχετικό ευρωπαϊκό όρο. Ακόμα ευνοϊκότερα αντιμετωπίζονται οι αλλοδαποί που είναι κάτοχοι ιθαγένειας κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι σύζυγοι Έλληνα ή Ελληνίδας με τέκνο, οι έχοντες τη γονική μέριμνα τέκνου ελληνικής ιθαγένειας (εφόσον αυτή δεν αποκτήθηκε με δήλωση και αίτηση λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο), οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες και οι ανιθαγενείς, καθώς αρκεί η προηγούμενη νόμιμη διαμονή αυτών στην Ελλάδα επί μια τουλάχιστον συνεχή τριετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης. Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει και στο ότι, με τις νέες ρυθμίσεις μεταβλήθηκε επίσης ο τρόπος εννοιολογικού προσδιορισμού της χρονικής οριοθέτησης της νόμιμης διαμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα. Έτσι, ο όρος της συνεχούς διαμονής δεν εννοείται βάσει των νέων ρυθμίσεων ως το πραγματικό γεγονός της αδιάλειπτης φυσικής παρουσίας του προσώπου σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιφέρεια από την οποία δεν μπορεί να απομακρυνθεί καθόλου, αλλά στο κοινωνικό γεγονός ότι ο αλλοδαπός έχει καταστήσει πραγματικά έναν τόπο ως το κέντρο των βιοτικών του σχέσεων (επαγγελματικών, οικογενειακών, κοινωνικών κλπ.).

Με το άρθρο 3 του Ν. 3838/2010 προστέθηκαν μετά το άρθρο 5 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.3284/2004), όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 2 του ίδιου νόμου, νέα άρθρα 5Α και 5Β τα οποία καθορίζουν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την αποδοχή της αίτησης πολιτογράφησης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 5Α, ο αλλοδαπός ο οποίος επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης θα πρέπει: 1. Να γνωρίζει επαρκώς την Ελληνική γλώσσα, ώστε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη, 2. Να έχει ενταχθεί ομαλά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας και 3. Να έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά και ουσιαστικά στην



πολιτική ζωή της Χώρας, σεβόμενος τις θεμελιώδεις αρχές οι οποίες τη διέπουν. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 3838/2010, οι προϋποθέσεις αυτές «...αποκλίνουν σοβαρά από την υπερβολικά ισχυρή και άστοχη προϋπόθεση των γνώσεων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού που απαιτεί σήμερα το ισχύον άρθρο 5 του Κ.Ε.Ι. ή τον ηθικολογικό όρο του «ήθους και της προσωπικότητας» που εξετάζει σήμερα η Επιτροπή Πολιτογράφησης με βάση το ισχύον άρθρο 7. Οι νέες προϋποθέσεις επιβάλλουν τη διερεύνηση του βαθμού πραγματικής ένταξης του αλλοδαπού με τον οποίο πρόκειται να συμβιώσουμε ως συμπολίτες στην καθημερινή κοινή κοινωνική ζωή, καθώς και της ενεργού ικανότητάς του να συμμετέχει στη ζωή του δημοκρατικού μας πολιτεύματος»<sup>59</sup>. Με το άρθρο 5B προβλέπεται ότι στο πρόσωπο του αλλοδαπού που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης δεν θα πρέπει να συντρέχουν λόγοι δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας.

## **β'. Οι διοικητικές διαδικασίες πολιτογράφησης αλλογενών αλλοδαπών**

### **ι. Α' φάση: Η κατάθεση αίτησης και ο έλεγχος των τυπικών προϋποθέσεων**

Η διαδικασία πολιτογράφησης του αλλογενούς αλλοδαπού ξεκινά με την υποβολή στο Δήμο μόνιμης διαμονής του δήλωσης πολιτογράφησης, η οποία αποτελεί την πανηγυρική δήλωση της επιθυμίας του αλλοδαπού να λάβει την ελληνική υπηκοότητα. Συμπληρώνεται και υπογράφεται ενώπιον του Δημάρχου ή εξουσιοδοτημένου από αυτόν Αντιδημάρχου ή υπαλλήλου, παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων. Φέρει τη στρογγυλή σφραγίδα του Δήμου, καθώς και ημερομηνία, χρονολογία και αριθμό πρωτοκόλλου του βιβλίου δηλώσεων πολιτογραφίσεων, ενώ ακριβές αντίγραφο της χορηγείται στον ενδιαφερόμενο προκειμένου να το προσκομίσει στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση ώστε να αιτηθεί την κτήση της Ελληνικής ιθαγένειας.

Η αίτηση πολιτογράφησης απευθύνεται προς τον Υπουργό Εσωτερικών, συμπληρώνεται από τον αλλοδαπό και υποβάλλεται στην Υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου μόνιμης διαμονής του μαζί με τα απαιτούμενα από το νόμο δικαιολογητικά<sup>60</sup>, όπως αναλυτικά περιγράφονται στην με αριθ. 8/Φ.130181/29365/28-5-2010 εγκύ-

<sup>59</sup> Αιτιολογική έκθεση Ν. 3838/2010, σελ. 8.

<sup>60</sup> Απαιτούμενα δικαιολογητικά είναι: 1. Ακριβές αντίγραφο της δήλωσης πολιτογράφησης από τον οικείο Δήμο, 2. Ακριβές αντίγραφο ισχύοντος διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή άλλου αποδεικτικού ταυτοπροσωπίας, 3. Ακριβές αντίγραφο, τίτλου νόμιμης διαμονής σε ισχύ, όπως οι τίτλοι αυτοί ορίζονται στο άρθρο 5 παρ. 1 περ. ε του Κ.Ε.Ι., όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν.3838/2010, 4. Πιστο-

κλιο του Υπουργείου Εσωτερικών. Σημειώνεται ότι, για την απόδειξη του νόμιμου της διαμονής για επτά (ή τρία) συνεχή έτη, δεν απαιτείται από τον ενδιαφερόμενο η προσκόμιση δικαιολογητικών, δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό μπορεί να αναζητηθεί ηλεκτρονικά από την αρμόδια Υπηρεσία μέσω του πληροφοριακού συστήματος ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Συγκεκριμένα, ο αρμόδιος υπάλληλος μπορεί, με την αναζήτηση της σειράς των προΐσχυσάντων τίτλων παραμονής που κατείχε χωρίς διακοπή στο παρελθόν ο ενδιαφερόμενος, ανατρέχοντας μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση αναγκαίου χρόνου, να εκτυπώσει τις σχετικές πληροφορίες σε έντυπο το οποίο, με τη χρονολόγηση και την υπογραφή του, επέχει θέση δικαιολογητικού απόδειξης του χρόνου διαμονής.

Μετά τον έλεγχο πληρότητας του φακέλου, το στέλεχος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προχωρεί στον έλεγχο συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης και διενεργεί αυτεπάγγελτη αναζήτηση στοιχείων από υπηρεσίες άλλων Υπουργείων, όπως περιεγράφηκε αναλυτικά στην ενότητα που αφορούσε στους ομογενείς αλλοδαπούς σχετικά με την αναζήτηση του πιστοποιητικού ποινικού μητρώου και το ερώτημα περί περιστατικών δημόσιας και εθνικής ασφάλειας. Ειδικότερα για την περίπτωση των αλλογενών αλλοδαπών απαιτείται επιπλέον η έκδοση πιστοποιητικού μη απέλασης, το οποίο χορηγείται από Υπηρεσία Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας του τόπου διαμονής του αλλοδαπού. Αποτελεί τη βεβαίωση εκ μέρους της αρμόδιας Αστυνομικής Αρχής ότι δεν έχει ανακληθεί η άδεια νόμιμης διαμονής του αιτούντος αλλοδαπού και δεν έχει επιβληθεί σε αυτόν το διοικητικό μέτρο της απέλασης και της εγγραφής σε κατάλογο ανεπιθύμητων. Από 12/7/2013 το πιστοποιητικό περί μη απέλασης εκδίδεται ηλεκτρονικά μέσω του πληροφοριακού συστήματος για την ιθαγένεια το οποίο διαθέτει το Υπουργείο Εσωτερικών<sup>61</sup>.

---

ποινικό γέννησης του αιτούντος ή άλλο ισοδύναμο πιστοποιητικό που προβλέπεται από τη νομοθεσία της Χώρας της πρώτης Ιθαγένειας, 5. Εκκαθαριστικό σημείωμα ή αντίγραφο Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους 6. Αριθμός μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.) 7. Ηλεκτρονικό παράβολο 700 ευρώ για την υποβολή αρχικής αίτησης ή 200 ευρώ για νέα υποβολή αίτησης έπειτα από απορριπτική απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Για αιτήσεις κατόχων ιθαγένειας Κράτους-μέλους της Ε.Ε., αναγνωρισμένων πολιτικών προσφύγων και ανιθαγενών, το παράβολο που απαιτείται είναι 100 Ευρώ με την υποβολή κάθε αίτησής τους (είτε της αρχικής αίτησης πολιτογράφησης είτε της αίτησης που υποβάλλεται μετά την έκδοση της απορριπτικής απόφασης).

<sup>61</sup> Ενημερωτικό έγγραφο με αριθ. Πρωτ. Φ. 130181/19509/12-7-2013 της Δ/σης Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών.

Εφόσον συντρέχουν οι τυπικές προϋποθέσεις για την πολιτογράφηση του ενδιαφερόμενου, η αρμόδια Υπηρεσία διαβιβάζει το σχετικό φάκελο στην οικεία Επιτροπή Πολιτογράφησης. Εάν δεν συντρέχουν οι τυπικές προϋποθέσεις, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει απορριπτική της αίτησης απόφαση. Όπως και στην περίπτωση των ομογενών αλλοδαπών, ο ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα άσκησης Ειδικής Διοικητικής Προσφυγής ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση ή από την ημερομηνία που ο αιτών έλαβε γνώση της απορριπτικής απόφασης. Η πρώτη αυτή φάση της διαδικασίας πολιτογράφησης θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός 6 μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

## **ii. Η Επιτροπή Πολιτογράφησης**

Η Επιτροπή Πολιτογράφησης συγκροτείται, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 3838/2010 το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 12 του Κ.Ε.Ι. (Ν.3284/2004), όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 26 του Ν. 3938/2011 (Φ.Ε.Κ. 61/Α'), σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση με σκοπό την αποκέντρωση του θεσμού της πολιτογράφησης, σε μία προσπάθεια του νομοθέτη «...για την ομαλή και ορθολογική λειτουργία του συστήματος που πάει να τελεί υπό τον έλεγχο ενός κέντρου έκδοσης πράξεων κυβερνήσεως, ενώ ταυτόχρονα αποφορτίζεται και επισπεύδεται η όλη διαδικασία. Ως προς τη σύνθεση των Επιτροπών Πολιτογράφησης επιχειρείται η ισορροπημένη συμμετοχή υπηρεσιακών παραγόντων, ειδικών επιστημόνων και εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας και της κοινωνίας των πολιτών.»<sup>62</sup>.

Έτσι, η εν λόγω Επιτροπή αποτελείται από: α. Τον προϊστάμενο της οικείας, αρμόδιας για θέματα Αστικής Κατάστασης, Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ως Πρόεδρο. β. Ένα μέλος Δ.Ε.Π. Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που εδρεύει εντός των ορίων της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή πλησιέστερα στην έδρα αυτής, στο γνωστικό αντικείμενο της Κοινωνιολογίας, της Ψυχολογίας ή συγγενών κλάδων κοινωνικών ή ανθρωπιστικών επιστημών. Το μέλος και τον αναπληρωτή του υποδεικνύει το αρμόδιο όργανο διοίκησης του οικείου Α.Ε.Ι. γ. Τον προϊστάμενο του Τμήματος Πολιτο-

---

<sup>62</sup> Αιτιολογική έκθεση Ν. 3838/2010, σελ. 11.

γράφησης της οικείας, αρμόδιας για θέματα Αστικής Κατάστασης Διεύθυνσης, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. δ. Εκπρόσωπο του Συμβουλίου της παρ. ΙΧ του άρθρου 280 του ν. 3852/2010 της Αποκεντρωμένης Διοίκησης<sup>63</sup>, ο οποίος ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του με πλειοψηφία δύο τρίτων. Σε περίπτωση που το Συμβούλιο παραλείπει να ορίσει εκπρόσωπό του μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την ημερομηνία αποστολής της σχετικής πρόσκλησης για ορισμό εκπροσώπου, αντ' αυτού ορίζεται ως μέλος της Επιτροπής, με πλήρη θητεία, ο προϊστάμενος του Τμήματος Ιθαγένειας της οικείας αρμόδιας για θέματα Αστικής Κατάστασης Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. ε. Μέλος που υποδεικνύει μαζί με τον αναπληρωτή του, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της, η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Με την ίδια απόφαση ορίζονται οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής, που υποδεικνύονται με τον ίδιο τρόπο, καθώς και υπάλληλος κλάδου ΠΕ Διοικητικού της αρμόδιας Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο οποίος ασκεί χρέη γραμματέα της Επιτροπής, μαζί με τον αναπληρωτή του. Στην Επιτροπή συμμετέχει ως εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο υπάλληλος που χειρίζεται την υπόθεση. Η θητεία των μελών της Επιτροπής είναι διετής και ξεκινά από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης συγκρότησής της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για τη συγκρότηση, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής Πολιτογράφησης ισχύουν οι γενικοί κανόνες του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν.2690/1999, όπως ισχύει), υπερισχύουν δε οι ειδικότεροι κανόνες του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, σε περίπτωση σύγκρουσης με τους γενικούς κανόνες του ΚΔΔ/σίας.

### **iii. Β' φάση: Η διαδικασία διερεύνησης των ουσιαστικών προϋποθέσεων**

Μετά τη διαπίστωση πλήρωσης των τυπικών προϋποθέσεων που ορίζει ο νόμος στο πρόσωπο του αιτούντα, ο φάκελος προωθείται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση στην οικεία Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία προσκαλεί τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό σε συνέντευξη ενώπιόν της. Η κλήση γίνεται με συστημένη επιστολή, τουλάχιστον

---

<sup>63</sup> Συμβούλιο το οποίο συγκροτείται σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση και αποτελείται από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ο οποίος και προεδρεύει, από τους περιφερειάρχες των αντίστοιχων χωρικών περιφερειών και των Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων. Το Συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και μεριμνά για το συντονισμό των Περιφερειών και των Δήμων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

ένα μήνα πριν την ημερομηνία της συνέντευξης και τον ενημερώνει: (α) για το συγκεκριμένο τόπο και χρόνο συνεδρίασης της Επιτροπής, (β) για τη δυνατότητά του να προσκομίσει στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν τις γνώσεις του στην ελληνική γλώσσα ή ό,τι κρίνει ο ίδιος ότι τεκμηριώνουν το γεγονός ότι πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για πολιτογράφηση και (γ) για τα γνωστικά πεδία στα οποία θα κληθεί να εξεταστεί και τα οποία πιστοποιούν την ομαλή του ένταξη και τη δυνατότητα ενεργούς και ουσιαστικής του συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας (ενδεικτικά, εξοικείωσή του με την ελληνική ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό, με τους θεσμούς του πολιτεύματος της Ελληνικής Δημοκρατίας, καθώς και με την πολιτική ζωή της χώρας).

Σε περίπτωση που ο αλλοδαπός, αν και παρέλαβε την κλήση για παρουσία του ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης, εντούτοις απουσίασε αδικαιολόγητα (δικαιολογημένη απουσία θεωρείται η αποδεδειγμένη -βάσει επίσημων στοιχείων- αδυναμία του να παρασταθεί για λόγους υγείας, λόγω προγραμματισμένης απουσίας του για προσωπικούς λόγους ή για λόγους ανωτέρας βίας), ο φάκελος διαβιβάζεται στον Υπουργό Εσωτερικών, με σχετικό απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής, προκειμένου να εκδοθεί απορριπτική του αιτήματος πολιτογράφησης απόφαση.

Μια αρχική καταγραφή των ουσιαστικών προϋποθέσεων τις οποίες θα πρέπει να πληροί ο υποψήφιος προς πολιτογράφηση αλλοδαπός περιέχεται στην υπ' αριθμόν 8/Φ.130181/29365/28-5-2010 εγκύκλιο της Διεύθυνσης Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με θέμα «Τροποποίηση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας», η οποία εκδόθηκε προκειμένου να δοθούν οι κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του Ν. 3838/2010. Παρακάτω παρατίθεται ο σχετικός πίνακας από τη σελ. 28 της εν λόγω εγκυκλίου, ο οποίος παρουσιάζει σε ταξινόμηση τα δεδομένα που αφορούν στα κριτήρια που εξετάζονται προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός πλήρωσης των ουσιαστικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης, καθώς και τα τεκμήρια τα οποία μπορούν να προσκομιστούν ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης από τον ενδιαφερόμενο.

Ουσιαστικές προ- υποθέσεις	Επιμέρους κριτήρια	Ενδεικτικά δικαιολογητικά και τεκμήρια
<u>Ομαλή ένταξη του αιτούντος στην κοι- νωνική και οικονομική ζωή</u>	Επαγγελματική και οικονομική δραστηριότη- τα	Επαγγελματικά βιογραφικά, επαγγελματικές άδειες, άδειες καταστημάτων, συστατικές επι- στολές εργοδοτών ή προϊσταμένων κλπ.
	Εξ αγχιστείας συγγένεια με Έλληνες πολίτες	Δημοτολογικές και ληξιαρχικές βεβαιώσεις κλπ.
	Φοίτηση σε ελληνικούς εκπαιδευτικούς φορείς	Απολυτήρια, πτυχία, βεβαιώσεις σπουδών, πι- στοποιητικά φοίτησης κλπ.
	Δημόσιες ή κοινωφελείς δραστηριό- τητες	Βραβεία, δημόσιες ανακοινώσεις
	Συμμετοχή σε κοινωνικές οργανώσεις και συλλογικότητες μαζί με Έλληνες πολίτες	Κάρτες μέλους ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο ή στοιχείο από το οποίο προκύπτει η συμμετοχή σε φορείς και συλλογικότητες της ελληνικής κοινωνίας των πολιτών κλπ.
	Φορολογική και ασφαλιστική συνέπεια	Αντίγραφο φορολογικής δήλωσης, εκκαθαρι- στικό εφορίας, εκκαθαριστικό ασφαλιστικών υποχρεώσεων από τον ή τους οικείους ασφα- λιστικούς φορείς
	Ιδιόκτητο ακίνητο	Έντυπο Ε9, συμβολαιογραφικά έγγραφα, κτη- ματολογικές βεβαιώσεις κ.ο.κ.
	Περιουσιακή κατάσταση	Εκκαθαριστικό εφορίας, βεβαιώσεις τραπεζι- κών καταθέσεων κ.α.
<u>Δυνατότητα του αι- τούντος να μετέχει ενεργά και ουσιαστι- κά στην πολιτική ζωή του τόπου με σεβασμό στις θεμελιώδεις αρχές που την διέπουν</u>	Συμμετοχή σε ενώσεις, σωματεία και συλλογικότητες	Κάρτες μέλους ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο ή στοιχείο από το οποίο προκύπτει η συμμετοχή σε ενώσεις της εγχώριας ή τοπικής πολιτικής ζωής
	Συμμετοχή σε δημοτικές εκλογές	Κάθε βεβαίωση εγγραφής σε ειδικούς εκλογι- κούς καταλόγους μακροχρονίως διαμενόντων αλλοδαπών

Η Διεύθυνση Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, σε μία προσπάθεια περαιτέρω κωδικοποίησης και συγκεκριμενοποίησης των κριτηρίων τα οποία καθορίζουν το βαθμό πλήρωσης των ουσιαστικών προϋποθέσεων για την πολιτογράφηση του αιτούντα, εξέδωσε τη με αριθμό 13/Φ.130181/39910/2-8-2010 εγκύκλιο με θέμα «Συνδρομή ουσιαστικών προϋποθέσεων στη διαδικασία πολιτογράφησης». Σε αυτήν δίνονται αναλυτικά οι κατευθυντήριες γραμμές προς τις Επιτροπές Πολιτογράφησης προκειμένου να ανταπεξέλθουν στο, πράγματι, δύσκολο έργο το οποίο καλούνται να επιτελέσουν τα μέλη της σχετικά με την αξιολόγηση των χαρακτηριστικών που άπτονται στην ένταξη του αιτούντα στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας. Οι γενικές οδηγίες οι οποίες δίδονται στην ως άνω εγκύκλιο αναφέρουν ότι η Επιτροπή θα πρέπει να συνεκτιμήσει τα υπό εξέταση πραγματικά δεδομένα του υποψηφίου για τη διαπίστωση της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων και να αξιολογήσει συνολικά την εικόνα του υποψηφίου. Τονίζει, επίσης, ότι ορισμένα επιμέρους κριτήρια (όπως λ.χ. η γνώση της γλώσσας, η γνώση πολιτικής ιστορίας και θεσμών του πολιτεύματος, η απόκτηση τέκνων με Έλληνα πολίτη) διαθέτουν εκ των πραγμάτων μεγαλύτερη βαρύτητα για την εκτίμηση της συνδρομής της σχετικής προϋπόθεσης.

Μια ιδιαίτερη επισήμανση θα πρέπει να γίνει για την γενική κατεύθυνση που δίνει το Υπουργείο Εσωτερικών μέσω της παραπάνω εγκυκλίου και αφορά στο ότι, προκειμένου να εισηγηθεί θετικά η Επιτροπή Πολιτογράφησης, ο υποψήφιος θα πρέπει να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο επάρκειας σε κάθε ένα από τους τρεις κύριους τομείς ουσιαστικών προϋποθέσεων, δηλαδή: i) την γνώση της γλώσσας, ii) τον βαθμό ένταξης στην κοινωνική και οικονομική ζωή και iii) την δυνατότητα ενεργού και ουσιαστικής συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας. Συνεπώς, σύμφωνα με το Υπουργείο, αν υποψήφιος κρίνεται άριστος ως προς δύο από τους τρεις κύριους τομείς, αλλά κριθεί ανεπαρκής ως προς τον τρίτο, η Επιτροπή θα πρέπει να εισηγηθεί αρνητικά. Αντίθετα, αν υποψήφιος κρίνεται ως προς τα χαρακτηριστικά του επαρκής και για τους τρεις τομείς, θα πρέπει να κρίνεται θετικά, ακόμα κι αν δεν είναι άριστος σε κανέναν από αυτούς.

Στη συνέχεια της παραπάνω εγκυκλίου αναλύεται η μεθοδολογία η οποία θα πρέπει να ακολουθηθεί από τα μέλη της επιτροπής, παρατίθεται υπόδειγμα δομής της συνέντευξης και προτείνεται από το Υπουργείο συγκεκριμένη μέθοδος αξιολόγησης σε μια

προσπάθεια αντικειμενικής προσέγγισης των κριτηρίων πλήρωσης των απαιτούμενων προϋποθέσεων. Επισημαίνεται, βέβαια, χαρακτηριστικά ότι «*Η διαδικασία αξιολόγησης που ακολουθεί, αποτελεί βοηθητικό εργαλείο για τα μέλη της Επιτροπής. Στόχος της είναι να προσεγγίσει σε πρακτικό επίπεδο, όσα αναλύονται στο κείμενο της εγκυκλίου σχετικά με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του άρθρου 5Α. Επομένως, είναι εκτός πνεύματος της εγκυκλίου η αυστηρή τυποποίηση και προσήλωση σε κανόνες μέτρησης οι οποίοι ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαστρέβλωση την κρίση της Επιτροπής. Η προτεινόμενη μέθοδος αξιολόγησης χρησιμοποιείται επικουρικά, στα πλαίσια της προσπάθειας για αντικειμενική και αμερόληπτη αξιολόγηση, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό.*».

Μετά το πέρας της συνέντευξης, η οποία, σημειωτέον, καταγράφεται εγγράφως ή μαγνητοφωνείται, η Επιτροπή Πολιτογράφησης συντάσσει αναλυτικό πρακτικό, καθώς και σχετική εισήγηση προς τον Υπουργό Εσωτερικών με αναλυτική και τεκμηριωμένη θέση για την αποδοχή ή όχι του αιτήματος. Ο χρονικός περιορισμός που θέτει ο νόμος για την ολοκλήρωση της φάσης εξέτασης των ουσιαστικών προϋποθέσεων είναι οι 4 μήνες. Στη συνέχεια, η αρμόδια Υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης διαβιβάζει τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης στο Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ κοινοποιεί στον ενδιαφερόμενο την εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης και τον ενημερώνει για το δικαίωμά του να υποβάλει αντιρρήσεις (σε περίπτωση αρνητικής εισήγησης) ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας<sup>64</sup> εντός 15 ημερών από την παραλαβή της κοινοποίησης (ενδικοφανής διαδικασία). Εάν δεν ευδοκιμήσουν οι αντιρρήσεις του ενδιαφερόμενου, εκδίδεται απορριπτική του αιτήματος Υπουργική Απόφαση η οποία κοινοποιείται με απόδειξη στον αλλοδαπό. Σημειώνεται ότι, κατ' αντιστοιχία, ο νόμος προβλέπει τη δυνατότητα του Υπουργού Εσωτερικών να παραπέμψει την υπόθεση στο Συμβούλιο Ιθαγένειας πριν την

---

<sup>64</sup> Το Συμβούλιο Ιθαγένειας γνωμοδοτεί για θέματα απώλειας, ανάκτησης και αμφισβήτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας. Όπως προβλέπει η παρ. 2 του άρθρου 11 του Ν. 3838/2010, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 28 του Κ.Ε.Ι. (Ν.3284/2004), «*Το Συμβούλιο Ιθαγένειας συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και αποτελείται από: α. ένα επίτιμο μέλος του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως Πρόεδρο, β. τον Γενικό Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, γ. έναν Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, δ. έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, καθώς και έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου ή του Συνταγματικού Δικαίου, ημεδαπού Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος και ε. τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.*», ενώ στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «*Στο Συμβούλιο μετέχει χωρίς ψήφο, ως εισηγητής, και ο Προϊστάμενος του αρμόδιου Τμήματος της Διεύθυνσης Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, τον οποίο αναπληρώνει ο νόμιμος αναπληρωτής του.*».



έκδοση απόφασης, σε περίπτωση που του δημιουργούνται αμφιβολίες σχετικά με την ορθότητα της εισήγησης της Επιτροπής Πολιτογράφησης.

#### **iv. Γ' φάση: Απόφαση πολιτογράφησης – Ορκωμοσία**

Δεδομένου ότι η απονομή ιθαγένειας πρόκειται για θεμελιώδη λειτουργία του κεντρικού πυρήνα του κράτους του οποίου υπήκοος καθίσταται ο πολιτογραφούμενος, η πολιτογράφηση γίνεται με απόφαση του Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 6 παρ. 1 του Ν.3838/2010 με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 6 του Κ.Ε.Ι. - Ν.3284/2004). Η προθεσμία για την έκδοση της σχετικής Υπουργικής Απόφασης και τη δημοσίευσή της στο Φ.Ε.Κ. είναι 2 μήνες.

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στην υποχρέωση αιτιολόγησης όλων των αποφάσεων επί αιτημάτων πολιτογράφησης κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας<sup>65</sup> (παρ. 2 του ως άνω άρθρου). Σκοπός του νομοθέτη είναι με αυτή τη ρύθμιση να αποφευχθούν οι αδιαφανείς και πελατειακές πρακτικές κατά την απονομή της Ελληνικής ιθαγένειας, οι οποίες μπορεί να προκληθούν από την ανεξέλεγκτη άσκηση της αρμοδιότητας από τον Υπουργό Εσωτερικών<sup>66</sup>. Με αυτό τον τρόπο ο διοικούμενος έχει τη δυνατότητα ακυρωτικού ελέγχου της αρνητικής απόφασης από τα διοικητικά δικαστήρια και γι' αυτό τον λόγο η αιτιολογία της απόρριψης θα πρέπει να παρατίθεται επί του σώματος της απόφασης. Επισημαίνεται ότι, η υποχρέωση αιτιολογίας υφίσταται και για τις θετικές αποφάσεις, προκειμένου έτσι να καθίστανται διαφανείς οι διαδικασίες που οδήγησαν στην αποδοχή της αίτησης πολιτογράφησης.

Μετά τη δημοσίευση στο Φ.Ε.Κ. περίληψης της απόφασης πολιτογράφησης, ακολουθεί η ανακοίνωση της απόφασης στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση με την εντολή ορκωμοσίας του αλλοδαπού. Ο πολιτογραφούμενος καλείται εγγράφως από την παραπάνω Υπηρεσία προκειμένου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερο-

---

<sup>65</sup> Ν. 2690/1999 (Φ.Ε.Κ. 45/Α'), άρθρο 17, παρ. 1 & 2: «1. Η ατομική διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει αιτιολογία, η οποία να περιλαμβάνει τη διαπίστωση της συνδρομής των κατά νόμο προϋποθέσεων για την έκδοσή της. 2. Η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική, επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εκτός αν προβλέπεται ρητώς στο νόμο ότι πρέπει να περιέχεται στο σώμα της πράξης.»

<sup>66</sup> Αιτιολογική έκθεση Ν. 3838/2010, σελ. 10.

μηνία δημοσίευσης της απόφασης στο Φ.Ε.Κ., να δώσει τον προβλεπόμενο από το άρθρο 9 του Κ.Ε.Ι. (Ν. 3284/2004) όρκο:

***«Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους και να εκπληρώνω ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης».***

Με την δόση του όρκου, η διαδικασία ολοκληρώνεται και ο αλλοδαπός αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια. Η ημεροχρονολογία κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας ανάγεται στην ημεροχρονολογία της ορκωμοσίας.

Τέλος, ο Γενικός Γραμματέας της αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει απόφαση εγγραφής του πολιτογραφούμενου στα Δημοτολόγια (ή στα Μητρώα Αρρένων αν πρόκειται για άνδρα, οπότε εγγράφεται στη συνέχεια και στα Δημοτολόγια). Η κοινοποίηση της απόφασης εγγραφής στο Δημοτολόγιο του οικείου Δήμου απευθύνεται τόσο στον ενδιαφερόμενο για την ενημέρωσή του, όσο και στις λοιπές συναρμόδιες υπηρεσίες (Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Στρατολογία για άνδρες).

## **VIII ΚΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

### **1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ**

Με την ψήφιση του Ν.3838/2010 εισήλθε στην ελληνική έννομη τάξη μια ρηξικέλευθη αλλαγή βάσει της οποίας αναγνωρίζεται, για πρώτη φορά, το δικαίωμα απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας από αλλοδαπούς που είτε γεννιούνται στην Ελλάδα από γονείς που διαμένουν νόμιμα και μακροχρόνια στη χώρα ή/και έχουν φοιτήσει με επιτυχία σε ελληνικά σχολεία για ορισμένο χρονικό διάστημα. Η νέα αυτή αντίληψη αποσπά μερικώς την ελληνική ιθαγένεια από την επικράτηση της αρχής του αίματος (jus sanguinis) και συνδέει την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη με την ικανότητα συμμετοχής στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας όσων γεννιούνται στη χώρα ή/και μετέχουν της ελληνικής παιδείας.

Συγκεκριμένα, στο άρθρο 1 του ισχύοντος Κ.Ε.Ι. (Ν. 3284/2004) προστέθηκε νέο άρθρο 1Α, στην παρ. 1 του οποίου προβλέπεται: «Τέκνο αλλοδαπών που γεννιέται και συνεχίζει να ζει στην Ελλάδα από γονείς που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα και οι δυο στη Χώρα επί πέντε τουλάχιστον συνεχή έτη, αποκτά **από τη γέννησή του** την Ελληνική Ιθαγένεια, εφόσον οι γονείς του υποβάλουν κοινή σχετική δήλωση και αίτηση εγγραφής του τέκνου στο Δημοτολόγιο του Δήμου της μόνιμης κατοικίας του, μέσα σε τρία έτη από τη γέννηση». Η επιλογή του νομοθέτη για την απονομή της Ελληνικής Ιθαγένειας σε όσα παιδιά γεννιούνται στη χώρα από τη γέννησή τους ήδη, αφορά στην ανάγκη διασφάλισης, όσο αυτό είναι δυνατόν, «... ότι θα γίνουν αύριο αγαθοί πολίτες επειδή θα έχουν μεγαλώσει ως τέτοιοι, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 16 παράγραφος 2 του Συντάγματος<sup>67</sup>»<sup>68</sup>.

Εξάλλου, στην παρ. 2 του ως άνω άρθρου προβλέπεται ότι: «Τέκνο αλλοδαπών που έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση έξι τουλάχιστον τάξεων ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στη Χώρα αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια από τη συμπλήρωση του εξαετούς χρόνου φοίτησης με κοινή δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου μόνιμης κατοικίας του που υποβάλλουν οι γονείς του μέσα σε τρία έτη από τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού». Η εν λόγω ρύθμιση αντανακλά τη βούληση του νομοθέτη για πρόσδοση της ελληνικής ιθαγένειας στη λεγόμενη «μιάμιση γενιά», δηλαδή στα παιδιά μεταναστών τα οποία δεν γεννήθηκαν στην Ελλάδα, όμως μεγάλωσαν σε αυτήν και «διήλθαν επαρκώς του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος»<sup>69</sup>.

Οι ως άνω ρυθμίσεις, έπειτα από την έκδοση της 460/2013 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, κρίθηκαν αντισυνταγματικές με το σκεπτικό ότι αυτές καθιστούν επισφαλή τη διαδικασία απόδοσης της ελληνικής ιθαγένειας. Πιο συγκεκριμένα, το ανώτατο δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το κριτήριο της διαμονής των γονέων επί πενταετία δεν τεκμηριώνει την ουσιαστική ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία αφού δε συνδυάζεται και με άλλα στοιχεία που θα προσέδιδαν στην διαμονή ουσιαστικά χαρακτηριστικά ένταξης. Επιπλέον, σε σχέση με την εξαετή φοίτηση, κρίθηκε ότι αυτή

---

<sup>67</sup> «Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.»

<sup>68</sup> Αιτιολογική έκθεση Ν.3838/2010, σελ. 3.

<sup>69</sup> Αιτιολογική έκθεση Ν.3838/2010, σελ. 6.

υπολείπεται της υποχρεωτικής εννεαετούς φοίτησης που ισχύει για τα παιδιά των Ελλήνων και επίσης δεν εγγυάται την επιζητούμενη ένταξη στην κοινωνική πραγματικότητα της χώρας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, ήδη πριν από την δημοσίευση της παραπάνω απόφασης 460/2013 του Σ.τ.Ε., εκδόθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών το με αριθ. πρωτ. 965/15.11.2012 έγγραφο Γραφείου Υπουργού Αναπληρωτή, σύμφωνα με το οποίο «ενόψει προσεχούς δημοσίευσής της αποφάσεως του Σ.τ.Ε. που αφορά στον έλεγχο της συνταγματικότητας των άρθρων 1α και 24 του ν. 3838/2010», παραγγέλλεται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και στους Δήμους να αναστείλουν τη διαδικασία απονομής ιθαγένειας. Η συγκεκριμένη ενέργεια εκ μέρους του αρμόδιου Υπουργείου καυτηριάστηκε με Δελτίο Τύπου στις 6.12.2012 από το Συνήγορο του Πολίτη, ο οποίος στη συνέχεια απέστειλε έγγραφο<sup>70</sup> στο Υπουργείο Εσωτερικών ζητώντας του να λάβει ξεχωριστή νομοθετική πρωτοβουλία για όσες αιτήσεις παρέμειναν σε εκκρεμότητα λόγω της αναστολής των διαδικασιών βάσει του ως άνω εγγράφου, χωρίς ωστόσο η παρέμβαση αυτή να τελεσφορήσει.

Η παραπάνω εκκρεμότητα ρυθμίστηκε εν τέλει με την ψήφιση του Ν. 4332/2015 (Φ.Ε.Κ. 76/Α'), «Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας - ...», με το άρθρο 1 του οποίου αντικαταστάθηκε το άρθρο 1Α του Κ.Ε.Ι., ενώ προστέθηκε και νέο άρθρο 1Β, με τρόπο ώστε να είναι και πάλι δυνατή η κτήση ιθαγένειας από τέκνα αλλοδαπών που γεννιούνται στην Ελλάδα, καθώς και από αλλοδαπούς που έχουν αποφοιτήσει από ελληνικά σχολεία στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 1Α του νέου Κ.Ε.Ι., τέκνο αλλοδαπών που γεννιέται στην Ελλάδα θεμελιώνει δικαίωμα κτήσης της Ελληνικής ιθαγένειας εφόσον εγγράφεται στην Α' τάξη σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημοτικό) και συνεχίζει την παρακολούθηση κατά το χρόνο υποβολής της σχετικής δήλωσης – αίτησης και οι γονείς του διαμένουν στην Ελλάδα επί τουλάχιστον πέντε (5) έτη πριν από τη γέννησή του. Όπως τονίζεται στην αιτιολογική έκθεση του ως άνω νόμου, ο σκοπός της προκειμένης ρύθμισης είναι διττός: Αφενός επιδιώκεται η διασφάλιση ότι η απόκτηση της Ελ-

---

<sup>70</sup> Έγγραφο με αριθ. Πρωτ. 162184/30261/25-07-2013 Συνηγόρου του Πολίτη, διαθέσιμο στο <http://www.synigoros.gr/resources/eggrafo--i8ageneias-gia-site.pdf>

ληνικής Ιθαγένειας γίνεται από πρόσωπο το οποίο τεκμηριωμένα προγραμματίζεται να ενταχθεί στην ελληνική πραγματικότητα (και αυτό εξασφαλίζεται από το γεγονός ότι οι γονείς του τέκνου έχουν επιλέξει ήδη από ενδεκαετίας<sup>71</sup> ως μόνιμη εγκατάστασή τους την Ελλάδα και επιπλέον συνομολογούν για την απόκτηση εκ μέρους του της ελληνικής παιδείας). Αφετέρου, οι ρυθμίσεις του νέου άρθρου σκοπούν στην κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας από το τέκνο κατά τη διάρκεια της παιδικής του ηλικίας, δεδομένου ότι τα πρώτα χρόνια στη ζωή ενός ανθρώπου είναι τα κατεξοχήν κρίσιμα για τη διαμόρφωση κοινωνικής και άρα εθνικής ταυτότητας.

Με την προσθήκη του άρθρου 1B προβλέπεται η κτήση Ελληνικής Ιθαγένειας από α) ανήλικους αλλοδαπούς οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση είτε εννέα (9) τάξεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Δημοτικό και Γυμνάσιο) είτε έξι (6) τάξεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο και Λύκειο), σύμφωνα με την παράγραφο 1 και β) αλλοδαπούς οι οποίοι είναι απόφοιτοι ελληνικού Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. και διαθέτουν απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ελληνικού σχολείου (Λυκείου) στην Ελλάδα, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) ετών από την ημερομηνία αποφοίτησής τους από το Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι., σύμφωνα με την παράγραφο 2. Γίνεται έτσι, από το νομοθέτη, αποδεκτή η βαρύνουσα σημασία της ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη διαμόρφωση δεσμών του αλλοδαπού προς την ελληνική κοινωνία, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η αιτιολογική έκθεση του νόμου.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι, για πρώτη φορά όσον αφορά σε αλλογενείς αλλοδαπούς, αναγνωρίζεται το δικαίωμα εξελληνισμού των ονοματεπωνυμικών τους στοιχείων με την κατάθεση απλής υπεύθυνης δήλωσης που συνοδεύει τη σχετική δήλωση-αίτηση κτήσης ιθαγένειας (παράγραφος 9 του ίδιου άρθρου). Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται ακόμα περισσότερο η ενδυνάμωση του βαθμού ένταξης και ενσωμάτωσής τους στην ελληνική πραγματικότητα.

Τέλος, με το άρθρο 2 του Ν. 4332/2015, τακτοποιείται η εκκρεμότητα όσων αιτήσεων κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας δεν είχαν εξεταστεί συνέπεια της κρίσης ως αντισυνταγματικών των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 3838/2010. Έτσι, όσον

---

<sup>71</sup> Πέντε χρόνια πριν τη γέννηση και έξι χρόνια έως ότου φοιτήσουν στο Δημοτικό.

αφορά στις παραπάνω εκκρεμείς αιτήσεις, προβλέπεται η εκ νέου εξέτασή τους κατά προτεραιότητα και χωρίς την καταβολή του προβλεπόμενου παράβολου. Σε περίπτωση που κριθεί ότι, κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου, πληρούνται οι προϋποθέσεις σύμφωνα με τις νέες διατάξεις, ο αλλοδαπός αποκτά την ελληνική ιθαγένεια χωρίς καμία άλλη διατύπωση εκ μέρους του. Εάν ο ενδιαφερόμενος έχει εν τω μεταξύ ενηλικιωθεί, του παρέχεται προθεσμία τριών (3) ετών από την έναρξη ισχύος του νέου νόμου για να υποβάλει σχετική δήλωση-αίτηση για την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας, η οποία επίσης εξετάζεται κατά προτεραιότητα.

## 2. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΤΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

Για τη διαδικασία κτήσης ελληνικής ιθαγένειας σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4332/2015 η Δ/νση Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης εξέδωσε την με αριθμό 29/Φ.130181/18258/25-08-2015 διευκρινιστική εγκύκλιο με θέμα «Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας»<sup>72</sup>, παρέχοντας οδηγίες προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες. Στην εν λόγω εγκύκλιο αναφέρονται αναλυτικά τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για κάθε περίπτωση κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας από δικαιούχους λόγω γέννησης ή/και φοίτησης σε ελληνικό σχολείο. Η διοικητική διαδικασία αποτελείται από τα παρακάτω στάδια:

Η δήλωση-αίτηση για την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας υποβάλλεται από τους ενδιαφερόμενους (α. γονείς για λογαριασμό του τέκνου τους που γεννήθηκε και φοιτά στο Δημοτικό, β. ανήλικοι ή ενήλικοι λόγω επιτυχούς εννεαετούς υποχρεωτικής φοίτησης ή επιτυχούς εξαετούς φοίτησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή γ. ενήλικοι λόγω αποφοίτησης από Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.) ενώπιον της αρμόδιας Υπηρεσίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στη χωρική αρμοδιότητα της οποίας υπάγεται ο Δήμος διαμονής τους, συνοδευόμενη από τα απαιτούμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά<sup>73</sup>. Για την απόδειξη της

---

<sup>72</sup> ΑΔΑ: ΩΞΙΑ465ΦΘΕ-ΓΠΠ

<sup>73</sup> Α. Για κτήση Ελληνικής Ιθαγένειας λόγω γέννησης και φοίτησης απαιτούνται: α) Ληξιαρχική πράξη γέννησης, β) Ληξιαρχική πράξη ή πιστοποιητικό γάμου των γονέων, εφόσον υφίσταται. Εάν πρόκειται για τέκνο εκτός γάμου, απαιτούνται και τα σχετικά πιστοποιητικά αναγνώρισής του., γ) Οριστικός τίτλος νόμιμης διαμονής των γονέων σε ισχύ, δ) Βεβαίωση χρόνου νόμιμης διαμονής ενός εκ των γονέων (δεν απαι-

πραγματικής εγκατάστασης στο συγκεκριμένο Δήμο απαιτείται η προσκόμιση είτε λογαριασμού ΔΕΚΟ, είτε εκκαθαριστικού της οικείας Δ.Ο.Υ. είτε μισθωτήριο συμβόλαιο κατατεθειμένο στη Δ.Ο.Υ. Σε περίπτωση που τα δικαιολογητικά τα οποία κατατίθενται από τον ενδιαφερόμενο προσκομίζονται σε φωτοαντίγραφα, η αρμόδια Υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προβαίνει σε αυτεπάγγελτο έλεγχο της γνησιότητάς τους, αποστέλλοντας σχετικό αίτημα μέσω τηλεομοιοτυπίας στην Υπηρεσία από την οποία αυτά εκδόθηκαν.

Εάν η δήλωση-αίτηση περί απόκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας αφορά σε ενήλικο, η αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναζητεί αυτεπάγγελτα πιστοποιητικό ποινικού μητρώου για δικαστική χρήση, πιστοποιητικό μη απέλασης και απευθύνει, μέσω της αστυνομικής αρχής του τόπου διαμονής του αιτούντος, ερώτημα περί του αν συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντος λόγοι δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας (δικαδικασία η οποία αναλύθηκε σε προηγούμενο σημείο της παρουσίασης).

Σχετικά με την κατάθεση εκ μέρους του ενήλικου αλλοδαπού υπεύθυνης δήλωσης περί εξελληνισμού των ονοματεπωνυμικών του στοιχείων, η εν λόγω εγκύκλιος διευκρινίζει ότι στην έννοια του εξελληνισμού δεν περιλαμβάνεται η ριζική αλλαγή των στοιχείων αυτών. Ο αλλοδαπός μπορεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην εγκύκλιο να ζητήσει α) τη μετατροπή σε ελληνική εκδοχή της κατάληξης του κυρίου ονόματος και του επωνύμου του, β) την ορθή τους απόδοση στην ελληνική γλώσσα που λόγω της χρήσης

---

τείται για γονέα που είναι υπήκοος τρίτης χώρας, δεδομένου ότι υφίσταται δυνατότητα άντλησης στοιχείων από το πληροφοριακό σύστημα για την Ιθαγένεια του ΥΠΕΣΔΑ), ε) Διαβατήρια των γονέων, στ) Βεβαίωση εγγραφής-παρακολούθησης ελληνικού σχολείου η οποία εκδίδεται από το Διευθυντή του σχολείου (θα πρέπει να προκύπτει η συνεχής παρακολούθηση μέχρι και το χρόνο υποβολής της δήλωσης-αίτησης), ζ) Ηλεκτρονικό παράβολο ύψους 100 ευρώ.

Β. Για κτήση Ελληνικής Ιθαγένειας λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο απαιτούνται: α) Πιστοποιητικό γέννησης ή ληξιαρχική πράξη γέννησης, β) Οριστικός τίτλος νόμιμης διαμονής σε ισχύ, γ) Διαβατήριο, δ) Βεβαίωσης επιτυχούς παρακολούθησης είτε εννέα τάξεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε έξι τάξεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία εκδίδεται από την αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (η φοίτηση θα πρέπει να είναι επιτυχής για κάθε σχολικό έτος, δηλ. δεν υπολογίζεται σχολικό έτος που δεν διεξήλθε επιτυχώς), ε) Υπεύθυνη δήλωση περί εξελληνισμού των ονοματεπωνυμικών του στοιχείων, εφόσον το επιθυμεί, στ. Ηλεκτρονικό παράβολο ύψους 100 ευρώ.

Γ. Για κτήση Ελληνικής Ιθαγένειας λόγω αποφοίτησης από τμήμα ή σχολή ελληνικού Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. απαιτούνται τα ίδια με την ως άνω περίπτωση Β. δικαιολογητικά, εκτός του (δ), το οποίο αντικαθίσταται από το απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα και από το Πτυχίο ή Δίπλωμα τμήματος ή σχολής ελληνικού Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. στο οποίο αναγράφεται η ημεροχρονολογία κτήσης αυτού (γίνονται δεκτές και οι βεβαιώσεις περί επιτυχούς ολοκλήρωσης των σπουδών).

υποκοριστικού ή λόγω του αλφαβήτου της χώρας προέλευσής τους δεν έχουν αποδοθεί σωστά ή/και γ) τη μετατροπή της ορθογραφίας τους.

Εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας από τον αιτούντα. Η εν λόγω απόφαση αποστέλλεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως προκειμένου γίνει η προβλεπόμενη δημοσίευσή της σε περίληψη. Η διαδικασία ολοκληρώνεται το αργότερο εντός έξι (6) μηνών από την υποβολή της δήλωσης-αίτησης με την έκδοση της εντολής δημοτογράφησης την οποία αποστέλλει η Αποκεντρωμένη Διοίκηση προς τον οικείο Δήμο, την οποία κοινοποιεί στον ενδιαφερόμενο και στις λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες (Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Στρατολογία για άνδρες). Ημεροχρονολογία κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας είναι αυτή της δημοσίευσης της περίληψης της απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ανεξάρτητα από τη νομική βάση κτήσης της (γέννηση ή φοίτηση σε ελληνικό σχολείο).



## Δ' ΜΕΡΟΣ: ΕΓΓΡΑΦΗ ΟΣΩΝ ΑΠΟΚΤΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΑ ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΑ

Η υποχρεωτική εγγραφή των Ελλήνων υπηκόων σε ελληνικό Δήμο ή Κοινότητα ως προϋπόθεση άσκησης των πολιτικών τους δικαιωμάτων θεσπίστηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 27<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 1833, με το οποίο εξάλλου καθιερώθηκε η διοικητική διαίρεση της ελληνικής επικράτειας σε Δήμους και Κοινότητες<sup>74</sup>. Επομένως, για την ελληνική έννομη τάξη η ιδιότητα του πολίτη εξομοιώνεται με την ιδιότητα του δημότη, δεδομένου ότι από την εγγραφή του ατόμου στα Δημοτολόγια εξαρτάται μια σειρά άσκησης δικαιωμάτων, με σημαντικότερα αυτών τα δικαιώματα του **εκλέγειν** και του **εκλέγεσθαι**. Όπως προβλέπει το Προεδρικό Διάταγμα 26/2012<sup>75</sup> «Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών», οι εκλογικοί κατάλογοι συντάσσονται με ευθύνη των Δήμων και αντλούνται από το τηρούμενο σε αυτούς Δημοτολόγιο (άρθρα 7 έως 13). Εξάλλου, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παρ. 2 του άρθρου 9 του Κώδικα Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια<sup>76</sup> «*Τα στοιχεία του ονόματος, η οικογενειακή κατάσταση, ο τόπος, η ημερομηνία και το έτος γεννήσεως καθώς και η Ελληνική ιθαγένεια προκύπτουν από το Δημοτολόγιο*». Για την τεκμηρίωση δε της Ελληνικής ιθαγένειας προβλέπεται η έκδοση Πιστοποιητικού Ελληνικής Ιθαγένειας από το Δήμο εγγραφής του πολιτογραφημένου, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Κ.Ε.Ι. (Ν. 3284/2004)<sup>77</sup>. Είναι λοιπόν εύστοχο να ειπωθεί ότι η νομική βάση κτήσης της ελληνικής υπηκοότητας είναι η εγγραφή του πολιτογραφούμενου αλλοδαπού στα Δημοτολόγια.

Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την εγγραφή αλλοδαπών ανδρών και γυναικών που αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια απαριθμούνται στην παρ. 2 του κεφαλαίου Α' της με αριθ. Φ.42301/12168/28-6-1995 απόφασης Υπουργού Εσωτερικών<sup>78</sup> και είναι: α) Η απόφαση Υπουργού Εσωτερικών περί απόκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας, β) Η ληξιαρχική πράξη γέννησης του αλλοδαπού και γ) Η ληξιαρχική πράξη γάμου σε περίπτωση που ο αλλοδαπός είναι έγγαμος. Για τους ανήλικους, σύμφωνα με την παρ. 1 του

<sup>74</sup> Νόμος 27<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 1833, 8<sup>ης</sup> Ιανουαρίου 1834, ΦΕΚ αρ. 3/22-1-1834.

<sup>75</sup> Φ.Ε.Κ. 57/Α'/15-3-2012.

<sup>76</sup> Π.Δ. 497/1991, Φ.Ε.Κ. 180/Α'

<sup>77</sup> «1. Ο Δήμαρχος και ο Πρόεδρος Κοινότητας εκδίδουν πιστοποιητικά της Ελληνικής ιθαγένειας των δημοτών βάσει του δημοτολογίου, στα οποία αναφέρεται και η νομική βάση κτήσης της ιθαγένειας.

2. Τα ανωτέρω πιστοποιητικά αποδεικνύουν την Ελληνική Ιθαγένεια μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο.»

<sup>78</sup> Φ.Ε.Κ. 608/Α'/12-7-1995

ίδιου κεφαλαίου, απαιτείται η ληξιαρχική πράξη γάμου των γονέων του, ενώ η αίτηση εγγραφής του πρέπει να υπογράφεται από το πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα ή επιτροπεία. Για τη συγκεκριμένη διαδικασία θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι, παρόλο που το θεσμικό πλαίσιο δεν το προβλέπει ρητά, προκειμένου να ενημερωθεί η οικογενειακή κατάσταση των πολιτογραφούμενων στα δημοτολόγια απαιτείται εκ μέρους τους η προσκόμιση πρόσφατου αλλοδαπού πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης. Τα γεγονότα της αστικής τους κατάστασης που συνέβησαν **πριν** τη χρονική στιγμή της πολιτογράφησης τους απεικονίζονται μόνο στα αλλοδαπά πιστοποιητικά, τα οποία προσκομίζονται στο Δήμο με ευθύνη του ίδιου του δημότη, γεγονός που ισχύει για όλους τους Έλληνες πολίτες είτε είναι πολιτογραφημένοι είτε είναι από γέννηση Έλληνες.

Μια άλλη παράμετρος, η οποία επισημάνθηκε από το Συνήγορο του Πολίτη προς το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών με το αρ. πρωτ. 1733358/51506/2013 έγγραφό του<sup>79</sup>, αφορά στη διαφοροποιημένη πρακτική μεταξύ Δήμων κατά τη δημοτολογική τακτοποίηση ανήλικων αλλοδαπών οι οποίοι έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια πρωτογενώς, χωρίς να έλκουν αυτή από τη συγγενική σχέση με τους γονείς τους, οι οποίοι παραμένουν αλλοδαπής ιθαγένειας. Συγκεκριμένα ορισμένοι Δήμοι, στα πλαίσια ορθής αποτύπωσης οικογενειακών σχέσεων αυτών των παιδιών, τα οποία καταγράφονταν στα Δημοτολόγια ως ημεδαποί, προχωρούσαν σε ενδεικτική εγγραφή<sup>80</sup> όχι μόνο των γονέων, αλλά και των αδελφών τους. Κάποιοι άλλοι Δήμοι όμως δεν προέβαιναν σε αυτή την ενδεικτική εγγραφή των ανήλικων αδελφών τους στην οικογενειακή τους μερίδα. Συνέπεια αυτής της παρέμβασης ήταν η αποστολή από το αρμόδιο Υπουργείο σε όλους τους Δήμους της χώρας του με αρ. πρωτ. Φ.131360/32380/13/10-1-2014 εγγράφου με το οποίο επισημαίνει ότι, *«Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το Δημοτολόγιο οφείλει να απεικονίζει με τον πληρέστερο τρόπο τις οικογενειακές σχέσεις των μελών της κάθε μερίδας καθώς και το γεγονός ότι η ενδεικτική εγγραφή σε μερίδα δημοτολογίου δεν αποδεικνύει δημοτικότητα ή ιθαγένεια, θα πρέπει να προβείτε σε ενδεικτική εγγραφή όχι μόνο των γονέων αλλά και των*

<sup>79</sup> Σύνοψη διαμεσολάβησης διαθέσιμη στο <http://www.synigoros.gr/resources/492070.pdf>.

<sup>80</sup> Ενδεικτική (εν αντιθέσει προς την κανονική) είναι η εγγραφή ενός προσώπου στα Δημοτολόγια η οποία αφορά στη δυνατότητα παροχής πληροφοριακών στοιχείων στην οικογενειακή μερίδα και αναφέρεται κύρια στη σχέση που έχει κάποιος πολίτης με υφιστάμενη κανονική εγγραφή (π.χ. σε μια οικογενειακή μερίδα εγγράφεται ενδεικτικά ο/η σύζυγος που έχει δημοτικότητα άλλου ΟΤΑ). Η ενδεικτική εγγραφή μπορεί να αφορά σε Έλληνα ή αλλοδαπό. (Εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών με αριθ. 23/Φ. 105300/23945/17-4-2008, «Εγχειρίδιο λειτουργίας Δημοτολογίου».)

*αδελφών τους οι οποίοι παραμένουν αλλοδαποί*». Προκύπτει, επομένως, ότι είναι ενδε-  
δειγμένη, αν όχι απαραίτητη, η προσκόμιση πρόσφατου αλλοδαπού πιστοποιητικού οι-  
κογενειακής κατάστασης και του πολιτογραφούμενου ανήλικου αλλοδαπού προκειμένου  
να ενημερωθεί σωστά και με πληρότητα ο φάκελος που τηρείται στο Δημοτολόγιο ως  
προς την οικογενειακή του κατάσταση.

Η προσκόμιση αλλοδαπού πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης κρίνεται  
επιβεβλημένη στην περίπτωση κατά την οποία ο πολιτογραφούμενος αλλοδαπός έχει α-  
νήλικα και άγαμα τέκνα κατά την ημεροχρονολογία κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας.  
Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κ.Ε.Ι. (Ν. 3284/2004), τα τέκνα αυτά γίνονται επίσης Έλ-  
ληνες, *«χωρίς άλλη διατύπωση»*. Για την διαπίστωση των οικογενειακών σχέσεων του  
αλλοδαπού θα πρέπει να προσκομιστεί στο Δήμο εγγραφής του αλλοδαπό πιστοποιητικό  
ή βεβαίωση στην οποία θα αναγράφονται τα μέλη της οικογένειάς του, ιδίως τα ανήλικα  
και άγαμα προκειμένου και αυτά να λάβουν την ελληνική ιθαγένεια σύμφωνα με την πα-  
ραπάνω διάταξη.

Προβλήματα ανακύπτουν σε περίπτωση που το δίκαιο της χώρας προέλευσης του  
αλλοδαπού δεν προβλέπει την έκδοση του απαιτούμενου πιστοποιητικού οικογενειακής  
κατάστασης. Για παράδειγμα, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ρωσική Ομοσπονδία και η Ρου-  
μανία δεν χορηγούν τέτοιου είδους πιστοποιητικά στους υπηκόους τους. Επίσης, προ-  
βλήματα δημιουργούνται όταν τα αλλοδαπά πιστοποιητικά δε συνάδουν με το δίκαιο της  
Ελλάδας όσον αφορά στη διατύπωση των οικογενειακών σχέσεων του πολίτη. Για παρά-  
δειγμα, τα πιστοποιητικά της Δημοκρατίας της Αλβανίας δεν περιλαμβάνουν τα τέκνα  
του πολίτη σε περίπτωση διαζυγίου και απώλειας της επιμέλειάς τους, παρόλο που δεν  
έχει διαρραγεί η συγγενική σχέση γονιού-τέκνου. Δυστυχώς, σε αυτές τις ιδιάζουσες πε-  
ριπτώσεις οι Δήμοι δεν έχουν την ευχέρεια άμεσης πληροφόρησης για το δίκαιο της χώ-  
ρας προέλευσης του αλλοδαπού ούτως ώστε να προβούν στην ορθή εγγραφή των μελών  
της οικογένειάς του. Οι προτεινόμενες λύσεις είναι να τεθεί αντίστοιχο ερώτημα προς το  
Ελληνικό Ινστιτούτο Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου (ΕΙΔΑΔ)<sup>81</sup> ή να γίνει άμεση επι-

---

<sup>81</sup> Το Ινστιτούτο ιδρύθηκε και λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ), εποπτευόμενο  
από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως προς τα διοικητικά και οι-  
κονομικά θέματα, και το Υπουργείο Εξωτερικών ως προς τα θέματα που αφορούν τις διεθνείς σχέσεις της  
χώρας.

κοινωνία του Δήμου με το Προξενείο της αντίστοιχης χώρας στην Ελλάδα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με δεδομένη βέβαια την χρονοκαθυστέρηση στην εγγραφή του αλλοδαπού έως τη λήψη της σχετικής απάντησης, η οποία πολλές φορές δημιουργεί πρακτικά προβλήματα στον ίδιο και στην οικογένειά του.

Για τη δημοτολογική εγγραφή του πολιτογραφούμενου εκδίδεται σχετική πράξη Δημάρχου, η οποία προσυπογράφεται από τον Προϊστάμενο του Δημοτολογίου και τον αρμόδιο δημοτικό υπάλληλο, καταχωρίζεται στο Δημοτολόγιο και είναι αμέσως εκτελεστή<sup>82</sup>. Μετά την ολοκλήρωση της παραπάνω διαδικασίας, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να λάβει πλέον Πιστοποιητικό Ελληνικής Ιθαγένειας από το Δήμο εγγραφής του, το οποίο τεκμαίρει την κτήση της, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Κ.Ε.Ι. (Ν. 3284/2004). Με την ολοκλήρωση της δημοτολόγησης η διαδικασία κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας περατώνεται και ο πολιτογραφούμενος καθίσταται πλέον Έλληνας πολίτης.

---

Βασική δραστηριότητα του Ινστιτούτου είναι η παροχή νομικών πληροφοριών επί των αλλοδαπών δικαίων, του ενωσιακού δικαίου, του διεθνούς δικαίου και του ημεδαπού δικαίου σε κατηγορίες φυσικών και νομικών προσώπων.

Ως νομική πληροφορία νοείται η έγγραφη ενημέρωση του ενδιαφερομένου αναφορικά με συγκεκριμένο νομικό ζήτημα, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών διατάξεων και των συμπερασμάτων της επιστήμης και της νομολογίας, όπου αυτό είναι δυνατό ενόψει των διαθέσιμων πηγών.

Χορηγώντας νομική πληροφορία, το Ινστιτούτο δεν προβαίνει σε ερμηνεία των σχετικών κανόνων δικαίου, δεν υπάγει πραγματικά περιστατικά σε αυτούς και δεν γνωμοδοτεί. Πηγή: [www.hiifl.gr](http://www.hiifl.gr)

<sup>82</sup> Παρ. 1 του άρθρου 6 Π.Δ. 497/1991 «Κώδικας Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια», Φ.Ε.Κ. 180/Α'/28-11-1991.

## Ε' ΜΕΡΟΣ: ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ<sup>83</sup> ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΟΥ

Όπως έχει γίνει δεκτό και από τη νομολογία, με την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας δημιουργείται μια νέα νομική διεθνής κατάσταση για τον πολιτογραφηθέντα, ο οποίος εξομοιώνεται πλήρως με τον έχοντα την ελληνική ιθαγένεια από καταγωγή και, επομένως, απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και βαρύνεται με όλες τις υποχρεώσεις που καθορίζει το νομικό καθεστώς του Έλληνα πολίτη<sup>84</sup>. Στο πλαίσιο αυτό, τόσο η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας καθαυτή όσο και τα γεγονότα που μεταβάλλουν μελλοντικά την αστική κατάσταση του πολιτογραφηθέντα θα πρέπει να καταχωριστούν αντίστοιχα, με ευθύνη του ενδιαφερόμενου ή αυτεπάγγελα, στις αρμόδιες υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης και ειδικότερα στα κατά τόπους Ληξιαρχεία (για γεγονότα που λαμβάνουν χώρα εντός της ελληνικής επικράτειας), στο Ειδικό Ληξιαρχείο ή στην αρμόδια Ελληνική Προξενική Αρχή (για γεγονότα που συμβαίνουν εκτός Ελλάδας) και στη συνέχεια στα Δημοτολόγια και Μητρώα Αρρένων των Δήμων της χώρας.

Έτσι, οι ληξιαρχικές πράξεις οι οποίες έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα επ' ονόματι του πολιτογραφημένου θα πρέπει τροποποιηθούν ώστε να περιλαμβάνουν τις μεταβολές που επήλθαν τόσο στην ιθαγένειά του όσο και στα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία (λόγω τυχόν διαφορετικής μετάφρασης ή εξελληνισμού τους)<sup>85</sup>. Η παραπάνω διαδικασία θα πρέπει να λάβει χώρα εντός μηνός αφότου αυτός έχει εγγραφεί στο αντίστοιχο Δημοτο-

---

<sup>83</sup> Η αστική κατάσταση (civil status, etat civil) συνίσταται στην καταχώριση των ξεχωριστών και εξατομικευμένων στοιχείων και γεγονότων που αφορούν κάθε πρόσωπο σε αρχεία της Δημόσιας Διοίκησης, κατά τρόπο θεσμοθετημένο από την Πολιτεία. Τα γεγονότα που προσδιορίζουν την αστική και δημοτική κατάσταση είναι η γέννηση, ο γάμος, ο θάνατος και, με την ευρεία έννοια, η κτήση ή αλλαγή ιθαγένειας. Επακόλουθα των παραπάνω γεγονότων, τα οποία επίσης μεταβάλλουν την αστική κατάσταση του προσώπου, είναι, μεταξύ άλλων, η κτήση ονόματος, η αναγνώριση τέκνου εκτός γάμου, η αποκήρυξη τέκνου, η κήρυξη σε αφάνεια, η υιοθεσία, το διαζύγιο κ.λ.π.

<sup>84</sup> Σ.τ.Ε. Ολομ. 190/1929, 3148/1971.

<sup>85</sup> Άρθρο 14 Ν. 344/1976 «Περί ληξιαρχικών Πράξεων» (Φ.Ε.Κ. 143/Α'), όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει από την παρ. 6 του άρθρου 14 Ν. 2503/1997 (Φ.Ε.Κ. 107/Α') και την παρ. 5 του άρθρου 4 Ν. 4144/2013 (Φ.Ε.Κ. 88/Α') «1.Μεταβολές που επέρχονται στην κατάσταση του φυσικού προσώπου μετά τη σύνταξη των ληξιαρχικών πράξεων λόγω νομιμοποίησης, αναγνώρισης, αποκήρυξης, αμφισβήτησης, προσβολής της πατρότητας, υιοθεσίας τέκνου και λύσης αυτής, λύσης ή ακύρωσης γάμου, λύσης του συμφώνου συμβίωσης, προσθήκης ή μεταβολής ονόματος, επωνύμου, ιθαγένειας, θρησκευματος ή αλλαγής φύλου καταχωρίζονται στο πεδίο του πληροφοριακού συστήματος του άρθρου 8Α που φέρει την ένδειξη «Μεταβολές» εντός μηνός από τότε που έλαβαν χώρα με την προσκόμιση της σχετικής διοικητικής πράξης ή πιστοποιητικού περί του αμετακλήτου της σχετικής δικαστικής απόφασης...

3. Υπόχρεως προς δήλωσιν είναι ο δι' αιτήσεως ή δι' άλλης πράξεώς του προκαλέσας την μεταβολήν, ως και εκείνος του οποίου μετεβλήθη η αστική κατάσταση.»

λόγιο, ώστε να μπορεί να λάβει πιστοποιητικό ιθαγένειας το οποίο αποδεικνύει την κτήση της, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Κ.Ε.Ι. (Ν.3284/2004).

Επιπλέον, σε περίπτωση κατά την οποία ο πολιτογραφημένος έχει τέκνο το οποίο γεννήθηκε στην Ελλάδα, διακρίνονται οι εξής δύο περιπτώσεις: α) Εάν το ανήλικο τέκνο του πολιτογραφημένου αποκτά αυτοδίκαια μαζί με αυτόν την ελληνική ιθαγένεια, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κ.Ε.Ι. (Ν.3284/2004), η εγγραφή του στο Δημοτολόγιο γίνεται με τα νέα στοιχεία όπως αυτά αναγράφονται στην απόφαση πολιτογράφησης του γονέα του και στη διορθωμένη ληξιαρχική πράξη γέννησής του. β) Εάν το ανήλικο τέκνο κατέχει ήδη την ελληνική ιθαγένεια πριν την κτήση της από το γονέα του, τότε θα πρέπει, μετά την καταχώριση των μεταβολών που επήλθαν στις ληξιαρχικές πράξεις γέννησής του, να γίνει η αντίστοιχη μεταβολή της εγγραφής του στην οικογενειακή του μερίδα στο Δημοτολόγιο όπου είναι εγγεγραμμένο.

Όσον αφορά στα γεγονότα τα οποία μεταβάλλουν την αστική κατάσταση του πολιτογραφημένου μετά την εγγραφή του στο Δημοτολόγιο, αυτά καταχωρίζονται, όπως εξάλλου ισχύει για όλους τους Έλληνες πολίτες, είτε στα κατά τόπους Ληξιαρχεία (εφόσον συμβαίνουν εντός Ελλάδας) είτε, εφόσον συμβαίνουν στην αλλοδαπή, στις αντίστοιχες Προξενικές Αρχές, οι οποίες διαβιβάζουν τις ληξιαρχικές πράξεις για μετεγγραφή στο Ειδικό Ληξιαρχείο του Υπουργείου Εσωτερικών, είτε απευθείας στις υπηρεσίες του Ειδικού Ληξιαρχείου. Στη συνέχεια, τα αντίστοιχα Δημοτολόγια καταχωρίζουν τις μεταβολές, είτε αυτεπάγγελτα είτε με ευθύνη του πολίτη, με τρόπο ώστε να απεικονίζεται ορθά η προσωπική και οικογενειακή του κατάσταση.

## ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΤΗΣΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

### I. ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Μέγιστης σημασίας είναι η διαπίστωση της αυθεντικότητας των προσκομιζόμενων για την κτήση ιθαγένειας αλλοδαπών εγγράφων. Έχει διαπιστωθεί αρκετές φορές η προσκόμιση εκ μέρος των αλλοδαπών πλαστών δικαιολογητικών, ιδιαίτερα προκειμένου να τους χορηγηθούν οι προξενικές θεωρήσεις παλιννοστούντων ομογενών και να εκδοθεί η διαπιστωτική της ελληνικής ιθαγένειάς τους πράξη<sup>86</sup>. Για τα έγγραφα τα οποία προσκομίζονται ενώπιον της ελληνικής Διοίκησης και έχουν εκδοθεί σε άλλο κράτος ισχύει η υποχρέωση επικύρωσης ή οποιασδήποτε άλλης ισοδύναμης διατύπωσης. Ως επικύρωση θεωρείται κάθε διαδικασία που αποσκοπεί στη βεβαίωση στου γνήσιου της υπογραφής που έχει τεθεί πάνω σε πράξη ή έγγραφο, της ιδιότητας με την οποία ενήργησε ο υπογράφων και ενδεχομένως της γνησιότητας της σφραγίδας που έχει τεθεί σε αυτό.

Στα πλαίσια διευκόλυνσης διακίνησης δημοσίων εγγράφων μεταξύ διαφόρων κρατών και της απλούστευσης των διαδικασιών έκδοσης πράξεων για τις οποίες απαιτείται προσκόμιση πράξεων ή εγγράφων που έχουν εκδοθεί από άλλο κράτος, έχει καταρτιστεί η Σύμβαση της Επισημείωσης της Σφραγίδας της Χάγης της 5<sup>ης</sup> Οκτωβρίου 1961 (στην Ελλάδα τέθηκε σε ισχύ με το Ν.1497/1984, Φ.Ε.Κ. 188/Α'), την οποία έως σήμερα

---

<sup>86</sup> Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδεται απόφαση ανάκλησης κτήσης ιθαγένειας, ακόμα και πολλά χρόνια μετά την έκδοση της απόφασης απόκτησής της. Έχει γίνει νομολογιακά δεκτό ότι «η διαπίστωση της έλλειψης της κρίσιμης ιδιότητας του ενδιαφερόμενου ως «παλιννοστούντος ομογενούς» δικαιολογεί, εξ αντικειμένου, την εντός εύλογου χρόνου ανάκληση της απόφασης περί διαπιστώσεως της ελληνικής ιθαγένειας, χωρίς να απαιτείται η καταδίκη του από ποινικό δικαστήριο, η επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος ή η διαπίστωση υπαιτιότητας ή επίμεμπτης συμπεριφοράς κατά την έκδοση της ανακαλούμενης πράξης του ενδιαφερόμενου. Τέλος, στις περιπτώσεις δυσμενών διοικητικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται βάσει αντικειμενικών προϋποθέσεων, ασυνδέτως προς οποιαδήποτε υποκειμενική συμπεριφορά του προσώπου του οποίου τα συμφέροντα θίγουν, δεν έχει έδαφος εφαρμογής το άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος και, συνεπώς, δεν απαιτείται η προηγούμενη κλήση του ενδιαφερομένου προς ακρόαση», ενδεικτικά Σ.τ.Ε. 1389/2009, 1867/2009, 685/2009, 3678/2007, 2655/2004, 3134/2003, 1921/2001 και παλαιότερα 1263/1991 και 706/90.

Όσον αφορά στον εύλογο χρόνο ανάκλησης της απόφασης πολιτογράφησης, αυτός φτάνει και τα 8 έτη. Έχει γίνει δεκτό ότι το παραπάνω χρονικό διάστημα θεωρείται «...ως εύλογος χρόνος για την ανάκληση της κατά τα παράνομη νομαρχιακής απόφασης, η οποία μάλιστα άπτεται ζητήματος εξόχως σημαντικού για το δημόσιο συμφέρον, όπως η ιθαγένεια. Σε κάθε περίπτωση, την εντός εύλογου χρόνου ανάκληση παράνομης πράξης σχετικής με τη διαπίστωση της ελληνικής ιθαγένειας δεν αποκλείει η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 3 του Συντάγματος». Σ.τ.Ε. 1867/2009.

έχουν κυρώσει 112 μέλη<sup>87</sup>. Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης, τα έγγραφα τα οποία διακινούνται μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών απαλλάσσονται οποιασδήποτε άλλης υποχρέωσης επικύρωσης εφόσον φέρουν, επί του πρωτοτύπου, την επισημείωση της Σφραγίδας της Χάγης (Apostille). Η ύπαρξη της Σφραγίδας της Χάγης επί του αλλοδαπού εγγράφου τεκμαίρει την αυθεντικότητά του και, ως εκ τούτου, αυτό είναι υποχρεωτικά αποδεκτό από την ελληνική διοίκηση.

Ως εξαίρεση στον παραπάνω κανόνα θα πρέπει να αναφερθεί η περίπτωση κατά την οποία ένα κράτος έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης, όμως κάποιο άλλο συμβαλλόμενο κράτος έχει εγείρει αντιρρήσεις για την προσχώρησή του. Μια τέτοια περίπτωση είναι αυτή της Ελλάδας η οποία έχει εγείρει αντιρρήσεις για την προσχώρηση των: Αλβανίας, Κιργιζίας, Μογγολίας, Ουζμπεκιστάν και Περού (έως πρόσφατα και της Γεωργίας, για την οποία όμως ολοκληρώθηκε η διαδικασία άρσης αντίρρησης της χώρας μας<sup>88</sup>). Επομένως, για τα έγγραφα τα οποία προέρχονται από τις παραπάνω χώρες δεν είναι αποδεκτή η σφραγίδα Apostille.

Για τα έγγραφα που εκδίδονται σε κράτη τα οποία δεν έχουν κυρώσει τη Σύμβαση της Χάγης της 5<sup>ης</sup> Οκτωβρίου 1961 (ή σε αυτά για τα οποία έχουν εγερθεί αντιρρήσεις σχετικά με την προσχώρησή τους, όπως αναφέρθηκε παραπάνω) απαιτείται, προκειμένου αυτά να γίνουν αποδεκτά από ελληνικές δημόσιες υπηρεσίες, η προξενική επικύρωσή τους. Η εν λόγω επικύρωση θα πρέπει να τεθεί επί των πρωτοτύπων αλλοδαπών δημοσίων εγγράφων από την οικεία ελληνική Προξενική Αρχή στην αντίστοιχη χώρα, εφόσον έχει προηγηθεί η επικύρωσή τους από το Υπουργείο Εξωτερικών της χώρας προέλευσής τους.

Για ακόμα περαιτέρω απλούστευση των διαδικασιών διακίνησης εγγράφων μεταξύ συμβαλλόμενων κρατών, η Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης κατάρτισε τη Σύμβαση περί απαλλαγής από την επικύρωση ορισμένων πράξεων και εγγράφων, η οποία υπογράφηκε στην Αθήνα στις 15<sup>ης</sup> Σεπτεμβρίου 1977<sup>89</sup>. Έτσι, τα έγγραφα τα οποία

---

<sup>87</sup> Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα της Σύμβασης της Χάγης, <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=41>

<sup>88</sup> Έγγραφο με αρ. πρωτ. 44425/2-2-2016 της Δ/σης Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών.

<sup>89</sup> Πηγή: Επίσημος ιστότοπος της Διεθνούς Επιτροπής Προσωπικής Κατάστασης (Commission Internationale de l'etat civil, CIEC), <http://ciec1.org> (Convention No 17)



εκδίδονται σε κάποιο από τα συμβαλλόμενα μέρη και σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την προσωπική και οικογενειακή κατάσταση καθώς και την ιθαγένεια, ανεξαρτήτως χρήσης για την οποία προορίζονται, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τα υπόλοιπα κράτη χωρίς καμία επικύρωση. Στην Ελλάδα η συγκεκριμένη Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1<sup>η</sup> Ιουνίου 2014, με κύρωση βάσει του νόμου 4231/2014<sup>90</sup>. Τα υπόλοιπα κράτη τα οποία έχουν κυρώσει τη Σύμβαση της 15<sup>ης</sup>-9-1977 είναι: Αυστρία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία, Πολωνία και Τουρκία.

Μια άλλη κατηγορία αλλοδαπών εγγράφων τα οποία μπορεί να προσκομιστούν ενώπιον των ελληνικών διοικητικών αρχών στα πλαίσια της διαδικασίας πολιτογράφησης είναι οι προξενικές πράξεις ή βεβαιώσεις. Ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία δημοτογράφησης, αρκετές αλλοδαπές προξενικές αρχές εκδίδουν βεβαιώσεις οι οποίες πιστοποιούν την οικογενειακή κατάσταση του πολιτογραφούμενου προκειμένου με αυτόν τον τρόπο να εγγραφεί σωστά η οικογενειακή του μερίδα στα Δημοτολόγια. Τέτοιες βεβαιώσεις εκδίδονται, για παράδειγμα, από τα Προξενία της Ινδίας και της Ουκρανίας. Τα έγγραφα που εκδίδονται από Διπλωματική ή Προξενική Αρχή διαπιστευμένη στην Ελλάδα, στο πλαίσιο άσκησης των προξενικών της καθηκόντων, πρέπει να επικυρωθούν από την αρμόδια υπηρεσία του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών (Τμήμα Επικυρώσεων του Κέντρου Εξυπηρέτησης και Πληροφόρησης Πολιτών και Αποδήμων Ελλήνων), η οποία για αυτό το σκοπό τηρεί ειδικό αρχείο με δείγματα υπογραφών όλων των εκπροσώπων των παραπάνω Αρχών.

Και για την περίπτωση των προξενικών εγγράφων, στα πλαίσια απλούστευσης των διαδικασιών έκδοσης πράξεων για τις οποίες απαιτείται η προσκόμισή τους, ισχύουν διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες απαλλαγής τους από την επικύρωση, με σημαντικότερη όλων τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης περί «Καταργήσεως της επικυρώσεως των εγγράφων συνταχθέντων υπό διπλωματικών και προξενικών Πρακτόρων», η οποία υπογράφηκε στο Λονδίνο την 7<sup>η</sup> Ιουνίου 1968 και επικυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 844/1978<sup>91</sup>. Έτσι, βεβαιώσεις οι οποίες εκδίδονται από Προξενικές Αρχές των υπό-

---

<sup>90</sup> Φ.Ε.Κ. 19/Α'/28-1-2014

<sup>91</sup> Φ.Ε.Κ. 227/Α'/21-12-1978

λοιπων συμβαλλόμενων κρατών<sup>92</sup> γίνονται αποδεκτές από την ελληνική Διοίκηση χωρίς καμία περαιτέρω επικύρωση από το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών.

## II. ΑΠΟΔΟΧΗ ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Με το νόμο 4250/2014<sup>93</sup> «Διοικητικές Απλουστεύσεις – Καταργήσεις, Συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων και Υπηρεσιών του Δημοσίου Τομέα – Τροποποίηση Διατάξεων του Π.Δ. 318/1992 (Α' 161) και λοιπές ρυθμίσεις» προβλέπεται η κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής πρωτότυπων ή επικυρωμένων αντιγράφων εγγράφων από τους ενδιαφερόμενους στο σύνολο των συναλλαγών τους με τις υπηρεσίες του Δημοσίου Τομέα. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του παραπάνω νόμου, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα εγγράφων που έχουν εκδοθεί και από αλλοδαπές αρχές, εφόσον έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο.

Βάσει της παραπάνω ρύθμισης, η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση, ευελιξία και αποδοτικότητα των διοικητικών διαδικασιών και στην επίτευξη ταχύτερης και αποτελεσματικότερης εξυπηρέτησης των πολιτών, είναι πλέον εφικτή η υποβολή απλών φωτοαντιγράφων ενώπιον των υπηρεσιών του Δημόσιου Τομέα. Για την περίπτωση των αλλοδαπών εγγράφων είναι επίσης εφικτή η υποβολή φωτοαντιγράφων, όμως θα πρέπει να είναι πρωτίστως επικυρωμένα από δικηγόρο. Ως ασφαλιστική δικλείδα προκειμένου η παραπάνω ρύθμιση να μην λειτουργήσει ως κίνητρο υποβολής πλαστών ή παραποιημένων αντιγράφων, ο παραπάνω νόμος προβλέπει, εκτός από τις κυρώσεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του νόμου 1599/1986 που επιβάλλονται στον ενδιαφερόμενο, εφόσον η πράξη αυτή δεν τιμωρείται αυστηρότερα από άλλη ποινική διάταξη, την άμεση ανάκληση της διοικητικής ή άλλης πράξης, για την έκδοση της οποίας υποβλήθηκαν τα φωτοαντίγραφα αυτά.

Μια άλλη διοικητική πρακτική, η οποία δεν προβλέπεται ευθέως από το νόμο, είναι η δυνατότητα που έχουν οι δημόσιες υπηρεσίες στις οποίες προσάγονται έγγραφα τα

---

<sup>92</sup> Κράτη τα οποία έχουν κυρώσει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, Λονδίνο 7-6-1968: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μολδαβία, Νορβηγία, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σουηδία, Τουρκία και Τσεχία.

<sup>93</sup> Φ.Ε.Κ. 74/Α'26-3-2014

οποία έχουν εκδοθεί από αλλοδαπή αρχή, να επικυρώνουν οι ίδιες τα έγγραφα αυτά, να τα καταχωρούν στο φάκελο της συγκεκριμένης υπόθεσης και να τα επιστρέφουν το πρωτότυπο στον ενδιαφερόμενο. Σύμφωνα με την αριθ. 381/2002 Γνωμοδότηση Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η πρακτική αυτή θα πρέπει να θεωρείται σύννομη διότι «...δεν πρόκειται για επικύρωση αντιγράφου κατά το άρθρο 11 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, αλλά για βεβαίωση που χρησιμεύει αποκλειστικά στην υπηρεσία ότι προσήχθη το απαιτούμενο αλλοδαπό έγγραφο και ότι όμοιό του είναι αυτό που παραμένει στον υπηρεσιακό φάκελο». Έτσι, κατά την ομόφωνη γνώμη του Γ' τμήματος του Ν.Σ.Κ., δεν αποκλείεται από το νόμο η ίδια η υπηρεσία στην οποία προσκομίζεται το αλλοδαπό έγγραφο να βεβαιώνει ότι το αλλοδαπό έγγραφο είναι όμοιο προς το πρωτότυπο, εκτός εάν «...από τις εκάστοτε εφαρμοζόμενες ειδικές διατάξεις προκύπτει ότι απαιτείται να κατατεθεί και να παραμείνει στον υπηρεσιακό φάκελο το ίδιο το προσαγόμενο έγγραφο της αλλοδαπής αρχής».

Όλα τα παραπάνω δεν έχουν εφαρμογή κατά τη διαδικασία κατάθεσης δικαιολογητικών ενώπιον των αρμόδιων υπηρεσιών για την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας. Όπως τονίζεται από τη Δ/ση Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, σε εξαιρετικά επείγον έγγραφο που απέστειλε στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας μετά τη δημοσίευση του νόμου 4250/2014<sup>94</sup>, αυτές θα πρέπει να συνεχίσουν να αναζητούν τα έγγραφα τα οποία υποβάλλονται για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας σε πρωτότυπη μορφή ώστε να διασφαλίζεται, στο μέτρο του δυνατού, η πιστοποίηση της αυθεντικότητας και της αξιοπιστίας του περιεχομένου τους. Το σκεπτικό του αρμόδιου Υπουργείου βάσει του οποίου κρίνεται αναγκαία η διατήρηση της απαίτησης υποβολής πρωτότυπων δημοσίων εγγράφων κατά την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας κινείται σε δύο άξονες: ο ένας αφορά στην επισήμανση ότι «... η ελληνική ιθαγένεια άπτεται ζητήματος εξόχως σημαντικού για το δημόσιον συμφέρον, με σοβαρές συνέπειες για το κράτος και τη λειτουργία του πολιτεύματος» και ο άλλος αφορά στην παρατήρηση ότι έχουν καταγραφεί ορισμένες περιπτώσεις υποβολής πλαστών ή παραποιημένων δικαιολογητικών από τους ενδιαφερόμενους, «... με στόχο να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια και τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή». Επομένως, ειδικά κατά τη διαδικασία υποβολής αίτησης για

---

<sup>94</sup> Έγγραφο με αρ. πρωτ. Φ.130181/10319/29-4-2014.

την απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας, ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός θα πρέπει να καταθέτει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σε πρωτότυπη μορφή και όχι σε φωτοαντίγραφα.

Η παραπάνω απαίτηση δεν ισχύει κατά τη διαδικασία εγγραφής του αλλοδαπού στα Δημοτολόγια. Έτσι, εάν κατά τη διαδικασία δημοτογράφησης απαιτείται η προσκόμιση εκ μέρους του αλλοδαπού συμπληρωματικών δικαιολογητικών (π.χ. ληξιαρχική πράξη γάμου ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης) ώστε να απεικονίζεται σωστά η οικογενειακή του κατάσταση, αυτά μπορούν να κατατεθούν είτε σε μορφή αντιγράφων επικυρωμένων από δικηγόρο είτε σε μορφή πρωτοτύπων τα οποία φωτοτυπούνται από την υπηρεσία και επιστρέφονται στον ενδιαφερόμενο (σύμφωνα με την παραπάνω αναφερόμενη αριθ. 381/2002 Γνωμοδότηση Ν.Σ.Κ.).

### III. Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Κάθε αλλοδαπό έγγραφο το οποίο κατατίθεται ενώπιον της Ελληνικής Διοίκησης θα πρέπει να είναι επίσημα μεταφρασμένο. Για το σκοπό αυτό συστάθηκε, με το άρθρο 22 του νόμου 3566/2007<sup>95</sup>, η Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών<sup>96</sup>, ενώ ο ορισμός της επίσημης μετάφρασης, καθώς και η διενέργεια της μετάφρασης αλλοδαπών δημόσιων εγγράφων ρυθμίζονται από τις διατάξεις του νόμου 3712/2008<sup>97</sup>. Σημειώνεται ότι, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, «1. Αλλοδαπά δημόσια έγγραφα, όπως αυτά ορίζονται από τη Σύμβαση της Χάγης, που έχει κυρωθεί με το ν. 1497/ 1984 (ΦΕΚ 108 Α'), μεταφράζονται εφόσον φέρουν την επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης «APOSTILLE», όταν προέρχονται από αρχή χώρας συμβεβλημένης με τη Σύμβαση αυτή. 2. Σε κάθε άλλη περίπτωση, τα παραπάνω έγγραφα θα πρέπει να φέρουν επικύρωση από την ελληνική προξενική αρχή στη χώρα προέλευσης ή από την προξενική αρχή της χώρας αυτής στην Ελλάδα. 3. Για έγγραφα χωρών για τις οποίες η Ελλάδα έχει εκφράσει αντιρρήσεις για την προσχώρηση τους στη Σύμβαση της Χάγης και για όσο διάστημα δεν έχουν αρθεί οι αντιρρήσεις αυτές, η επικύρωση γίνεται μόνον από την οικεία ελληνική προξενική αρχή.»

---

<sup>95</sup> Φ.Ε.Κ. 117/Α'5-6-2007

<sup>96</sup> Επίσημη ιστοσελίδα <http://www.mfa.gr/ypiresies-gia-ton-politi/metafrastiki-ypiresia/i-metaphrastiki-ypiresia.html>

<sup>97</sup> Φ.Ε.Κ. 225/Α'5-11-2008

Επίσημη μετάφραση θεωρείται επίσης αυτή η οποία διενεργείται από Έλληνα δικηγόρο, σύμφωνα με το άρθρο 36 του νόμου 4194/2013 «Κώδικας δικηγόρων»<sup>98</sup>. Όπως προβλέπει η παράγραφος 2 περ. γ' του ως άνω άρθρου, έργο του δικηγόρου είναι και «*Η μετάφραση εγγράφων που έχουν συνταχθεί σε ξένη γλώσσα, καθώς και η μετάφραση ελληνικών εγγράφων σε οποιαδήποτε ξένη γλώσσα. Η μετάφραση έχει πλήρη ισχύ έναντι οποιασδήποτε Δικαστικής ή άλλης Αρχής, εφόσον συνοδεύεται από επικυρωμένο αντίγραφο του εγγράφου που μεταφράστηκε και ο δικηγόρος βεβαιώνει ότι έχει επαρκή γνώση της γλώσσας από και προς την οποία μετέφρασε*». Με τον τρόπο αυτό παύει οριστικά η σύγχυση την οποία είχε προκαλέσει στις δημόσιες υπηρεσίες η με αριθμ. Πρωτ. Φ.130181/29365/28-5-2010 εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών η οποία προέβλεπε, χωρίς κάτι τέτοιο να έχει νομικό έρεισμα, ότι τα μεταφρασμένα από Δικηγόρους πιστοποιητικά γέννησης, γάμου και οικογενειακής κατάστασης ομογενών υπηκόων Αλβανίας που έχουν αιτηθεί την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση πρέπει να συνοδεύονται από βεβαίωση του Δικηγορικού Συλλόγου ότι ο μεταφράσας Δικηγόρος κατέθεσε στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο αποδεικτικά γλωσσομάθειας. Η εν λόγω σύγχυση συνεχίστηκε επί μακρόν στους κόλπους της Ελληνικής Διοίκησης, παρόλο που το Υπουργείο διόρθωσε την παραπάνω αστοχία, επισημαίνοντας στην αριθ. 28/Φ.130181/12265/31-3-2001 εγκύκλιό του ότι «...προς εναρμόνιση με τις διατάξεις του άρθρου 53 του Κώδικα Περί Δικηγόρων<sup>99</sup> ... η παραπάνω πρόβλεψη δεν τυγχάνει πλέον εφαρμογής». Όπως συνάγεται, με σαφήνεια πλέον, από την παράθεση του παραπάνω εδαφίου του Κώδικα δικηγόρων, η πιστοποίηση του Δικηγορικού Συλλόγου για την γλωσσομάθεια του δικηγόρου ουδόλως είναι απαιτητή, δεδομένου ότι ο ίδιος βεβαιώνει ότι έχει επάρκεια γνώσης της γλώσσας από την οποία μεταφράζει.

Άλλες αποδεκτές από την Ελληνική Διοίκηση μεταφράσεις αλλοδαπών εγγράφων, χωρίς κάτι τέτοιο να προβλέπεται ευθέως από νόμο -έχοντας όμως καθιερωθεί ως διοικητική πρακτική- είναι αυτές που διενεργούνται από εξουσιοδοτημένο μόνιμο δημόσιο υπάλληλο της αντίστοιχης Ελληνικής Προξενικής αρχής της χώρας έκδοσης των εγ-

<sup>98</sup> Φ.Ε.Κ. 208/Α' /27-9-2013

<sup>99</sup> Κώδικας Περί Δικηγόρων (πριν την ισχύ του Ν. 4194/2013), Ν.Δ. 3026/1954, Φ.Ε.Κ. 235/Α' /08.01.1954, άρθρο 53: «*Μεταφράσεις των εν τη ξένη γλώσση συντεταγμένων εγγράφων, γινόμενα υπό Δικηγόρου, λαμβάνονται υποχρεωτικώς υπ' όμιν, εφ' όσον συνοδεύονται υπό του μεταφραστήντος εγγράφου, φέροντος επ' αυτού χρονολογημένην και ενυπόγραφον του μεταφράσαντος δικηγόρου βεβαίωσιν, ότι η μετάφρασις αφορά αυτό τούτο το έγγραφον.*»

γράφων, καθώς και αυτές που διενεργούνται από πτυχιούχο μεταφραστή του τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Η αποδοχή των παραπάνω μεταφράσεων ως επίσημων έχει καθιερωθεί ως πρακτική της διοίκησης και συναντάται σε όλα τα έγγραφα (και στην επίσημη ιστοσελίδα) του Υπουργείου Εσωτερικών<sup>100</sup> όπου παρέχονται οδηγίες για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας.

---

<sup>100</sup> Αλλά και του Υπουργείου Εξωτερικών, ενδεικτικά η εγκύκλιος με αριθ. 2/2-4-2014.

## **Z' ΜΕΡΟΣ: Η ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ**

Η πολλαπλή ιθαγένεια ή πολυϊθαγένεια συναντάται σε ένα άτομο όταν αυτό πληροί ταυτόχρονα τις προϋποθέσεις για την απόκτηση ιθαγένειας σε περισσότερα από ένα κράτη, είτε αυτοδίκαια είτε με τη βούλησή του. Είναι ευνόητο ότι η πολλαπλή ιθαγένεια δημιουργεί προβλήματα τόσο στα κράτη των οποίων την ιθαγένεια φέρουν τα άτομα, όσο και στα ίδια τα πρόσωπα και σε αυτούς που συναλλάσσονται με αυτά. Δεδομένου ότι το θεσμικό πλαίσιο του κράτους εντός του οποίου ζει ο πολυϊθαγενής μπορεί να διαφέρει από αυτό του κράτους του οποίου επίσης έχει την ιθαγένεια, τίθεται ζήτημα ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο σε κάθε περίπτωση. Για το λόγο αυτό, ορισμένα κράτη έχουν θεσπίσει διατάξεις για τον περιορισμό του φαινομένου οι οποίες, για παράδειγμα, ορίζουν ότι εκείνος που αποκτά την ιθαγένεια άλλης πολιτείας με τη βούλησή του αποβάλλει υποχρεωτικά την προηγούμενη.

Για την ελληνική έννομη τάξη η πολλαπλή ιθαγένεια είναι επιτρεπτή χωρίς περιορισμούς. Έτσι, ο αλλοδαπός ο οποίος αποκτά την ελληνική ιθαγένεια διατηρεί παράλληλα και την (ή τις) ήδη υφιστάμενη. Προβλέπεται σε αυτήν την περίπτωση από τον Αστικό Κώδικα (άρθρο 31) ότι, εφόσον κάποιο πρόσωπο έχει περισσότερες της μίας ιθαγένειες και μία από αυτές είναι η ελληνική, τότε εφαρμοστέο δίκαιο είναι το ελληνικό. Σε περίπτωση κατά την οποία το πρόσωπο έχει περισσότερες της μίας αλλοδαπές ιθαγένειες, τότε, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, εφαρμοστέο δίκαιο είναι αυτό της πολιτείας με την οποία αυτός συνδέεται στενότερα.

Στα πλαίσια του φαινομένου της πολυϊθαγένειας, μία από τις πλέον συνηθισμένες ανωμαλίες που προκαλούνται στο πρόσωπο του πολιτογραφούμενου είναι η διαφορετική αναγραφή των ονοματεπωνυμικών του στοιχείων μεταξύ των κρατών των οποίων φέρει την ιθαγένεια, διαφορά η οποία προκαλείται από το δικαίωμα που του δίνει ο νόμος, όπως προαναφέρθηκε, για εξελληνισμό του ονόματος και του επωνύμου του. Έτσι, το ίδιο πρόσωπο κινείται σε δύο χώρες με διαφορετικά στοιχεία, έχοντας τη δυνατότητα, σε ακραίες περιπτώσεις, τέλεσης αξιόποινων πράξεων δεδομένου ότι τα κράτη δεν έχουν τη δυνατότητα διασταύρωσης και ταυτοποίησης στοιχείων ώστε να προκύπτει ότι πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο. Για να γίνει κατανοητή το εύρος της δυνατότητας που έχει ο πολιτογραφούμενος να αλλάξει τα στοιχεία του με τη διαδικασία του εξελληνισμού, αρκεί να

παρατεθούν μερικά παραδείγματα εξελληνισμού τα οποία περιλαμβάνονται στην με αριθμ. 11/Φ.130181/10322/16-4-2014 εγκύκλιο της Διεύθυνσης Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών<sup>101</sup>. Έτσι, είναι αποδεκτή η απόδοση, παραδείγματος χάριν, των ονομάτων Λιόνη σε Λεωνίδα, Ιλίρ σε Ελευθέριος, Λιρί σε Ελευθερία, τα οποία είναι πασιφανές ότι είναι δύσκολο να ταυτοποιηθούν με τρόπο ώστε να προκύπτει με σαφήνεια ότι αφορούν στο ίδιο πρόσωπο.

Ένα μεγάλο μέρος των προβλημάτων που προκαλούνται από την κτήση πολλαπλών ιθαγενειών από ένα άτομο θα λυνόταν εάν υπήρχε συστηματική ενημέρωση μεταξύ των κρατών σχετικά με το ίδιο το γεγονός της κτήσης ιθαγένειας, καθώς και σχετικά με όλες τις μεταβολές οι οποίες προκύπτουν στην αστική του κατάσταση μεταγενέστερα. Είναι σύνηθες το φαινόμενο της διαφορετικής αναγραφής των στοιχείων του ίδιου προσώπου σε διαφορετικά κράτη, ενώ έχουν παρατηρηθεί φαινόμενα, άτομα τα οποία στην Ελλάδα έχουν τελέσει γάμο και έχουν αποκτήσει παιδιά, στο κράτος της έτερης υπηκοότητάς τους να καταγράφονται ακόμα ως άγαμα ή και αντίστροφα. Το πρόβλημα αυτό θα λυνόταν εάν κοινοποιούνταν η απόφαση πολιτογράφησης του αλλοδαπού στην αντίστοιχη Προξενική Αρχή της χώρας προέλευσής του, ούτως ώστε τα δύο κράτη να έχουν δυνατότητα διασταύρωσης των στοιχείων που αφορούν στην προσωπική και αστική κατάσταση του πολιτογραφημένου.

---

<sup>101</sup> «Τροποποιήσεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.4251/2014)», ΑΔΑ:ΒΙΗΝΝ-ΝΝΥ.



## Η' ΜΕΡΟΣ: ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρουσίασης αυτής δεν ήταν η εννοιολογική προσέγγιση των όρων «ιθαγένεια», «απηκοότητα» ή «εθνικότητα», ούτε η τοποθέτηση επί του θέματος για το ποια θα πρέπει να είναι τα κριτήρια της πολιτειακής ένταξης του αλλοδαπού στο κράτος με το οποίο συνδέεται είτε εξ αίματος είτε λόγω μόνιμης εγκατάστασης. Η επισκόπηση των διοικητικών διαδικασιών απόδοσης ιθαγένειας είχε ως στόχο τη «χαρτογράφηση» και ταξινόμηση του πολυδαίδαλου και διάσπαρτου -σε νόμους, εγκυκλίους και έγγραφα- θεσμικού πλαισίου που διέπει το συγκεκριμένο θεσμό. Μια προσπάθεια κωδικοποίησης του υπάρχοντος πλαισίου φιλοδοξεί να αποτελέσει η παρούσα εργασία, για την πραγματοποίηση της οποίας έπρεπε να συγκεντρωθούν, ταξινομηθούν και ιεραρχηθούν πλήθος εγγράφων και οδηγιών, συχνά αντικρουόμενων μεταξύ τους.

Μέσω της διαδικασίας επισκόπησης της νομοθεσίας που διέπει την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι το θεσμικό οικοδόμημα που αποτελείται από τις διοικητικές πρακτικές όλων των βαθμίδων της δημόσιας διοίκησης χρήζει άμεσης αναθεώρησης και, κυρίως, κωδικοποίησης. Η ανάγκη αυτή, επιτακτική μετά και την πρόσφατη τροποποίηση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας με το νόμο 4332/2015, γίνεται παραδεκτή από τον ίδιο το νομοθέτη, όπου στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου προβλέπει τη σύσταση επιτροπής<sup>102</sup> για τη σύνταξη σχεδίου (νέου) Κώδικα, ο οποίος θα υποβληθεί στη Βουλή για να κυρωθεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 76 παρ. 6 του Συντάγματος<sup>103</sup>.

Αναθεώρηση απαιτείται ιδιαίτερα στη διοικητική διαδικασία κτήσης ελληνικής ιθαγένειας αλλογενών αλλοδαπών με πολιτογράφηση. Παρόλο που το θεσμικό πλαίσιο προβλέπει αυστηρά χρονικά όρια για τη συγκεκριμένη διαδικασία τα οποία δεν θα πρέπει

---

<sup>102</sup> Άρθρο 4 παρ. 1: «Στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης συνιστάται επιτροπή για τη σύνταξη Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, η οποία αποτελείται από: α) τον Γενικό Γραμματέα Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, ως Πρόεδρο, και ως μέλη, β) τον Νομικό Σύμβουλο του οικείου Υπουργείου, γ) έναν ομότιμο Καθηγητή με ειδικότητα στο Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, δ) έναν Καθηγητή με ειδικότητα στο Δημόσιο Δίκαιο, ε) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας και Μεταναστευτικής Πολιτικής, στ) τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ζ) ένα μέλος που υποδεικνύεται από τον Συνήγορο του Πολίτη, η) ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, θ) έναν προϊστάμενο Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης Αποκεντρωμένης Διοίκησης.»

<sup>103</sup> «Η επιψήφιση δικαστικών ή διοικητικών κωδίκων, που συντάχθηκαν από ειδικές επιτροπές, οι οποίες έχουν συσταθεί με ειδικούς νόμους, μπορεί να γίνει από την Ολομέλεια της Βουλής με ιδιαίτερο νόμο που τους κυρώνει στο σύνολό τους.»

να ξεπερνούν το ένα έτος, η ολοκλήρωσή της απαιτεί, κατά μέσο όρο, τα τρία έτη. Μια πρόταση η οποία θα μπορούσε να συντομεύσει το διάστημα που απαιτείται για την κλήση του ενδιαφερόμενου σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης, ενώ θα συνέβαλλε στην αντικειμενικότητα και διαφάνεια της όλης διαδικασίας, είναι η διενέργεια, σε τακτά χρονικά διαστήματα (μία φορά κάθε έτος), πανελλαδικών εξετάσεων με κοινά για όλους τους αλλοδαπούς θέματα προκειμένου να διαπιστωθεί εάν πληρούνται οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την πολιτογράφησή τους.

Ο ρόλος του αρμόδιου Υπουργείου Εσωτερικών κρίνεται σε γενικές γραμμές θετικός. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι, πλέον, οι εγκύκλιοι με τις οποίες δίνονται οδηγίες για την εφαρμογή των νόμων που αφορούν στη διαδικασία κτήσης ιθαγένειας εκδίδονται σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά τη δημοσίευσή τους. Ενδεικτικά, η εγκύκλιος αριθ. 11 με την οποία δόθηκαν οδηγίες για την εφαρμογή του νόμου 4251/2014, ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 1/4/2014, εκδόθηκε μόλις 15 ημέρες μετά (στις 16/4/2014). Η εγκύκλιος αριθ. 29 η οποία αφορούσε στην πρόσφατη τροποποίηση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, με την κτήση της από αλλοδαπά παιδιά λόγω γέννησης και φοίτησής τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, εκδόθηκε μόλις 1,5 μήνα μετά τη δημοσίευση του σχετικού νόμου, χρονικό διάστημα το οποίο θεωρείται ικανοποιητικό, δεδομένου ότι οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται για πρώτη φορά από το ελληνικό διοικητικό σύστημα.

Ιδιαίτερα χρηστική και ενημερωμένη είναι και η επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, στην οποία είναι συγκεντρωμένο αρκετό από το θεσμικό υλικό στο οποίο απαιτείται να έχουν πρόσβαση οι αρμόδιες υπηρεσίες. Στην ιστοσελίδα [ypes.gr](http://ypes.gr), η Διεύθυνση Ιθαγένειας (στην ηλεκτρονική διαδρομή Γ.Γ. Μεταναστευτικής πολιτικής / Γ.Δ/νη Ιθ. & Μετ. Πολιτικής / Δ/νη Ιθαγένειας) έχει μεριμνήσει ώστε οι ενδιαφερόμενοι να έχουν πρόσβαση σε χρήσιμες πληροφορίες που αφορούν στο θεσμικό πλαίσιο, στη διαδικασία πολιτογράφησης, σε στατιστικά στοιχεία κ.λ.π. Επίσης, στην ιστοσελίδα του Υπουργείου υπάρχει σύνδεσμος με ειδική πλατφόρμα ενημέρωσης για την πορεία υπόθεσης κτήσης ιθαγένειας, στην οποία έχει πρόσβαση ο πολιτογραφούμενος, πληκτρολογώντας τα στοιχεία του και τον αριθμό φακέλου τον οποίο έχει εφοδιαστεί από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση στην οποία υπέβαλλε την αίτησή του.

Μια άλλη θετική παράμετρος η οποία αφορά στην καθοδήγηση την οποία προσφέρει το Υπουργείο Εσωτερικών στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις είναι ότι όλα τα έντυπα τα οποία αφορούν στη διαδικασία κτήσης ιθαγένειας (αιτήσεις, αποφάσεις, έγγραφα προς τον πολιτογραφούμενο κ.λ.π.) επισυνάπτονται ως πρότυπα στις εγκυκλίους τις οποίες αποστέλλουν σε κάθε περίπτωση. Με αυτόν τον τρόπο, όλες οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις εφαρμόζουν με ενιαίο τρόπο τις κατευθύνσεις του Υπουργείου Εσωτερικών. Αντίθετα, για τους Δήμους, οι οποίοι όπως προαναφέρθηκε επίσης αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την ορθή απεικόνιση των στοιχείων που αποτελούν την προσωπική και αστική κατάσταση των πολιτογραφούμενων μέσω των υπηρεσιών των Δημοτολογίων και των Ληξιαρχείων, δεν υπάρχουν ενιαίες κατευθυντήριες γραμμές από το Υπουργείο με αποτέλεσμα οι διοικητικές πρακτικές που ακολουθούνται από τον εκάστοτε Δήμο να διαφοροποιούνται κατά πολύ.

Συμπερασματικά, το στοίχημα της επιτυχούς ένταξης των μεταναστών το οποίο υιοθετήθηκε ως στόχος από την Ελληνική Πολιτεία με νομοθετική μεταρρύθμιση του Ν.3838/2010 (καθώς και την πρόσφατη τροποποίησή του με το Ν. 4332/2015) δείχνει να έχει κερδηθεί από τον διοικητικό μηχανισμό της χώρας. Οι απευθυνόμενοι στην Ελληνική Διοίκηση αλλοδαποί οι οποίοι επιθυμούν να λάβουν την ελληνική ιθαγένεια εν πολλοίς έρχονται σε επαφή με διοικητικές διαδικασίες προσιτές προς αυτούς και ικανοποιητικές από άποψη ταχύτητας διεκπεραίωσης. Από την πλευρά της διοίκησης, όμως, αυτό το οποίο απομένει να καθιερωθεί είναι η κωδικοποίηση της διαδικασίας απονομής ιθαγένειας σε ένα ενιαίο σύστημα, μια κεντρική βάση δεδομένων, το οποίο θα παρακολουθεί και θα καταγράφει τα στάδια πολιτογράφησης του αλλοδαπού από την αρχή έως την περάτωσή της. Είναι δε απαραίτητη η πρόσβαση στην κεντρική αυτή βάση δεδομένων όλων των εμπλεκόμενων στην εν λόγω διαδικασία φορέων, από το Υπουργείο Εσωτερικών και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις έως και τους Δήμους, με τρόπο ώστε να είναι εφικτός ανά πάσα στιγμή ο έλεγχος και η ενδεχόμενη παρέμβαση, με σκοπό την καλύτερη και ταχύτερη διεκπεραίωση των υποθέσεων.

Αντί επιλόγου, παρατίθεται απόσπασμα από την αιτιολογική έκθεση του Ν.3838/2010 το οποίο αποτυπώνει με τον καλύτερο τρόπο τη βούληση της Ελληνικής Πολιτείας για την απαγκίστρωση της απονομής ελληνικής ιθαγένειας από τους δογματι-

σμούς του παρελθόντος και την ελπίδα για την επικράτηση ενός συστήματος ενσωμάτωσης όσων διαμένουν νόμιμα και με διάρκεια στη χώρα στην ελληνική πολιτική κοινότητα:

*«Αποφασίζοντας να συμπεριλάβουμε στο εθνικό μας σχέδιο τους μετανάστες που ζουν νόμιμα μαζί μας, έχουν ενταχθεί, και θέλουν να συμμετέχουν ενεργά σε αυτό, αποκαλύπτουμε την ιδιαίτερη δύναμη της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη: την ιστορική δύναμη να ενώνει διαφορετικούς ανθρώπους σε μια δημιουργική κοινή μοίρα...Οι στιγμές της πραγματικής εθνικής ανάπτυξης στάθηκαν οι στιγμές που ο ελληνισμός ανοίχτηκε στην οικουμένη, αγκαλιάζοντας, μπολιάζοντας και οδηγώντας ανθρώπους με διαφορετικό παρελθόν σε μια νέα ενότητα και ένα μέλλον κοινής μοίρας.»*

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδριώτης Ν., «Εμείς» και οι «Άλλοι»: Πρόσφυγες και γηγενείς στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου, Ν. Ανδριώτης, Α. Τριανταφυλλίδου, Μ. Μαρούφωφ, Α. Παπαδόπουλος, Ξ. Γιαταγάνας, Γρ. Τσιούκας, Χρ. Παπαστυλιανός, Μετανάστευση, ετερότητα και θεσμοί υποδοχής στην Ελλάδα. Το στοίχημα της κοινωνικής ένταξης, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010

Βενιζέλος Ε., Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου Ι, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2008

Βούλγαρη Ι., Η διάκριση μεταξύ ομογενών και αλλογενών και η επίδρασή της στην απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας, Αρμενόπουλος Τομ.53 (1999), σελ.1354 επ. (Ειδικό Τεύχος 10 : Οκτωβρίου 1999 – Ιθαγένεια : από τη θεωρία στην Πράξη).

Γεωργιάδου Ι.Γ. Η Ελληνική ιθαγένεια, Αθήνα, 1941

Δημάκης Ι., Η πολιτειακή μεταβολή του 1843 και το ζήτημα των αυτοχθόνων και ετεροχθόνων, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1991

Κόκκινος Γ., Τα Ελληνικά Συντάγματα και η ιδιότητα του πολίτη (1844-1927), εκδ. Μνήμων, τόμ.19, 1997

Μανιτάκης Α., Ελληνικό Συνταγματικό Δίκαιο Ι, Θεμελιώδεις έννοιες, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004

Ράικος Α.Γ., Γενική Πολιτειολογία – Εισαγωγή στο Συνταγματικό δίκαιο & Οργανωτικό μέρος Ι, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2011

Σβώλος Α., Τα Ελληνικά Συντάγματα 1822-1975/1986. Η Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδας, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα, 1998.

Παπασιώπη-Πασιά Ζ., Δίκαιο Ιθαγένειας – 8<sup>η</sup> έκδοση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011

Παπασιώπη-Πασιά Ζ., Δίκαιο Αλλοδαπών, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015

Παπασιώπη-Πασιά Ζ., Το νομικό καθεστώς των ανιθαγενών,  
<http://www.constitutionalism.gr>

Φουντεδάκη Κ., Υιοθεσία - Ο Νόμος 2447/1996, οι τροποποιήσεις και η εφαρμογή του, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010

Χριστόπουλος Δ., Οι περιπέτειες της ελληνικής ιθαγένειας: ποιος (δεν) έχει τα προσόντα να είναι Έλληνας, περιοδικό Θέσεις 2004, τ.87

Χριστόπουλος Δ., Ποιος είναι Έλληνας Πολίτης; Το καθεστώς ιθαγένειας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τις αρχές του 21ου αιώνα, εκδ. Βιβλιόραμα, Αθήνα 2012

### **ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ**

Βασιλικό Διάταγμα της 27ης Δεκεμβρίου 1833 (8ης Ιανουαρίου 1834), «Νόμος περί συστάσεως των Δήμων», ΦΕΚ αρ. 3/22-1-1834

Βασιλικό Διάταγμα της 15ης (27ης) Μαΐου 1835, «Περί Ελληνικής ιθαγενείας», ΦΕΚ αρ. 20/16-5-1835

Βασιλικό Διάταγμα της 29ης Οκτωβρίου 1856, «Αστικός Ελληνικός Νόμος», ΦΕΚ αρ. 75/15-11-1856

Νομοθετικό Διάταγμα 3370/1955 «Περί κυρώσεως του Κώδικος της Ελληνικής Ιθαγενείας», ΦΕΚ 258/Α' /23-9-1955

Νομοθετικό Διάταγμα 3026/1954, «Περί του Κώδικος των Δικηγόρων», ΦΕΚ 235/Α' /8-10-1954

Βασιλικό Διάταγμα 339/1965 «Περί εκτελέσεως των διατάξεων του άρθρου 35 του Ν. Διατάγματος 3370/1955 περί κυρώσεως του Κώδικος της Ελληνικής Ιθαγενείας», ΦΕΚ 82/Α' /10-5-1965

Νομοθετικό Διάταγμα 429/1974, «Περί κυρώσεως της εν Βουκουρεστίω την 19<sup>η</sup> Οκτωβρίου 1972 υπογραφείσης συμβάσεως μεταξύ της Ελλάδος και της Σοσιαλιστικής

Δημοκρατίας της Ρουμανίας δικαστικής αρωγής επί αστικών και ποινικών υποθέσεων και του προσηρτημένου σε αυτή πρωτοκόλλου», ΦΕΚ 178/Α'/27-6-1974

Νόμος 344/1976, «Περί ληξιαρχικών πράξεων», ΦΕΚ 143/Α'/11-6-1976

Νόμος 844/1978, «Περί κυρώσεως της εν Λονδίνω την 7ην Ιουνίου 1968 υπογραφείσης Ευρωπαϊκής Συμβάσεως "Περί καταργήσεως της επικυρώσεως των εγγράφων συνταχθέντων υπό των διπλωματικών ή Προξενικών Πρακτόρων"», ΦΕΚ 227/Α'/21-12-1978

Νόμος 1438/1984 «Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας και του νόμου περί ληξιαρχικών πράξεων», ΦΕΚ 60/Α/8-5-1984

Νόμος 1450/1984, «Κύρωση Σύμβασης δικαστικής αρωγής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Συριακής Αραβικής Δημοκρατίας», ΦΕΚ 87/Α'/16-6-1984

Νόμος 1497/1984, «Κύρωση Σύμβασης του καταργεί την υποχρέωση επικύρωσης των αλλοδαπών δημοσίων εγγράφων», ΦΕΚ 188/Α'/27-11-1984

Νόμος 1599/1986, «Σχέσεις κράτους - πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 75/Α'/11-6-1986

Προεδρικό Διάταγμα 497/1991, «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τίτλο "Κώδικας Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια" των διατάξεων που ισχύουν και αναφέρονται στα δημοτολόγια, όπως καταρτίσθηκε από την Ειδική Επιτροπή του άρθρου 1 του Ν. 1084/1980», ΦΕΚ 180/Α'/28-11-1991

Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών αριθ. Φ.42301/12168/28-6-1995, «Απαιτούμενα δικαιολογητικά για την ενέργεια εγγραφών, διαγραφών κ.λ.π. μεταβολών στα δημοτολόγια», ΦΕΚ 608/Β'/12-7-1995

Νόμος 2503/1997 «Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 107/Α'/30-5-1997

Νόμος 2690/1999, «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 45/Α'/9-3-1999

Νόμος 2790/2000, «Αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 24/Α'/16-2-2000

Νόμος 2813/2000, «Κύρωση της Σύμβασης δικαστικής συνδρομής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Γεωργίας» ΦΕΚ 68/Α'/10-3-2000

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000, «Περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων», Επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, L 160/19/30-6-2000

Κοινή Υπουργική Απόφαση 4864/8/8-γ/2000, «Περιεχόμενο και διαδικασία χορήγησης Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας σε ομογενείς χωρών τέως Ε.Σ.Σ.Δ.», ΦΕΚ 911/Β'/26-7-2000

Νόμος 3007/2002, «Κύρωση της Σύμβασης δικαστικής συνδρομής σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Αρμενίας», ΦΕΚ 85/Α'/22-4-2002

Νόμος 3281/2004, «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ουκρανίας για δικαστική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις», ΦΕΚ 207/Α'/1-11-2004

Νόμος 3284/2004, «Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας», ΦΕΚ 217/Α'/10-11-2004

Νόμος 3566/2007, «Κύρωση ως Κώδικα του Οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών», ΦΕΚ 117/Α'/5-6-2007

Νόμος 3712/2008, «Οργάνωση του συστήματος επίσημης μετάφρασης, σύσταση Μεταφραστικής Υπηρεσίας στο Υπουργείο Εξωτερικών, ορκωτοί μεταφραστές και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 225/Α'/5-11-2008

Κοινή Υπουργική Απόφαση 9645/10/2009, «Προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας σε Ομογενείς που διαμένουν στην Κύπρο», ΦΕΚ 1555/Β'/29-7-2009



Νόμος 3838/2010, «Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων αλλοδαπών και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 49/Α'/24-3-2010

Νόμος 3852/2010, «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», ΦΕΚ 87/Α'/7-6-2010

Νόμος 3938/2011, «Σύσταση Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 61/Α'/31-3-2011

Προεδρικό Διάταγμα 26/2012, «Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών», ΦΕΚ 57/Α'/15-3-2012

Κοινή Υπουργική Απόφαση 4000/3/10-πβ/2012, «Παραμονή και εργασία ομογενών από Αλβανία», ΦΕΚ. 3043/Β'/15-11-2012

Νόμος 4144/2013, «Αντιμετώπιση της παραβατικότητας στην Κοινωνική Ασφάλιση και στην αγορά εργασίας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας», ΦΕΚ 88/Α'/18-4-2013

Νόμος 4194/2013, «Κώδικας Δικηγόρων». ΦΕΚ 208/Α'/27-9-2013

Κοινή Υπουργική Απόφαση 4000/3/84/2014, «Παραμονή και εργασία ομογενών υπηκόων Τουρκίας», ΦΕΚ 53/Β'/16-1-2014

Νόμος 4231/2014, «Κύρωση της Σύμβασης που απαλλάσσει από την επικύρωση ορισμένες πράξεις και έγγραφα», ΦΕΚ 19/Α'/28-1-2014

Νόμος 4250/2014, «Διοικητικές Απλουστεύσεις – Καταργήσεις, Συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων και Υπηρεσιών του Δημοσίου Τομέα – Τροποποίηση Διατάξεων του π.δ. 318/1992 (Α' 161) και λοιπές ρυθμίσεις», ΦΕΚ 74/Α'/26-03-2014

Νόμος 4251/2014, «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ 80/Α'/1-4-2014

Νόμος 4332/2015, Μέρος Πρώτο, «Τροποποίηση Διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγενείας», ΦΕΚ 76/Α'/9-7-2015

Νόμος 4368/2016, «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 21/Α’/21-02-2016

## ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.theseis.com>

<http://www.ypes.gr>

<http://eur-lex.europa.eu>

<http://www.ste.gr>

<http://www.synigoros.gr>

<http://www.geetha.mil.gr>

<http://www.et.gr>

<http://www.hellenicparliament.gr>

<http://www.nsk.gr>

<http://www.hiifl.gr>

<http://www.hcch.net>

<http://ciec1.org>

<http://www.mfa.gr>

<http://www.constitutionalism.gr>